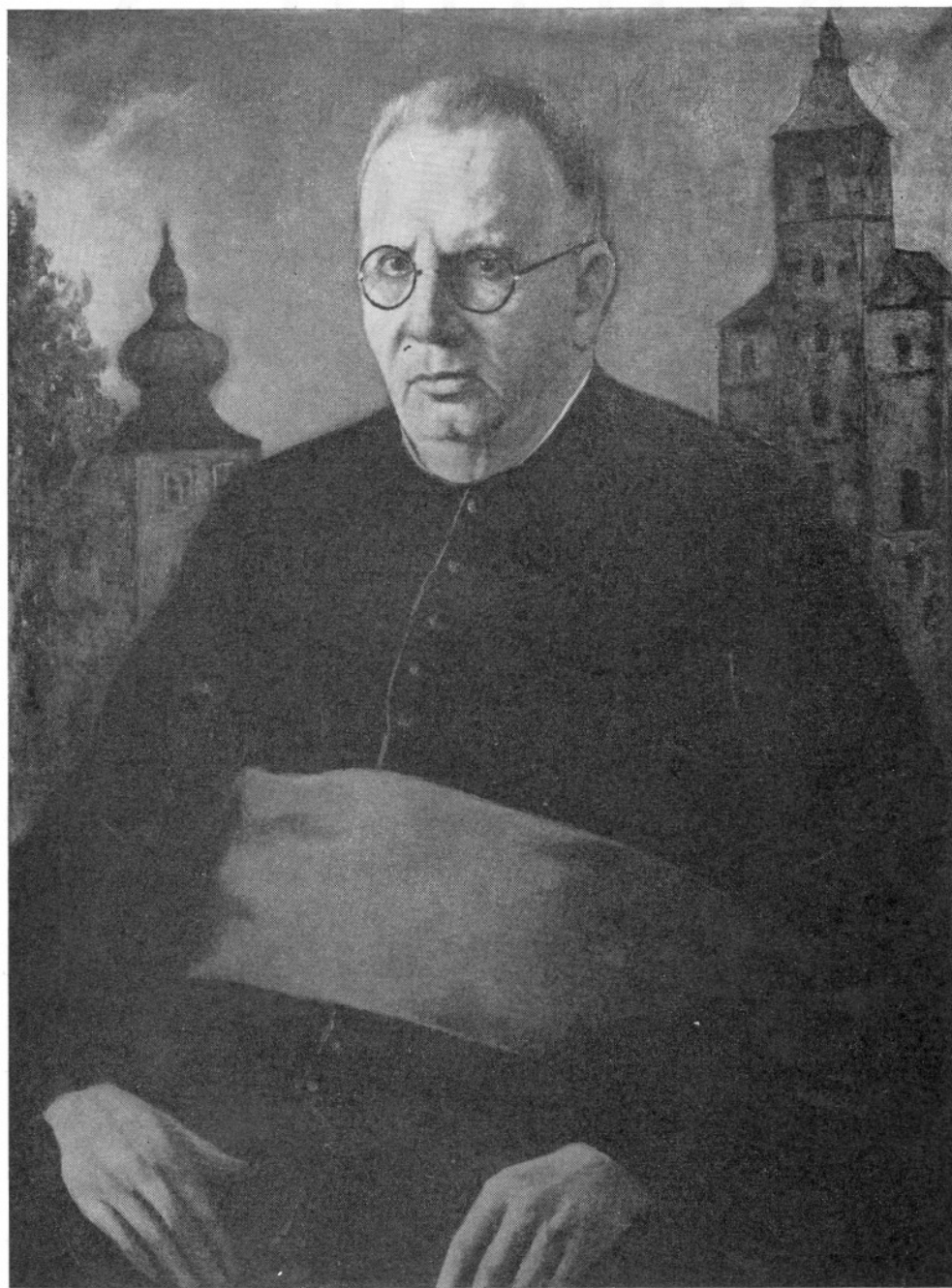

PRESIDENT VAN DER MÜHLEN

Wie voor het eerst een mens ontmoet, krijgt noodzakelijk een indruk van zijn persoonlijkheid, en men zegt dat deze indruk toch nog de beste is. Er moet wel iets waars in deze bewering liggen, want die eerste ontmoeting moet, als ze tenminste spontaan en onbevungen gebeurt, een indruk wekken, die recht en zuiver — zonder complicatie van ervaringen of reminiscenties — van de betreffende persoon uitgaat. Daarom kan men deze eerste indruk ook nooit vergeten.

En toch moet ge een mens „ontdekken”, want ge „vindt” hem bijna nooit dadelijk. En het is een merkwaardig gevoel, als men dan die „eerste” en die later „ontdekte” mens eens confronteert.

Ik leerde van der Mühlen kennen, toen ik voor 't eerst naar Rolduc ging om er de Philosophie te doen. En hij kwam toen juist naar Rolduc om er, vers van 't Groot Seminarie, Philosophie te geven. Hoe hij 't klaar gespeeld heeft, is mij nog altijd een raadsel, terwijl ik 't toen volkomen gewoon vond. Dat hij in staat was ons de Logica te leren, hoeft niet zo te verwonderen, maar dat hij tevens de moed en het vermogen had ons de Criteriologie te doceren — het was ook nog juist in een bijna hopeloos stadium van die wetenschap — moet ons toch wel iets zeggen over zijn persoon. Dan zat hij voor ons, met breed uitzaaiend gebaar, dat je de dingen deed aannemen, iets van een ongewild aplomb, waarin — achteraf beschouwd — zeker ook wel iets gelegen was van overcompensatie voor de bezwarende omstandigheden van zijn jonge leeftijd en het eerste begin. Maar één ding was zeker: deze docent was eerlijk, hij worstelde zelf met de problemen en zijn geest was scherp en klaar. Hij kreeg vertrouwen. Er zullen ook wel studenten geweest zijn, die dit vertrouwen geheel blind gaven, omdat deze filosofische kost hun te zwaar was, en die maar gewillig zwichtten voor de professor, wiens

geest even groot leek als zijn lichaam — maar er waren ook studenten, die niet aan een leiband konden denken en die toch meegetrokken werden door het inzicht en de denkkraft van de docent. — Ook toen al kon elke observator ontwaren, dat dit verstand en deze mens mede gedragen werden door een krachtige wil, die niet week voor moeilijkheden en werk, maar die ook kracht kon bijzetten aan zijn gedachten en vermaningen, als dat nodig zou zijn. Zo zal het ook wel gekomen zijn, dat alle studenten hem graag hadden en zijn lessen met genoegen volgden maar dat tevens onderbewust ook hier een stille „vrees des heren” hielp om tot „het begin der wijsheid” te komen. Er was respect in de dubbele zin, waarin men dat woord bij de verhouding tussen leerling en leermeester kan nemen, maar de tweede zin deed geenszins afbreuk aan de eerste.

Zo is toen die eerste indruk gebleven, twee jaren lang: een man van kennis, intelligentie, toewijding, eerlijkheid, vol verborgen emotionele kracht, goed en hartelijk maar met een voorkomen en een wil, waarbij verzet vanzelf veranderde in volgbaarheid.

Daarna gingen vele jaren voorbij, eer die eerste mooie maar gesubordineerde kennis-making kon overgaan in de adaequate „ontdekking” van de hele persoon van van der Mühlen. En hier wordt het „vangen” van zijn persoon in begrippen en woorden, veel moeilijker — niet omdat van der Mühlen ook maar iets gecompliceerds zou hebben, maar omdat de verdere gang van zijn leven innerlijke facetten van zijn persoonlijkheid ging openbaren en ontplooien.

Er kwam vooreerst 'n zekere pragmatische lijn in zijn werk en wetenschap, doordat zijn studie en taak veel meer de sociologische en sociaal-economische kant uitging dan de metaphysische, hetgeen vanzelfsprekend ook invloed kreeg op zijn denken en wezen.

Daarenboven werd hem betrekkelijk gauw de hoogste leiding van de filosofen toevertrouwd, waardoor zijn door aanleg en opvoeding verkregen verantwoordelijkheidsgevoel nog sterker gestimuleerd werd, maar waardoor tevens een rijkdom aan min of meer verborgen innerlijk leven een gedwongen kans kreeg om naar buiten uit te komen. Toen kwam het Directeurschap van heel Rolduc. Voor de insider is deze functie een prachtig maar ook een machtig brok, waarin idealisme en zwarigheid rijkelijk verweven liggen, en wel zó dat de schoonheid der taak

ken zonder dat, latent en vreedzaam maar daarom niet minder reëel, een strijd van twee „ideologieën” zou worden uitgestreden. Misschien was dat dës te moeilijker, omdat er tussen de levende mensen die deze metamorfose moesten verwezenlijken, geen strijd was. Strijd tussen mensen kan zijn als een onweer, dat zich ontlaaft en dan weg is, terwijl ontwikkelingen van ideologieën en tradities, welke zich in vrede voltrekken, min of meer zijn als „anticyclonale storingen”, die niet doorbreken maar die men des te meer en des te langer voelt. Bij en boven

de zwarigheid weliswaar volop compenseert maar dat die zwarigheid de lust der schoonheid toch op de voet blijft volgen. Tenslotte kwam na de oorlog — op zich al weer een factor van allergrootste betekenis voor de regent van zulk een huis — de diepe metamorfose doordat Rolduc zuiver Klein Seminarie ging worden. De „Directeur” werd „President”, een naamsverandering dus, maar toen wás er werkelijk „what in a name”. Niet omdat ook naar buiten een zekere, begrijpelijke bewogenheid ontstond, maar vooral vanwege de innerlijke omzetting van dit groot levend complex, van deze traditie, van dit stuk „leven”, waarin de nieuwe phase wel nooit kon aanbreken en doorbre-

dat alles kwam en bleef toen voor v a n d e r M ü h l e n de roeping om, als een der meest verantwoordelijken van het hele Bisdóm, te zorgen voor de Limburgse priesterschap van de toekomst, een verheven en groots ideaal maar evenzeer een bovenmenselijke en nooit geheel goed te vervullen taak.

In en door dit alles rijpte v a n d e r M ü h l e n tot wat hij nu is, een rijping die hem uiterlijk bijna niets deed veranderen maar die aan zijn innerlijk leven en persoonlijkheid nieuwe en rijke kansen gaf. Wij willen en mogen hierop geloof ik, niet te diep ingaan, maar het zal toch wel acceptabel — en m.i. in confesso — zijn, als ik deze uitgegroeide persoonlijkheid ongeveer aldus typeer: een

man met diepe zin voor plicht en verantwoordelijkheid, welke hij, niet zonder succes, zo weinig mogelijk opvallend wil manifesteren, maar die toch aan zijn hele omgeving — even goed bij de studenten als bij de leraren — bekend en geëerbiedigd is — een man van echte vroomheid en diep innerlijk leven, die de waarde van alle uiterlijks bij zich zelf en zijn studenten afmeet aan datgene wat ten slotte alleen echte waarde heeft: de deugd en liefde tot God — een man, die

studenten — wie studenten van iemand overneemt, kan en moet vanzelf retrospectief vroegere verhoudingen leren kennen — te kunnen opmaken en het heeft me altijd met een stille bewondering vervuld. Daarbij bleef alles volkomen gezond en zuiver, zonder enige schijn van dweperij of personen-cultus bij allen, aan wie hij zijn zorgen gaf. Dit alles speelde zich af in een mens, die nederig genoeg was om mensen en dingen te begrijpen en die toch geen enkele onnodige ostentatie

bij alle uiterlijke onbewogenheid en quasi-stuursheid diep in zich de trillingen van alle snaren voelt, welke een goede leider eigen kunnen zijn: gevoeligheid, goedheid, hartelijkheid, bezorgdheid, humaniteit, fideliteit. Zo was het mogelijk, dat de fors-mannelijke figuur, welke zich door aanleg en toeleg met een quasi-onbewogenheid bleef omgeven, toch voor allen, die zijn zorg en leiding ondergingen, iets vaderlijks kreeg, iets goedigs, iets waarvoor je tenslotte alle vrees verliest en integendeel een diep vertrouwen krijgt. Ik meen dit uit jarenlange ervaring van onze stu-

van dat begrip en aanvoelen vertoonde; die emotioneel bleef maar toch bang was om te kwetsen of pijn te doen; die aan velen — ook buiten Rolduc — trouwe en minutieuze leiding gaf maar van wien — buiten de betreffenden — maar weinigen van die invloed en dat leiderschap iets vermoedden; die met iedereen omgaat zonder enige uiting van vertrouwelijkheid, maar tot wien het eenvoudige Zusterke even gemakkelijk met al haar zorgen gaat (wanneer zij hem eenmaal kent!) als de confrater met zwaar-zakelijke aangelegenheden; die betrekkelijk zwaar denkt en zorgt,

ook voor de stoffelijke dingen van zijn huis en zijn mensen, maar voor wien ten slotte toch alles aankomt op de goede geest en het „unum necessarium”.

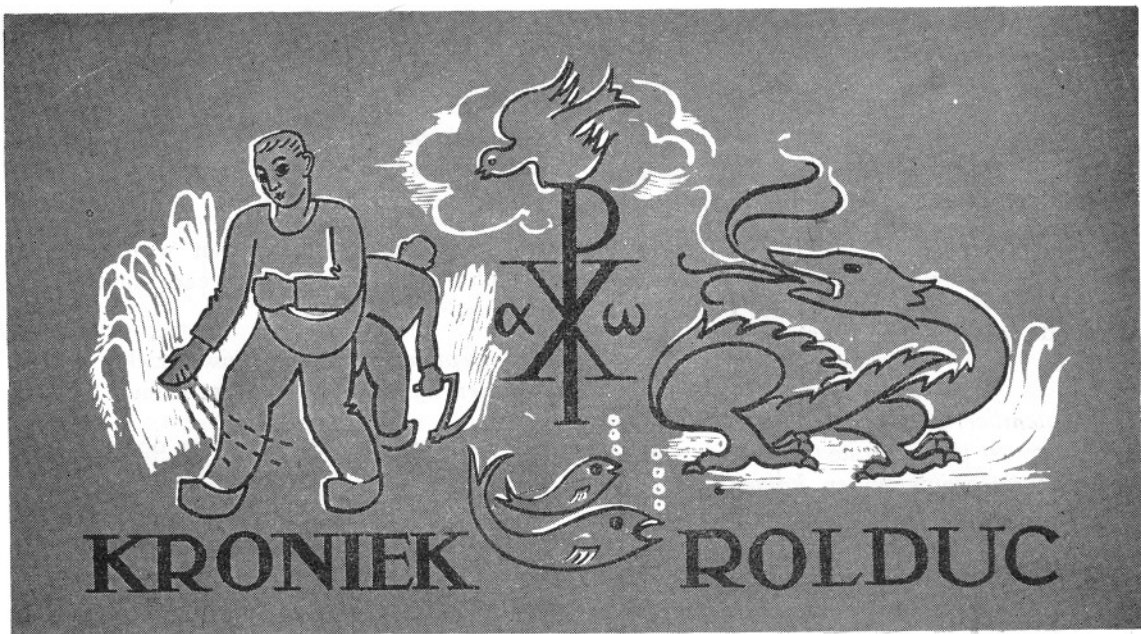
De diepe fond van dit alles lijkt mij: zijn grote en waarachtige liefde voor „Rolduc” (een liefde waarvan mensen die Rolduc niet goed kennen, nooit goed begrip kunnen hebben) — zijn bijna vreesachtige zorg en eerbied voor het priesterschap (een functie, waarvoor alleen de priester zelf voldoende begrip kan krijgen) — en, het zij met discretie gezegd, zijn eigen kinderlijk geloof en bo-

vennatuurlijke liefde voor God en voor de zielen.

Aldus lijkt mij het beeld van President van der Mühlen — hoe zwak en onvolledig dan ook uitgedrukt — waarheidsgetrouw weergegeven. Het is een mooi beeld en het Bisdom mag God danken, dat zulk een man staat aan het hoofd van zulk een instituut. Gods genade, die alles zo maakte, moge zijn werk blijven zegenen en vruchtbaar maken.

DR. FR. FERON.

1952-1953

16 Juli. Als de laatste reünist met een tikje weemoed 't „sèjour de son enfance” verlaten heeft, daalt weer de vacantiertust over de oude gebouwen neer.

24 Juli. De vacantiertijd is echter ook de geschikte tijd voor reparaties en het eerst komt nu het voetbalveld in aanmerking. De Directie der Domaniale Mijne komt daarom het terrein inspecteren, waar in de loop van het jaar grote scheuren zijn ontstaan.

2 Augustus. Sjang, reeds tweemaal gehuldigd bij gelegenheid van zijn gouden feest, viert vandaag pas de eigenlijke feestdag. Zijn familieleden en vele Kerkradenaren komen hem bij deze gelegenheid gelukwensen.

Zijn faam is zover doorgedrongen dat De Linie aan hem een „Sterk verhaal” wijdt.

3 Augustus. De Sociale Studieweek van dit jaar behandelt het thans bijzonder actuele probleem: „Het blijvende en het wisselende in de maatschappelijke verhoudingen”.

De afgestudeerden der Jan van Eyck Academie organiseren, onder leiding van professor Lau, gedurende de studiedagen een tentoonstelling van hun werken.

4 Augustus. Mgr Dr A. Hanssen vergezelt de pauselijke internuntius van Pakistan Mgr A. van Miltenburg bij zijn bezoek aan Rolduc.

15 Augustus. De pastoor van de H. Hartkerk te Utrecht en deken der stad A. W. G. M. Wiegerink (leerling 1899-1907) viert zijn veertigjarig priesterfeest en wordt bij deze gelegenheid benoemd tot Geheim Kamerheer van Z. H. de Paus.

Op deze dag houden de eerwaarde Zusters hun jaarlijkse processie naar de Lourdesgrot.

20 Augustus. De Aachener Geschichtsverein vereert ons met een bezoek.

24 Augustus. De beampten der Domaniale Mijne trekken zich binnen onze stille muren terug voor een recollectie.

28 Augustus. Pater Dr C. F. Pauwels O.P. neemt de leiding op zich bij de retraite der priesterleraren.

30 Augustus. Een en dertig jaarboeken verheugen zich vandaag over de geboorte van hun 32e broertje.

„Mijn vreugde en mijn hulde om dit uitstekende Jaarboek. Ik ben blij om de kwaliteit der artikelen, maar nog meer — mijn

Rolducse hart klopte van trots en vreugde — om de uit de kroniek en verslagen sprekende activiteiten en schone levensstijl", schreef professor Dr J. Cobbenhagen.

2 September. In het nieuwe ministerie heeft als Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen zitting onze oud-leerling Mr J. M. L. Th. Cals. Hij studeerde in de jaren '33-'35 aan ons philosophicum. Moge de hier opgedane wijsheid hem nu steunen bij 's lands bestuur.

3 September. Als een pakjesavond vol verrassingen, zo is de eerste avond na een zomervacantie: nieuwelingen komen onwennig en schuchter de poort binnenstappen; ouderen, gebruind door zon en vacantietochten, moeten ook weer even leren aanpassen.

Het huis heeft een flinke beurt gekregen: dortoir IV is in nieuwe verf gezet en voetbakjes zijn aangebracht. Het voetbalveld is geëgaliseerd.

In het lerarencorps begroeten we als nieuweling R.D. J. Buck, neomist van dit jaar. Samen met R.D. G. Janssen zal hij zich echter onmiddellijk aan de Universiteit van Nijmegen op de studie der klassieken gaan toelleggen. R.D. L. Augustus keert terug om Duitse lessen te geven. R.D. M. Starmans onderbreekt dit jaar zijn studie om gezondheidsredenen. De aalmoezenier van de arbeid R.D. H. Lumey zal twee keer per week als biechtvader komen.

De grote verrassing is dat de ouderen, III gym en hoger, viermaal per week later naar bed zullen gaan. Vooral in het begin voelen velen zich echt groot.

Na jaren intense zorg aan de sport te hebben besteed, legt R.D. H. Schrijen zijn taak neer en wordt opgevolgd door R.D. J. Penders.

4 September. Na een dag van ietwat rommelige gezelligheid, zoals iedere eerste schooldag nu eenmaal is, beginnen enige paters Redemptoristen er lijn in te brengen door het preken van een retraite.

8 September. Overvol goede voornemens sluiten we de welgeslaagde retraite en wachten vol ongeduld om morgen de strijd met de wetenschap aan te binden.

11 September. Een der leden van het personeel, M. Rouschop, valt van een dak en beloopt een lichte hersenschudding.

14 September. Onze tafeltennissers zetten het jaar goed in door Chèvremont (2e klas-ser) met 8-1 te verslaan.

15 September. Leo Latten wordt in het ziekenhuis opgenomen voor een blindedarmoperatie.

18 September. Een nieuwe zieke: Huub Voncken moet enige tijd rust nemen.

20 September. Als inleiding op de „Dag van de sport" biedt de R.R.O. ons vanavond een „sportcocktail" aan. Misschien zijn we nog niet genoeg gewend aan de smaak van deze geheimzinnige mengdrank, want we rekenen morgen toch op steviger kost.

21 September. Na de hoogmis spreekt de nationale en diocesane sportadviseur, rector P. Boymans, over „Sport in de hedendaagse wereld".

Twee volleyzestallen, O.N.S. en R.K. O.N.S., geven daarna een demonstratie, ondertussen geeft de diocesane voorzitter van de R.K. Volleybond via de luidspreker enige explicaties.

De namiddag is gevuld door een handbalwedstrijd tussen Bleijerheide en R.K. V.V.L. en diverse atletiekdemonstraties.

In de aula bewonderen we na het souper een gymnastiekuitvoering door een keurgroep van Eendracht en Wilhelmina, respectievelijk uit Bleijerheide en Terwinselen.

22 September. Vóór vijftig jaar promoveerde Dr P. J. M. van Gils op deze dag aan de Universiteit te Amsterdam. De President gaat hem namens allen gelukwensen.

26 September. Dr Appelman komt vandaag en morgen onze longen aan zijn jaarlijkse controle onderwerpen.

27 September. Wat zij meent, dat wij niet wisten, weten we toch: Zusters Peregrina, onze ziekenzuster, wordt vandaag 65 jaar. Proficiat!

4 October. Ter ere van de heren surveillanten is vanmiddag het traditionele surveillantencongé.

5 October. De ouders der nieuwelingen komen hun zoontjes bezoeken.

7 October. Na het souper draait in de aula Morgen ben ik rijk (The lavender hill mob).

10 October. R.D. H. Lemmens legt aan de Universiteit te Groningen zijn doctoraalexamen af.

16 October. In het ziekenhuis te Amsterdam overlijdt de plebaan-deken van Roermond R.D. G. Rhoen. In 1904 werd hij benoemd tot leraar aan ons philosophicum, studeerde daartoe te Leuven, maar moest wegens ziekte zijn studie opgeven.

18 October. Weer probeert de R.R.O. een avondje in de aula te geven.

19 October. Missiezondag. Na de hoogmis spreekt in de aula pater A. Rijnen C.S.Sp. over de primitieve aspecten van het huidige missiewerk in Centraal- en West-Afrika. Hij houdt zijn gehoor door zijn geestige en spannende voordracht zeer geboeid.

In de namiddag binden we een sportieve strijd aan tegen de H.B.S. uit Maastricht. We tennissen, pingpongen, volleyen en voetballen.

„Met heilig geweld”, een smalfilm, vertoond door kapelaan Pieters van Terwinsele, besluit deze missiedag.

20 October. Jan Lotz, die reeds geruime tijd sukkelende is, wordt in het ziekenhuis opgenomen.

23 October. De H. Daphne wordt vandaag vereerd. We zingen haar ter ere een plechtige hoogmis.

24 October. De gebouwen van Klein Rolduc zijn op het ogenblik zover hersteld, dat de Gemeenteraad van Kerkrade de verklaring van onbewoonbaarheid intrekt.

28 October. Even wordt de landelijke rust van de Rolduckerweg verstoord, als een der heren met zijn fiets onze stoker aanrijdt. Er valt echter geen persoonlijke of materiële schade te betreuren.

29 October. In het voorhuis valt bij het poetsen een eerwaarde Zuster van de trap. Ook hier is geen noemenswaardige schade belopen.

31 October. Om maar alle verdere ongelukken te voorkomen, gaan we na het diner op halftrimester.

1 November. Piet Cöp (II gymn.), die wegens ziekte niet op halftrimester is kunnen gaan, wordt in het ziekenhuis opgenomen.

4 November. Vóór de avondstudie eindigt het halftrimester.

6 November. Vandaag viert de President zijn koperen presidentsfeest. Ter ere daarvan draait in de aula na het souper 'n spannende oorlogsfilm.

Onze provisor maakt bij het instappen in de trein te Sittard een lelijke val en moet in het ziekenhuis worden opgenomen.

7 November. Op tachtigjarige leeftijd overlijdt te Sittard onze oud-leraar R.D. P. J. Cuijpers. Aan deze verdienstelijke oud-Rolducien wordt elders een herdenkingsartikel gewijd.

9 November. De komende week staat in het teken van het Federalisme. Prof. Dr Th. Keulemans opent deze week met een spreekbeurt: Enige aspecten van het Federalisme. De film „Vrede voor Europa” moet de federalistische gedachte onderstrepen.

11 November. Een platenconcert „Muziek in Europa”, evenals enige documentaire films scherpen het thema van de week nog eens in.

14 November. Onze provisor keert uit het ziekenhuis terug, maar moet voorlopig nog zijn kamer houden.

16 November. Na de hoogmis worden fragmenten uit de wereldliteratuur voorgedragen. Door ziekte van de spreker moet, jammer genoeg, de spreekbeurt van Dr Win. Roukens „Limburg-Nederland-Europa” komen te vervallen, zodat de federalistische week haar waardig slot moet missen.

20 November. De Hoogerwaarde Heren Presidenten der vijf Klein Seminaries vergaderen bij onze President.

25 November. Sint Katrien. Dit jaar bieden de filosofen onder regie van R.D. Chr. Meertens: School der dapperen.

Behalve de heren filosofen zijn er ook nog

andere dapperen, want ondanks uitgebreide maatregelen van de kant der wijsgeren, hebben deze andere dapperen toch de titel van het stuk weten te bemachtigen.

26 November. Na het souper spreekt Mgr Tillemans M.S.C., Apostolisch Vicaris van Merauke, in de speelzaal over zijn missiegebied.

28 November. Klein Rolduc in hoogspanning: Sinterklaas verschijnt.

29 November. Te Nijmegen overlijdt onze oud-muzikleraar M. J. Ogier.

Na een eervolle carrière als dirigent van het stafmuziekcorps te 's-Hertogenbosch, vestigde hij zich in Limburg. Vele Limburgse muziekconcouren zagen hem toen als lid van hun jury-commissie verschijnen, vele harmonieën vonden in hem een goede directeur. Van 1930-1934 verzorgde hij de muzieklessen te Rolduc.

We bidden dat hij nu moge genieten van de muziek der hemelse koren.

1 December. Onze provisor wordt benoemd tot pastoor te Heugem.

Een jaar na zijn benoeming te Rolduc werd hij, in 1934, aangesteld als prefect van Klein Rolduc, dat hij met vaste hand zes jaar bestuurde. Toen wijlen R.D. G. Brouwers ons huis verliet als directeur van het Bisschoppelijk College te Sittard, volgde R.D. P. Meisen hem op als provisor. In de aller-moeilijkste oorlogsjaren rustte op hem de zware taak voor de proviandering van honderden jonge mensen te zorgen. Wie deze jaren meemaakte zal moeten getuigen, dat hij zich uitstekend van zijn taak wist te kwijten. Nog moeilijker werd zijn werk toen hij, na de evacuatie, op 7 October 1944 terugkeerde in een deerlijk gehavend huis, dat voor het grootste gedeelte door Amerikaanse militairen bezet was. Nauwelijks één jaar later kwam hij te staan voor de schade, aangericht door de brand van Klein-Rolduc. De laatste jaren van zijn provisoraat droeg hij de zorgen voor het door mijnschade scheurende instituut.

Het mag dus niet verwonderen, dat de President in zijn afscheidsspeech de nieuw-benoemde pastoor dankt voor het vele werk voor het welzijn van Rolduc verricht.

De redactie van het jaarboek voegt hier nog een apart dankwoordje bij, omdat in de vacantie, als iedereen uitvloog en de provisor alleen moest thuisblijven, hij altijd trouw onze huiskroniek verzorgd heeft.

3 December. Een storing in het electriciteitsbedrijf te Kerkrade zet ons vier uren in het donker. We moeten ons met kaarslicht behelpen. Er is natuurlijk geen studie en we kruipen maar vroeg onder de wol.

5 December. Na het diner ontvangen we onze sinterklaasverrassingen. Het cadeautje van de prefect aan allen is de film *The man in the white suit*.

6 December. Onder het lof beginnen we het triduum als voorbereiding op het feest van O.L. Vrouw. Predikant is de eerwaarde pater Cox O.S.B. uit de priorij Mamelis.

12 December. Bij gelegenheid van de viering van het zilveren jubileum der Tilburgse Handelshogeschool wordt professor Dr M. Cobbenhagen benoemd tot Commandeur in de Orde van Oranje Nassau. Zijne Excellentie Minister Dr L. Beel getuigt dat prof. Cobbenhagen bij de oprichting en de uitbouw der Hogeschool de centrale figuur is geweest. Drs A. Tummers, voorzitter van de Tilburgse Academische Economische Kring noemt hem de vader der hogeschool-gemeenschap en professor van de Ven typeert hem als de man uit wiens conceptie de hogeschool is gegroeid en die er het ritme aan heeft gegeven.

16 December. De eindexamens van dit jaar worden in een schriftelijk tentamen eens aan de tand gevoeld.

17 December. Ook de andere klassen moeten in de composities een bewijs van hun kunnen afleggen.

21 December. In plaats van de gewone Zondagsvespers houden we een kleine maar stemmige adventsplechtigheid.

23 December. Na het diner begint de kerstvacantie.

We feliciteren vandaag onze oud-leerling Dr G. Kreijen, die 25 jaar als arts praktijk te Kerkrade uitoefent.

25 December. In de kapel der Eerwaarde

Zusters wordt een plechtige Nachtmis opgedragen.

Op de eerste Kerstdag is te Heerlen overleden onze oud-leraar Drs J. G. Koelman. Van 1928-1932 was hij leraar aan de H.B.S. in boekhouden en handelsrekenen. Op advies van professor Cobbenhagen ging hij toen nog studeren aan de Economische Hogeschool te Tilburg, waar hij in 1934 zijn doctoraal in de economische wetenschappen behaalde. Naast zijn directeursschap van de handelsschool Studio te Heerlen, vervulde hij daar nog vele sociale functies. Zo was hij in de laatste jaren wethouder van finantiën.

Moge dit leven, dat geen rust kende, eindelijk rust gevonden hebben.

10 Januari. Enige eindexaminandi keren nu reeds terug van de vakantie, want de mondelinge tentamens beginnen.

12 Januari. Tegen de avond eindigt de kerstvacantie.

P. MEISEN

Nu onze provisor benoemd is tot pastoor, hebben er enige veranderingen plaats: R.D. P. Houben zal zijn taak overnemen; R.D. G. Hommes is aangewezen als prefect van Groot Rolduc, R.D. J. Penders tot onderprefect van Klein Rolduc.

L. BESSEMS

Tevens is R.D. L. Bessems tijdens de vacatie benoemd tot kapelaan te Echt. Na zijn benoeming in 1941 kreeg hij de opdracht Aardrijkskunde te studeren. Een jaar later werd hij onderprefect van Klein Rolduc. Toen door oorlogsomstandigheden het werk van de provisor te zwaar werd, kwam in 1945 eerst de taak van personeelchef, daarna die van bedrijfsleider op de schouders van R.D. Bessems te liggen, in een groot huis een zware en vaak ondankbare taak. De jaren van de oorlog hebben het ook hem niet gemakkelijk gemaakt. Een tekort aan priesters in de zielzorg deed de Bisschop besluiten de bedrijfsleiding in handen van een leek over te geven, zodat R.D. Bessems naar het zielzorgterrein verplaatst kon worden.

We wensen hem te Echt een succesvolle werkkring.

13 Januari. Voor het eerst binden we de schaatsen onder.

16 Januari. Ter ere van de nieuwbenoemden is congé met de film *Destination moon*, per raket naar de maan.

28 Januari. Vandaag en morgen is de Bisschop op bezoek. Al geldt dit op de eerste plaats de filosofen, toch zit er voor de anderen ook nog iets aan vast: Monseigneur belooft zijn traditioneel congé.

30 Januari. In de prullemand van het casino ontstaat een begin van brand.

1 Februari. De donkere dag voor ons vaderland; de Zeeuwse dijken breken. Langzaam sijpelt het nieuws in sombere radiobERICHTEN binnen. Wat wil het daartegenover

Mr. J. M. I. A. SIMONS (1895—1900) †

zeggen, dat we enige tijd zonder licht zitten en dat Rolduc practisch ingesneeuwd ligt in de vroege morgenuren.

Dr Keulemans spreekt voor de filosofen over de wijsgerige achtergronden van het Federalisme.

2 Februari. Na de plechtige opname der aspiranten in de Mariagarde gaan we naar de aula om Beaver Valley en Bambi te zien.

Gisteren overleed te 's-Gravenhage Mr J. M. I. A. Simons, oud-administrateur van het Departement van Justitie.

Mr Simons, die de leeftijd van bijna 73 jaar bereikte, was een scherpzinnig jurist, die aan het Departement van Justitie o.a. onder de ministers Regout en Heemskerk belangrijke opdrachten met veel succes volbracht.

Na de vervulling van zijn taak als voorzitter van de Staatscommissie over de Kerkgenootschappen, werd hij door H. M. de Koningin benoemd tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Mr Simons was een van de oudste deelnemers van de laatste Reünie. De reunisten herinneren zich zeker zijn geestige toespraak, waarin zijn grote liefde voor en zijn gehechtheid aan Rolduc tot uiting kwam. Hij ruste in vrede.

7 Februari. Jan Lotz, die van het ziekenhuis te Kerkrade naar huis is overgebracht, wordt van de laatste H. Sacramenten voorzien.

Frans Voncken wordt aan blindedarmontsteking geopereerd.

8 Februari. Aan de algemene boetedag, voorgeschreven ten gevolge van de Zeeuwse ramp, nemen ook wij deel. De hele dag is het Allerheiligste uitgesteld en om beurten houden alle klassen aanbidding.

Op sportgebied beleven we een goede dag: het Bisschoppelijk College uit Sittard, dat komt schaken, sturen we met een 6-1 nederlaag naar huis; Chèvremont II, dat komt pingpongen, wordt ook verslagen naar huis gezonden; op de Intercollegiale pingpongend te Roermond slepen we de kampioensbeker in de wacht. Aanvankelijk werd hier aan de tweede of derde plaats gedacht, doch toen Sittard verslagen was en daardoor de ergste

tegenstander gevloerd, kwam in de finale het kampioenschap in zicht, dat met één set voorsprong ons deel werd.

13 Februari. Pierre Smeets (II gym) wordt ter observatie opgenomen in het ziekenhuis te Roermond.

14 Februari. Onze lekenleraar A. Ruyters stapt in het huwelijksbootje. We wensen hem een behouden vaart en de macht over het roer.

15 Februari. Deze eerste vastenavondsdag staat in het teken der blindenzorg. Na de hoogmis geven blinden in de speelzaal een demonstratie van hun handenarbeid; de voorzitter van de R.K. Blindenbond spreekt na het diner voor de hogere klassen; in de avonduren geven blinden een cabaretavond.

16 Februari: „Kinderen van de straat” verschaft ons na de completen een prettige avond.

21 Februari. Na het diner beginnen we ons halftrimester.

27 Februari. Onder grote belangstelling van justitiële en rechterlijke autoriteiten, van oud-leden van de Hoge Raad en oud collega's neemt Mr J. W. Berger, procureur-generaal, afscheid van de Hoge Raad. Rolduc ziet met trots op naar deze oud-leerling (1897-1899), die de hoogste plaats in de staande magistratuur wist te bereiken. Iedereen zal aan deze beminlijke persoonlijkheid een otium cum dignitate toewensen na het ontzaglijke juridische werk door hem verricht.

3 Maart. Onder leiding van R.D. G. Berkels vergasten de leerlingen van III en II gymnasium ons op een toneelmiddag. Zij voe-

ren op „De geest van Suzanna” en „Mijnheer Pumps als staatsvijand No. 1”.

Voor de heemclub spreekt de Weledelgestrenghe heer C. Sprokel over de verering van St. Lucia in het Land van Rode.

4 Maart. Griep bedreigt ons en daarom blijven we voorlopig 's morgens wat langer slapen.

In de Zuid-Limburger verschijnt een huldigungsartikel over R.D. A. Deumens, de feesteling van aanstaande Zondag. Zijn vele verdiensten worden rijkelijk gecommemoreerd.

7 Maart. We feliciteren onze muzikleraar P. Zeyen, die vandaag 70 jaar wordt.

Ter ere van St. Thomas hebben de filosofen een congé.

8 Maart. De plechtige Hoogmis wordt door de feesteling van de dag opgedragen. In de aula wordt hij daarna gecompimenteerd, allereerst door G. Geuskens van Klein-Rolduc.

Alb. Verreck wijdt over de verdiensten van een veertigjarig priesterleven uit. De Hoogeerwaarde Heer President vat alles nog eens namens allen op geestige wijze samen. In zijn dankwoord put de jubilaris rijkelijk uit zijn vele mémoires. De speelgroep Limburg voert als slot van de dag Hamlet op.

De President, die vandaag ook jubileert, recipieert in de spreekkamer. Zeer vele vrienden en bekenden van Rolduc komen hem gelukwensen. Wij huisgenoten zullen dit feest later vieren.

Te Maastricht viert directeur Linssen eveneens zijn veertigjarig priesterfeest.

10 Maart. Niet minder dan vier heren liggen vandaag met griep te bed, zodat vele lessen moeten vervallen.

In de speelzaal vertelt hedenavond Mgr C. Kramer, oud-leerling, bisschop van Luan-fu, over zijn belevenissen in China.

15 Maart. Halfvasten. Voor het diner speelt onze V.K. tegen de V.K. van de H.B.S. te Kerkrade. Zij delen eerlijk de punten: 2-2.

Onder regie van R.D. Chr. Meertens wordt opgevoerd: De bekering van kapitein Brassbound, een stuk van Bernard Shaw, in de vertaling van de regisseur.

Na het avondgebed bidden we voor Jan Lotz, wiens toestand verergerd is.

16 Maart. De nieuwe bedrijfsleider de heer J. Mingels treedt in dienst.

17 Maart. R.D. P. Everts hakt zich bij het bomenkappen in het bosquet in een voet.

18 Maart. Mgr Dr P. van Gils viert zijn zestigjarig priesterfeest. De President woont namens Rolduc de plechtige viering te Roermond bij.

19 Maart. Vandaag meten we ons op voetbal-, volley- en tennisveld met Sint Bernardinus uit Heerlen.

20 Maart. In een rolstoel begint R.D. P. Everts weer zijn lessen te geven.

21 Maart. Vele van onze oud-leerlingen zien vandaag hun werk en moeiten bekroond in de H. Priesterwijding, die zij uit de handen van Mgr Lemmens te Roermond ontvangen.

In de karthuis te Lucca wordt onze oud-leerling Leo Caminada eveneens tot priester gewijd.

22 Maart. De eerwaarde heer J. Offermans draagt in onze kerk zijn eerste H. Mis op.

23 Maart. De heren leraren huldigen op de vooravond van zijn feest R.D. P. Castermans.

24 Maart. De zilveren jubilaris draagt de plechtige hoogmis van dankbaarheid op, geassisteerd door de President als presbyter assistens en de heren Boosten en Vogels.

Peter Wouters huldigt als eerste in de aula de feesteling met een gedicht en bloemen; meer bezadigd en prozaïsch voert Jan van Krevel dan het woord; geestig dankt de President de priester en leraar, die hij vergelijkt met de grote St. Petrus. In een kort, bescheiden antwoord dankt daarna de gehuldigde.

Vele Kerkradenaren komen in de loop van de dag de „promotor van Kerkraads cultureel leven” hun gelukwensen aanbieden.

Tegen de avond sluit het M.S.O. met een galaconcert de stemmige feestdag af.

Vandaag gaan onze gelukwensen ook uit naar de pastoor van Holtum, onze oud-leraar Am. Janssen, die eveneens zilveren jubilaris is.

26 Maart. In de afgelopen nacht is Jan Lotz, leerling van drie gymnasium bij zijn ouders te Lutterade overleden.

Voor de hogere klassen beginnen de paascomposities.

27 Maart. Alle klassen gaan vandaag onder het mes.

29 Maart. Omdat de leerlingen van drie gym morgen naar de begrafenis van hun klasgenoot gaan, maken zij op deze Zondagmiddag een compositie.

30 Maart. Behalve zijn klasgenoten, wonen ook de President en verschillende leraren de begrafenis van Jan Lotz bij.

2 April. R.D. H. Turlings, directeur van het Bisschoppelijk College te Sittard wordt in het ziekenhuis opgenomen.

3 April. In de voormiddag maken we nog

één compositie en, na de kruisweg en lijdens-meditatie bijgewoond te hebben, vertrekken we op paasvacantie.

De heren leraren houden nog vergaderingen en beraadslagen over de behaalde resultaten. Daarna begint ook voor hen de vacantie.

19 April. De Apostolaatskernen der Domaniale Mijn, die ieder jaar in de paasvacantie hun recollectie te Rolduc houden, viëren vandaag hun tweede lustrum. Pater Dr Bertrand van Bilsen O.F.M. houdt een inleiding over het Humanisme. Mgr Dr G. Lemmens woont deze lustrumviering bij.

23 April. In de late avond zetten we een punt achter de vacantie.

29 April. Kapelaan H. Voncken uit Meerssen, die enige tijd muzieklessen gaf aan de filosofen, wordt benoemd tot directeur van de Kerkelijke Muziekschool te Utrecht.

30 April. Na het souper maakt onze harmonie een muzikale rondgang over de cour. Zij spelen tot slot het Wilhelmus.

1 Mei. In de Meimaand houden we iedere dag ons Marialof en bezoeken traditiegetrouw op Zondagavond haar kapelletje te Chèvremont.

4 Mei. De morgenlessen worden iets ingekort, zodat we voor 't diner gelegenheid krijgen een korte, maar stemmige herdenkingsplechtigheid te houden voor de gevallen in de laatste wereldoorlog.

Na het souper begint de mentaltraining voor de grote dag van morgen.

5 Mei. We beginnen de dag met een plechtige lijkdienst voor Jan Lotz. Onmiddellijk daarna komen de sportsmen der drie

Bisschoppelijke Colleges opzetten om zich in een faire strijd met elkaar te meten. We blijven baas in eigen huis. De eindstand luidt: 1 Rolduc; 2 Weert; 3 Sittard; 4 Roermond.

7 Mei. Jan Schepers wordt in het ziekenhuis opgenomen voor het ondergaan van een blindedarmoperatie.

8 Mei. Als nieuwe koster wordt Wiel Veugeliers aangesteld.

9 Mei. Door een auto-ongeluk komt onze oud-leerling. Albert America, zenuwarts te Wassenaar, om het leven. Naar menselijke berekening is dit heengaan te vroeg. Hij beloofde nog zoveel in de toekomst voor zijn patiënten te kunnen verrichten, stond vlak voor zijn promotie, maar Gods wil is anders dan de onze.

10 Mei. Na het diner loopt VI gym een ererondje door de eetzaal; ze hebben vandaag hun taak als tafeldienaren voor het laatst vervuld. Morgen zal V gym deze taak overnemen.

11 Mei. Bij de kruisprocessie denken we bijzonder aan de kandidaten die hun schriftelijke eindexamens beginnen.

13 Mei. Een oude belofte wordt gestand gedaan door de pelgrimage naar het kapelletje van Leenhof.

14 Mei. Deze Hemelvaartsdag staat in het teken der Eeuwfeestviering. Begeleid door

Med. Drs. A. AMERICA †

de schola, in toog en superplie, gaat een der grote figuren van de emancipatie, Mgr Dr P. van Gils, naar het altaar om de plechtige hoogmis op te dragen. Later op de dag wordt op de cour een serenade aan hem gebracht bij gelegenheid van zijn onlangs gevierde jubileum. Dan gaan we naar de aula, waar Mgr Dr F. Feron ons de taak van de priester in de toekomst voorhoudt: nu de leek geëmancipeerd is en open en vrij de priester tegemoet treedt, zullen wij hem met dezelfde openheid moeten tegemoetkomen. Daarom is het nodig dat de priester een gave persoonlijkheid is. Hij zal dit zijn, wanneer zijn persoonlijkheid haar grondslag legt in de drie goddelijke deugden en wanneer haar voltooiing tot stand komt door de kardinale deugden. Zo alleen zal de noodzakelijke verbinding tussen geloof en leven tot stand komen.

Na deze grootse rede opent Mgr van Gils

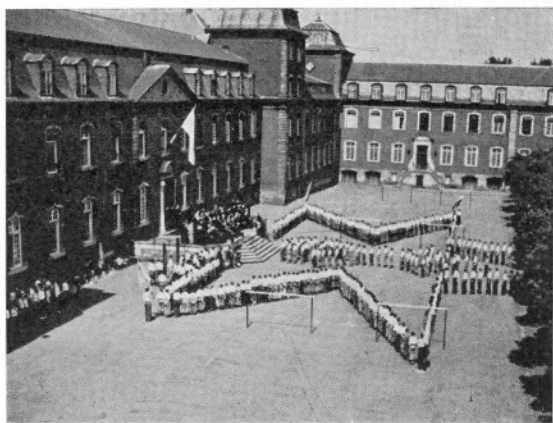
de tentoonstelling „Honderd jaar kerkenbouw en kerkelijke kunst in het Bisdom Roermond”. Kunstschaten uit vele Limburgse kerken zijn in de kruisgang tentoongesteld. Tekeningen, foto's en maquettes laten zien wat architecten als Cuypers, Boosten, Peutz, Swinkels, Groenedael, Koene en Franchamps voor Limburg betekenden. Aad de Haas, Henri Jonas, Charles Eyck en Marianne van der Heijden vertegenwoordigen de moderne kerkelijke kunst.

17 Mei. Te Utrecht, waar heden de landelijke viering van 100 jaar kromstaf plaats vindt, worden wij vertegenwoordigd door R.D. P. Everts en enige studenten. De thuisblijvers wonen te Kaalheide het „Spel van het herstel” bij.

19 Mei. De avondstudie is naar de middag verplaatst en na het lof heeft de generale repetitie plaats van het défilé en de gymnasietekuitvoering van morgen.

Na het souper draait in de aula „De dijk is dicht”.

20 Mei. Het jaarlijkse presidentsfeest en het veertigjarig priesterfeest worden tegelijk gevierd. Bij de plechtige hoogmis van dankzegging verleent Mgr Lemmens pontificale assistentie. Als presbyter assistens fungeert Mgr J. Jengendaal, pastoor-deken van Maas-

tricht; als troondiaken treden op professor J. Janssen van het Groot Seminarie en Ir J. Bemelmans, pastoor-deken van Heerlen; diaken en subdiaken van de H. Mis zijn respectievelijk R.D. A. Deumens en R.D. H. Reijnen.

Op het priesterkoor hebben plaats geno-

men de Bisschop-Coadjutor Mgr Dr A. Hanssen, de Mgrs Drs J. Damen en prof. Dr F. Sassen, de secretaris van het bisdom Drs P. van Odijk, leden van het Kapittel en de Heren Dekens der Limburgse dekenaten.

Vertegenwoordigers van het wereldlijke gezag die deze plechtigheid bijwonen: de afgevaardigde van de Commissaris der Koningin, J. Maenen, de Edelachtbare Heer Burgemeester van Kerkrade en het volledig dagelijks Gemeentebestuur. Ook oud-burgemeester A. Habets heeft in de kerk plaats genomen.

Het défilé der leerlingen en de traditionele gymnastiekuitvoering op de cour worden met de uiterste zorg en nauwkeurigheid verricht, waarvoor mijnheer van Loo een verdiend pluimpje krijgt te incasseren.

Tijdens het feestdiner schilderen de vertegenwoordigers van burgerlijk en wereldlijk gezag de vele verdiensten van onze President; Koen Kruytzer, Jan Hendrix en R.D. J. Bohnen danken hem voor het werk dat hij voor Rolduc dagelijks verricht.

Een avondconcert van de Bergkapel der Domaniale Mijn sluit deze feestdag af.

21 Mei. Door de heren filosofen wordt het zwemseizoen geopend.

22 Mei. Wat al dagenlang gefluisterd werd, wordt tenslotte openlijk bekend; R.D. Dr J. Boosten is benoemd tot Rector van het R.K. Gymnasium te Maastricht.

Studenten der Nederlandse universiteiten beginnen vanuit onze kerk een bid- en gesprektocht naar Maastricht. Het onderwerp van hun gesprekken zal zijn: Wat betekent de Kerk voor ontwikkelde jonge mensen?

24 Mei. Ons zangkoor zingt een plechtig lof in de Fatimakerk te Brunssum bij gelegenheid van de plechtige ingebruikname.

Na het souper volgen we met spanning „La bataille de l'eau lourde", de strijd om de atoombom.

25 Mei. De bezoekdag trekt overvolle belangstelling.

27 Mei. Spelende op de cour valt Jean Hofman zijn arm uit het gelid.

Over de Regionale Omroep Zuid geeft onze organist een orgelconcert vanuit de kerk.

1 Juni. Uit voorzorg wordt directeur Turlings van de laatste H. Sacramenten voorzien.

4 Juni. Voor het diner spreekt pater H. Smeets M.S.C. voor de hoogste klassen over Missie en publiciteit.

Na het souper binden we de strijd aan tegen Kerkrade oud-eerste-klassers. We winnen met 2-0.

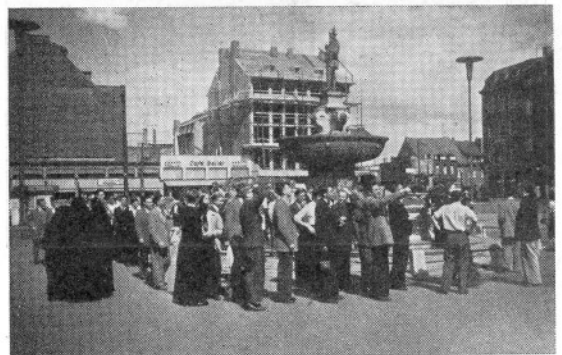
5 Juni. Terwijl de ouderen het jeugdconcert beluisteren, sleept op Klein Rolduc Concordia de wisselbeker in de wacht.

7 Juni. Op Groot Rolduc is de beker voor Pantarei.

8 Juni. Op het zgn. geitenweitje beginnen enige werkploegen van vrijwilligers (IV gym en lager) met de aanleg van een volleyveld.

15 Juni. VI gym, afd. Seminarie, begint zijn mondelinge eindexamens.

17 Juni. Alle eindexaminandi maken een uitstapje naar Monschau.

18 Juni. Na een hoogmis, opgedragen voor overleden directeuren en leraren gaan we op halftrimester. Wel erg laat in het jaar, maar op Rolduc moet het rustig zijn, want de mondelinge eindexamens beginnen. Een groep van 31 kandidaten zal de zware proef moeten doorstaan. Rijksgecommiteerden zijn Prof. Dr B. A. van Groningen; Prof. Dr I. P. J. M. van den Berg en Mevr. Dr G. L. de Haas-Lorentz.

22 Juni. Hedenavond is het halftrimester afgelopen.

23 Juni. De jour des jeux verloopt dit jaar

niet zonder een ongelukje: Theo Wilbers maakt een lelijke val en moet in het zieken-

huis worden opgenomen, ofschoon het zich aanvankelijk niet zo erg liet aanzien.

25 Juni. De heren filosofen der superieur onderwerpen zich vandaag aan het zangers-examen der St. Gregoriusvereniging. Vijf hunner zullen op het Groot Seminarie de „bromcursus" moeten volgen.

27 Juni. Te Innsbrück overlijdt de generaal der Eerwaarde Paters Redemptoristen Dr L. Buys. Voor Rolduc was hij geen onbekende, daar hij langere tijd de recollecties der priesterleraren leidde. R.I.P.

28 Juni. R.D. L. Bessems komt met zijn voetbalclub uit Echt, E.V.V., een huldigingswedstrijd spelen tegen de kampioenen van de Intercollegiale. Helaas moeten dezen in de Echter jongens hun meerdere erkennen.

29 Juni. Eindelijk zijn de eindexamens af-

gelopen: we mogen roemen op 31 geslaagden, van wie vier na voortgezet examen.

Proficiat!

De Mariagarde houdt haar jaarlijkse feestavond. Een geslaagd bont allerlei.

30 Juni. In de vroege morgen overlijdt in het ziekenhuis te Weert directeur Turlings.

3 Juli. De President en enige leraren wonen in het Bisschoppelijke College te Sittard de begrafenis van directeur Turlings bij.

Nog eenmaal treedt zes gym aan, nu voor het godsdienstexamen.

4 Juli. De blinde organist Gaston Litaize, verbonden aan de St François Xavier te Parijs, geeft na het lof een orgelconcert. Later op de avond herhaalt hij dit voor de bewoners van Kerkrade.

Ons orkest en onze harmonie geven na de tweede studie een concert op het bordes.

6 Juli. Voor de laatste maal dit jaar vallen we het examenmonster aan.

10 Juli. We schudden alle examenzorgen van ons af door een duik te nemen in het zwembad.

11 Juli. Terwijl de beslissende vergaderingen worden gehouden, trachten we afleiding te zoeken in sport en smalfilm.

12 Juli. Het Rolducs elftal neemt deel aan het voetbaltoernooi ten bate van de Maria Gorettikerker.

Na het souper delen de hoofdleraren de uitslagen der examens mee.

13 Juli. Een hoogmis van dankzegging en de prijsuitdeling in de aula sluiten het studiejaar 1952-1953 af.

JAARVERSLAGEN

De Maria-Congregaties

Het is moeilijk een goed overzicht te geven van de faits et gestes der godsdienstige verenigingen in een Klein Seminarie. Duidelijk blijkt dit uit de verschillende verslagen zoals deze in de afgelopen jaren werden afgedrukt in Rolduc's Jaarboek. Meestal volgde men een vast schema: de moderator trachtte in de eerste bijeenkomsten enthousiasme te wekken voor de vereniging, gaf het onderwerp aan voor het komend jaar. Dit onderwerp werd uitstekend behandeld en was aangepast aan de leeftijden van de verschillende afdelingen. De leden van de Maria-Garde en van Afdeling III deden op een gegeven moment hun opdracht en hiermede waren de uiterlijke activiteiten volledig vastgelegd voor het nageslacht. Het innerlijk resultaat, de geestelijke verrijking van de leden was en is natuurlijk niet te beschrijven. De verslagen van dit jaar werden volgens hetzelfde recept geschreven. Slechts in een verslag wordt schuchter de vraag gepopperd, of het niet mogelijk is een grotere plaats te geven aan buitenkerkelijke bijeenkomsten, waar door de leden over bepaalde problemen van gedachten kan gewisseld worden.

BESTUREN.

1ste AFDELING.

Directeur: R. D. H. v. d. Mühlen.
Prefect: Piet Bergmans.

Assistenten: Jo Hüskens en Piet Goossens.
Bibliothecarissen: Leo van Els en Frans Seerden.

2de AFDELING.

(Ve en VIe klas).

Directeur: R. D. W. Meijs.
Prefect: Hans Smeets, Leo Hausmans.
Secretaris: Leo Meulenberg.
Assistenten: Theo van Els, Hans Zelen, Willy Plum, Theo Neefs, Fons Kessels.

3de AFDELING.

(IIIe en IVe klas).

Directeur: R. D. J. Vogels.
Prefect: Leo Muylsens.
Secretaris: Rudy Gerritsen.
Assistenten: Bas Cartigny, Jan Linders, Nico Dobbelsstein, Leo Crombach, Henny Zenden, Coen Tosserams.

Maria-Garde

Directeur: R. D. G. Hommes.
Prefect: Heini Janssen.
Onderprefect: Willy Benders.
Secretaris: Piet Huinck.
Penningmeester: Jef Ernst.
Bibliothecaris: Jo Ummelen.

Missievereniging „Rolduc”

Opgericht 23 Maart 1919

Jaarverslag 1952-1953

Bestuur:
J. Simons, voorzitter.
H. Smeets, vice-voorzitter.
C. Klerken, secretaris
(vanaf Febr. J. Steeghs).

F. Tijssen, penningmeester.
L. Hausmans, bestuurslid.
W. Plum, bestuurslid.
M. Hofman, bestuurslid.
R. D. M. Berkels, moderator.

Een jaarverslag verbindt het verleden met de toekomst. Het is een schakel tussen iets wat was en iets wat komen gaat. Bezinning op behaalde resultaten geeft kostbare aanwijzingen voor de in de toekomst te volgen koers. Successen stemmen tot tevredenheid, tekortkomingen behoeden voor zelfvoldaanheid. Vooral aan het einde van dit jaar heeft het zin ons eens te realiseren, hoe de stand van zaken is. Want het komende jaar zal een lustrumjaar zijn. Het zal volgens het spraakgebruik een mijlpaal moeten worden.

Is er reden, om dit lustrum enigszins feestelijk te herdenken? Wij menen van wel. In de loop der jaren is mede door de activiteit van onze vereniging een stroom van genade afgeroepen over het missiewerk. De missiegedachte kreeg op Rolduc concrete gestalte. De missie ligt binnen de belangstellingssfeer van de Rolducien. Onze vereniging heeft een belangrijk stuk opvoeding verzorgd. Zij heeft haar taak naar best vermogen trachten te vervullen. Dat hierbij ook fouten zijn gemaakt, erkennen wij volmondig. Ook de menselijke onvolmaaktheden kunnen dienstbaar gemaakt worden aan het apostolaatswerk der Kerk. Maar er is meer. De lustrumviering kan uitgangspunt zijn voor een vernieuwde activiteit. Wij moeten immers blijven zoeken naar nieuwe wegen, om aangepast aan de moderne tijd en aan het huidige Rolduc het onveranderlijke, verheven doel van onze vereniging na te streven: onze leden te vormen tot mensen met een ware apostolaatsgeest en een diep gefundeerde missieliefde. Het komende lustrum biedt ons een welkome gelegenheid, om ons hierop nog eens terdege te bezinnen en om aldus weer eens de sleur te doorbreken, die ook ons werk bedreigt.

Op het ogenblik is het echter onze taak te onderzoeken, hoe ons werk in het afgelopen jaar is geweest. Uiteraard oordelen wij alleen over de uiterlijke resultaten. Het volledige resultaat kan alleen God overzien.

Ook dit jaar was de deelname aan de genootschappen van de Voortplanting des Geboef en het Apostolaat des Gebeds even algemeen als in het voorafgaande jaar; het hoofddaccent lag weer op de beleving van het Apostolaat des Gebeds. Aan het begin van het jaar gingen we over tot het invoe-

ren van de Missiemis, zoals die gepropageerd wordt door „Pro Apostolis”. Bij de maandelijks H. Communie bidden de leden van het Apostolaat des Gebeds dan het formulier van deze Missiemis.

Speciale aandacht werd weer besteed aan het beschikbaar stellen van goede missielectuur. Onze indruk is, dat we hier groot succes hebben gehad. Onze bibliotheek is „bij”, en geniet grote belangstelling. Regelmatig kwam er nieuwe, goede lectuur bij, vooral voor de hogere klassen. Het is jammer, dat er zo weinig nieuwe boeken verschijnen die ook geschikt zijn voor de lagere klassen, waar de belangstelling het grootste is.

Ook onze reorganisatie van de tijdschriften bleek een goede vooruitgang te zijn. Voor de hogere klassen kunnen we thans enkele goede Amerikaanse en Franse tijdschriften beschikbaar stellen, en binnenkort krijgen we ook een keurig verzorgd Duits tijdschrift, dat, evenals de zojuist genoemde, zijn weg wel zal vinden. Sommige der bedoelde tijdschriften zijn breder van opzet dan uitgesproken missietijdschriften en vragen ook de aandacht voor meer algemene, actuele godsdienstige vraagstukken. Naar onze mening is dit alleen maar een voordeel te noemen. Herhaaldelijk gingen op onze bestuursvergaderingen dan ook stemmen op, om onze bibliotheek eveneens in deze geest te herzien. Iets in deze richting is al gedaan, maar we menen toch, dat hier het gevaar bestaat, dat wij ons gaan bewegen op het terrein der congregatie-bibliotheken. Het lijkt wenselijk om op dit punt samenwerking te zoeken met de Maria-congregaties.

Minder reden tot juichen geeft ons de beleving van de Altaarwacht. Hoewel we hierop geen strikte controle uitoefenen, is toch onze indruk, dat van dit actiepoint weinig terecht komt. Het is erg moeilijk de oorzaken hiervan vast te stellen. Niettemin ligt hier zeker een mooi werkterrein voor onze zelaars. Ook de brievenactie, het voeren van correspondentie met missionarissen, liep dit jaar practisch op niets uit. Veelal lag de verslapping in het feit dat de missionarissen, om welke reden dan ook, niets van zich lieten horen, hetgeen ongetwijfeld geen erg grote stimulans tot deze actie kan genoemd worden. We moeten dit minder gunstig aspect dan ook niet zozeer beschouwen als een

teken van eventueel verslappende missieijver, maar we moeten het veel meer zien als een verklaarbare reactie op het zwijgen van de geadresseerden. In ieder geval zullen deze beide actiepunten in het lustrumjaar grondig bekeken worden.

De finantiële positie van onze vereniging is dit jaar zozeer verbeterd, dat we durven hopen, dat we komend jaar kunnen werken op een gezonde materiële basis. Naast onze boekhandel danken we dit vooral aan de bijdragen van onze donateurs. Wij zijn hun zeer dankbaar, dat zij door hun finantiële steun verdere uitbouw van ons werk in de toekomst mede mogelijk maken. Wij denken hierbij o.a. aan praatavonden voor de hogere klassen over missie-onderwerpen o.l.v. deskundige sprekers, misschien zelfs in de vorm van zg. werkcolleges. Hoe vruchtbaar dergelijke praatavonden kunnen zijn, bleek ons bij de laatste spreekbeurt van dit jaar, toen er in het debat een en ander los kwam.

De deelname van enkele leden van onze vereniging aan het missiecongres voor jongeren, dat van 8—11 en van 12—15 April te Leuven is gehouden, is een feit dat we in dit jaarverslag met vreugde vermelden. Het is de eerste keer in de geschiedenis van onze vereniging dat door een afvaardiging aan een dergelijk congres is deelgenomen en het stemt ons tot grote tevredenheid dat de deelnemers zo enthousiast waren over hetgeen hun daar aan missiekennis en ook anderszins werd meegegeven. Het is zeker de moeite waard deze deelname tot traditie te maken en ongetwijfeld zal het bestuur van het volgend jaar alles in het werk stellen dit eenmaal genomen initiatief voor te zetten.

Hoewel rechtstreekse finantiële steun aan het missiewerk niet hoofddoel van onze vereniging is, waren we toch in staat dit jaar f 500,— af te dragen aan het St. Petrus Liefdewerk ten behoeve van onze Chinese beschermeling, die op het ogenblik in Spanje zijn theologische studies maakt. Dank zij contributie en collecte konden we f 525,40 afdragen aan het Genootschap tot Voortplanting van het Geloof en f 75,— aan de Stichting Indische Missieweek.

Rest ons nog alvorens over te gaan tot de verslagen der algemene vergaderingen en der afdeling Philosophie te vermelden, dat

wegens vertrek van verschillende bestuursleden er in de loop van dit jaar in de samenstelling van het bestuur nogal eens veranderingen kwamen. Gelukkig ondervond het werk hierdoor geen stagnatie van betekenis.

Algemene vergaderingen.

De voornaamste reden, waarom er dit jaar slechts enkele algemene vergaderingen zijn gehouden, ligt in het feit dat het bestuur in het begin van het jaar heeft besloten meer aandacht te schenken aan de tijdschriften en minder uitgaven meende te moeten besteden aan spreekbeurten. Het is zo, dat men de invloed van de sprekers niet moet overschatten. Meestal is men al gauw vergeten wat in een voordracht als essentieel punt is bedoeld, zodat men van een effectieve indruk praktisch niet kan spreken. Wat, naar de mening van het bestuur, de tijdschriften hier op voor hebben, is dat men hierin, wanneer men ze tenminste regelmatig en met de vereiste aandacht leest, telkens voor kwesties wordt gesteld die a.h.w. keer op keer in verschillende versies worden voorgehouden, waardoor we overtuigd worden van de belangwekkendheid van een en ander. Voor verdere bijzonderheden verwijzen we naar de aantekening over de tijdschriften.

De eerste algemene vergadering had plaats op Missiezondag 19 October. In een inleidend woord sprak de voorzitter eerst over het programma, dat het bestuur zich voorstelde uit te werken. Daarna hield Pater Reijnen C.S.Sp. een toespraak over: „De primitieve aspecten van het missiewerk in Centraal en West-Afrika”. Men moet, aldus spr., de missieproblemen gaan zien in hun intercontinentale betekenis, om de missie-actie in deze gebieden effectief te maken; in tegenstelling tot deze eis, kwam wel duidelijk naar voren de primitiviteit waardoor in vele landen de missie nog tot een niet al te grote macht gereduceerd wordt. Algehele medewerking van de katholieken in de huidige tijd is noodzakelijk, meer dan ooit te voren, om de genadewerking in de missie te doen zegevieren. Ook wees Pater Reijnen erop dat men de missionering niet meer moet zien als een min of meer ongeorganiseerde jacht op individuele bekeringen, maar als een gecoördineerde taak van de Kerk, van hiërarchie en leken. In dit verband werd ook

opgemerkt dat de missie moet worden opgeheven uit de sfeer van het anecdotische, hetgeen spr. er niet van kon weerhouden op humoristische wijze enkele van zijn belevenissen te vertellen. Tot besluit van deze dag werd 's avonds de film „Met heilig Geweld” vertoond.

Op 26 November sprak Mgr. Tillemans M.S.C., Apostolisch Vicaris van Merauke (Nieuw-Guinea), heel in het kort over het doel waarom hij naar Nederland was gekomen, n.l. om besprekingen te voeren met de Nederlandse regering over de kwesties die op het ogenblik in Nieuw-Guinea aan de orde zijn.

Mgr. C. Kramer O.F.M., bisschop van Luanfu en oud-leerling van Rolduc, bracht op 10 Maart een bezoek aan Rolduc. 's Avonds vertelde hij ons over de toestand in zijn bisdom, over de moeilijkheden die hij en zijn missionarissen hebben gehad tijdens de Japanse overheersing en daarna onder het communistisch bewind, over zijn gevangenschappen tenslotte zijn uitwijzing uit China. Mgr. drong er op aan dat we in ons gebed zouden denken aan geheel China, dat op het ogenblik onze geestelijke steun zo hard nodig heeft.

De laatste algemene vergadering had plaats op 4 Juni, Sacramentsdag. Pater H. Smeets M.S.C. sprak over het onderwerp: „Missie en Publiciteit”. Eén bepaald aspect wilde hij speciaal op de voorgrond plaatsen, n.l. de uiterlijke verschijningsvorm van de Kerk in de wereld. De representatie van de Kerk naar buiten heeft een waarde die we niet hoog genoeg kunnen aanslaan. In de gehele wereld groeit men naar elkaar toe; door pers, film en televisie ontstaat een direct contact. Door al die moderne publiciteit staat ook de Kerk in het middelpunt en wordt de weg van de genade voorbereid. De uiterlijke verschijning van de Kerk wordt een speciale factor in het missiewerk. We moeten aparte aandacht besteden aan het middel van de publiciteit, want het is een uiterst belangrijk iets de Kerk overal bekendheid te geven. Natuurlijk ligt aan dit zuiver uiterlijke een innerlijke basis ten grondslag. Pater Smeets sprak voor verschillende groepen, en uit de debatten bleek dat men zijn lezing buitengewoon heeft gewaardeerd en er veel uit heeft geleerd.

Afdeling Philosophie.

De missie-actie werd in deze afdeling weer op de oude voet voortgezet. Wij zijn uiteraard niet in staat een oordeel te geven over de missiegeest, die zich primair uit in gebed en offer. Ieder lid kan daarvan voor zichzelf de balans van dit jaar opmaken. Maar zoals de liefde zoekt naar activiteit, zo zal ook bij de zuivere missiegeest deze zich omzetten in daden. En hierover oordelend menen wij, in vergelijking met het vorig jaar, toch wel enige winst te bespeuren. Dit sluit overigens niet uit dat er soms perioden van slapte geweest zijn. Het peil der lezingen lag in het algemeen aanmerkelijk hoog en we hopen dat ook in de toekomst de zelfwerkzaamheid der leden zich op deze wijze zal blijven uiten. Zeer goed werd gewoonlijk ook de maandintentie van het Apostolaat des Gebeds besproken.

De in de lezingen behandelde onderwerpen waren alle zeer interessant. In de eerste vergadering, die in haar geheel een inleiding vormde op het komende jaar, gaf de voorzitter in het kort het doel aan van onze vereniging: belangstelling te wekken voor de missie door de kennis te vergroten. Daarna gaf de Z.E.H. Moderator in een gloedvolle en enthousiaste toespraak een diepere fundering van de missieplicht. De zeer goede lezing over de rassenkwestie in Afrika werd op originele en vlotte wijze voorgedragen. Uitvoerig en overzichtelijk werd in een volgende lezing gesproken over het oermonotheïsme n.a.v. de pygmeeënstammen. Een beter begrip van het pygmeeënprobleem mag ongetwijfeld het resultaat van deze inleiding genoemd worden. Door een zeer snelle voordracht en het overvloedige materiaal ging veel verloren van een lezing die de bedoeling had ons een inzicht te geven in de kwestie van gezin en huwelijk in Indonesië i.v.m. de missie. Systematisch en duidelijk daarentegen behandelde de volgende spreker de moeilijkheden die samenhangen met de bekering der Mohammedanen. Tot slot deed de lezing over het Kastensysteem in India ons kennismaken met de materiële en sociale ellende van een diep religieus volk, dat nu meer en meer zich bewust wordt van zijn toestand en een weg zoekt naar mogelijkheden tot een beter bestaan.

De lezingen getuigden van een veelzijdige

en grote belangstelling der inleiders, en, wat zeer belangrijk is, van een beheersing der behandelde stof, hetgeen uiteraard speciaal in het debat tot uiting kwam, dat in alle vergaderingen, in tegenstelling met vorige jaren, het hoogtepunt vormde.

Resumerend menen wij uit dit alles te mogen concluderen dat deze afdeling haar missie taak begrepen heeft, ook al valt in praktijk hier en daar nog wel iets te verbeteren.

Als we nu terugblikkend nagaan in hoeverre onze vereniging dit jaar haar ideaal heeft benaderd, dan zien we, wat bij iedere samenwerking van mensen te constateren valt: een menigte van goede dingen en tekortkomingen; maar we menen niet te over-

drijven als we beweren dat de lichtzijden overheersen. De diverse punten die voor verbetering vatbaar bleken, zullen het bestuur van het volgend jaar zeker ter harte gaan.

Door de genade van Hem, Die alle goede werken begunstigt en door de machtige voorspraak van de H. Apostel Paulus, hebben we goede resoluten bereikt, zichtbare, en laten we hopen, nog meer onzichtbare door gebed en offer.

Moge het nieuwe verenigingsjaar, waarin onze vereniging haar zevende lustrum zal vieren, onder Gods rijkste zegen eveneens rijke vruchten afwerpen.

Jongerenconferentie „H. Joannes Bosco”

van de vereniging van de H. Vincentius

Jaarverslag over 1952

J. Hendrix, President.

P. Linssen, Vice-President-Penningmeester.

J. Hüskens, Secretaris.

P. Slangen, Geestelijk Assistent.

Al lijkt het eentonig, toch moet ook hier weer voorop gezet worden, dat het doel van iedere Vincentiaan is: „Zelfheiliging door Naasteliefde”. Het is niet nodig hier verder uit te wijden over deze doelstelling, maar wel moet opgemerkt worden dat dit jaarverslag, juist omdat een Vincentiaan zichzelf tracht te heiligen door voor anderen goed te zijn in de meest ruime zin van het woord, zeer beperkt zal blijven. Daarom is datgene dat U in dit jaarverslag wordt geboden, niet meer dan een zeer algemene lijn, het is niet meer dan datgene wat het Vincentiuswerk aan uiterlijke vorm heeft.

Terwijl deze beperking geldt voor ieder verslag van het Vincentiuswerk, moet men bij het beoordelen van het werk van onze jeugdconferentie vooral niet vergeten dat de leden ook, en wel in de eerste plaats, de gemeenschap Rolduc mede vormen.

Dit moge voor buitenstaanders een licht zijn bij het beoordelen van ons werk, voor de leden van onze conferentie een roep om bezinning op datgene wat ze in het afgelopen jaar gepresteerd hebben.

Nu in het kort iets over de gebeurtenissen gedurende het vijftiende werkjaar van onze conferentie.

Als we vooreerst de wekelijkse vergaderingen overzien, mogen we concluderen, dat deze zeer regelmatig zijn gehouden en bezocht. Over het algemeen zijn ze goed verzorgd, en tonen de leden veel belangstelling voor datgene wat besproken wordt. Eén factor is uit al die vergaderingen sterk naar voren gekomen: dat de leden zich gedurende het gehele jaar zijn blijven interesseren voor 't wel en wee in de gezinnen en dat ze, natuurlijk op 'n hun specifieke eigen wijze, hebben getracht zoveel mogelijk te helpen door woord en daad, maar vooral door hun jeugdige blijheid.

In deze vergaderingen vinden verder de volgende gebeurtenissen plaats: 18 Januari, Jo Hüskens volgt als secretaris op Ruud de Sévaux die onze conferentie tezamen met Jan Ramaeckers heeft verlaten. Hier past een woord van dank voor hun werk dat zij via onze conferentie voor de armen hebben gedaan. 17 Februari wordt in intieme kring de jaarvergadering gehouden. Deze vergadering wordt geopend door de president Willy Poulssen, doch na de geestelijke lezing en het voorlezen van het jaarverslag ruimt deze zijn plaats in achter de bestuurstafel. Jan

Hendrix neemt 't presidentschap op zich. De nieuwe president mag in 't allereerste begin van deze periode direct vier nieuwe leden in onze conferentie opnemen: Jo Recker, Geert Vullings, Jean Dupont en Jan van Krevel. Hij feliciteert de nieuwe leden, omdat ze in staat zijn gesteld als Vincentiaan vooruit te grijpen op de priestertaak. Omdat op deze jaarvergadering geen spreker van buiten is uitgenodigd, spreekt onze geestelijk assistent, Mhr Slangen, over de taak die wij als Vincentiaan moeten en maar ook mogen hebben. Verder dient vermeld te worden de vergadering van 25 Mei, waarin Joep Jans afscheid neemt, omdat hij koster is geworden; die van 9 Juli, waarin Jan Heymans en Willy Poulssen een afscheidswoord richten tot hun medebroeders, en die van 17 September. In deze laatste gaat de president Jan Hendrix ons verlaten vanwege zijn benoeming tot president van het Corpus Philosophicum. Leo van Els volgt hem op. Aan deze vier personen, die allen naar best vermogen gewerkt hebben, moeten we dank brengen en niet in het minst aan de twee scheidende presidenten. Beide hebben zich doen kennen als secure en harde werkers. Ze hebben met grote toewijding steeds de juiste leiding weten te geven, en de moeilijkheden die zich voor deden, hebben ze opgelost of toch zeker de oplossing nabij gebracht. Gedurende deze vergadering hebben nog meer veranderingen plaats: Piet Linssen geeft het penningmeesterschap over aan Geert Vullings. Jean Dupont volgt als magazijnmeester Jan Heymans op en Jan van Krevel als bibliothecaris Leo van Els. Als nieuwe leden worden door de president opgenomen Hub Dings en Leo Meulenberg.

Na dit overzicht van de wekelijkse vergaderingen zullen we even onze aandacht vestigen op datgene wat in buitenvergaderingen is gepresteerd.

4 Januari vertegenwoordigt de vice-president P. Linssen onze conferentie op een presidentenbijeenkomst van de Limburgse jongerenconferenties in Roermond. Aldaar wordt de adoptie-kwestie aanhangig gemaakt. Hierover in het financieel verslag meer. Zondag 27 Januari preekt Mhr Bohnen over de grondslagen van de naastenliefde. Dit in verband met het komend feest van

Joannes Bosco, de patroon van onze conferentie. Op het week-end te Aldenghoor, 19 en 20 April, zijn we met zeven leden aanwezig. Daarentegen gaat de gehele conferentie luisteren naar Mgr Hanssen, die in het kader van de vormingsavonden, georganiseerd door het sociaal charitatief centrum te Kerkrade, spreekt over *de beleving van de Caritas in deze tijd*. De derde vormingsavond wordt verzorgd door aalmoezenier Beel die een zeer heldere uiteenzetting geeft over *de wisselwerking tussen Caritas en Gezin*. Van ons zijn aanwezig de president en de vice-president.

Reeds in het begin van het verslag hebben we gezegd, dat we niet zoals andere jeugdconferenties kunnen werken. De reden daarvoor is aangegeven. Zeker waar het geldt grootscheepse acties moeten we ons sterk beperken en daarom kunnen we slechts met trots terugwijzen op één actie, die dan ook uitstekend geslaagd is: de St. Nicolaasactie. Het succes is ten dele te danken aan de voorzorgsmaatregelen die werden genomen, maar vooral aan de vele milde gevers op Rolduc. Tien gezinnen konden door Sint en Piet blijgemaakt worden!

Alvorens over te gaan tot het financieel verslag, nog eerst het volgende: gedurende het gehele jaar hebben we wekelijks zes gezinnen bezocht. Naast het bezoek aan deze gezinnen wordt nog geregeld contact gehouden met twee andere die niet meer materieel gesteund behoeven te worden. Veel boeken zijn ook dit jaar gelezen, maar desondanks hebben we het nuttig geacht drie gezinnen nog meer keuze in lectuur te geven en daarom hebben we hen een gratis abonnement op de R.K. Leeszaal en Uitlee::bibliotheek in Kerkrade bezorgd. Het oude magazijn in de vleugel van Klein Rolduc hebben we in April wederom betrokken en aldaar worden de vergaderingen voortaan gehouden.

Dan als laatste gedeelte van dit jaaroverzicht een visie op de financiële moeilijkheden. Eerlijk gezegd zijn we met enige zorg het jaar begonnen, doch achteraf bekeken is alles wonderwel verlopen, hetgeen we danken aan twee factoren: gedeeltelijke steun door de conferenties van Chèvremont en Bleyerheide

en de actie tot werving van begunstigers op Rolduc. De adoptiekwestie is 4 Januari te Roermond aanhangig gemaakt. Enkele dagen later wordt ze voorgelegd aan de president der J. W. in Nederland en 13 Februari krijgen we via Heerlen bericht dat ze niet doorgaat. We zullen trapsgewijze moeten opstijgen langs de Bijzondere en Centrale Raad naar de Hoofdraad. Deze zal dan een beslissing nemen. Nu zien we ons genoodzaakt een andere weg te bewandelen, want de kas is practisch leeg, en als we de voorgeschreven weg inslaan, zullen we voorlopig niet geholpen worden. Bovendien lopen we het grote risico dat onze conferentie in het geheel niet geadopteerd zal worden. De president van de Bijzondere Raad te Kerkrade doet dan een beroep op de conferenties van Chèvremont en Bleyerheide en vraagt of zij de helft van het ondersteuningsgeld willen geven, daar anders de door ons bezochte gezinnen geheel ten laste van hen zouden komen. Spontaan wordt deze vraag beantwoord met de daad! De moeilijkheid is nu gedeeltelijk opgelost, en we komen zeer dicht bij de totale oplossing, nu de Hoogerwaarde Heer President van Rolduc ons toestemming geeft een actie te organiseren tot werving van begunstigers onder de studenten. Het resultaat is schitterend. Van de 455 leerlingen worden er 421 begunstiger. Aldus heeft onze conferentie het zover weten te brengen dat de kas enigszins safe staat, al is de oplossing gedeeltelijk een noodoplossing. Niettemin zijn we blij dat we deze weg gevonden hebben.

Aangaande de inkomsten en uitgaven in geld het volgende:

Inkomsten:

Batig saldo 1951	f 59,50
Coll. gewone vergaderingen	f 62,45
Coll. algem. vergaderingen	f 5,35
Coll. buiten de vergad.	f 179,42
Giften en begunstigers	f 163,85
Bijzondere Raad	f 180,—
Diverse ontvangsten	f 266,75
Inkomsten totaal	f 917,32
Uitgaven totaal	f 786,52
Batig saldo 1 Jan.	f 130,80

Uitgaven:

Ondersteuning in geld	f 748,86
H.H. Missen	f 6,—
Diversen	f 31,66
Totaal	f 786,52

Aangaande de inkomsten en uitgaven in natura (hoofdzakelijk kleren)

Aanwezig op 1 Jan. 1952 t.w.v.	f 519,90
Binnengekomen in 1952 t.w.v.	f 515,15
Totaal	f 1053,05
Afgeschreven (ondersteuning, opruiming) t.w.v.	f 917,55
Nog aanwezig op 1 Jan. 1953 t.w.v.	f 117,50

Ziedaar in ruwe trekken het werk van het afgelopen jaar. Dat dit, en het vele wat niet vermeld kan of mag worden, gepresteerd is, mogen we slechts gedeeltelijk aan onszelf danken. Daarom willen we eer brengen Wie ere toekomt, God, Die ons door middel van dit werk zo'n prachtige gelegenheid heeft geboden tot zelfheiliging, God, Die ons Vincentiuswerk gesteund en gezegend heeft. Vervolgens moeten we bedanken de President van Rolduc, die ons met raad en daad bijstond, de Bijzondere Raad en alle conferenties waarmee we in contact zijn gekomen. Tenslotte zeer in het bijzonder dank aan alle Heren leraren en studenten van Rolduc, die en geweldige steun voor onze conferentie zijn geweest. Of wij ons Vincentiaan-zijn hebben verwezenlijkt naar best vermogen kan hier niet gezegd worden. Een ieder weet dit van zichzelf. Hoe het ook zij, we gaan met frisse moed en vol geestdrift verder naar ons doel: Zelfheiliging door Naastenliefde.

P. L.

Academie „St. Augustinus”

Voorzitter: J. Mastenbroek.

Vice-voorzitter: Ch. Gemmeke.

Secretaris: H. Hoens.

Moderator: H. Reynen.

Wanneer men het al dan niet wel varen van een vereniging wil onderzoeken, dient men na te gaan of deze vereniging het doel dat zij zich stelt met de middelen die zij daarvoor ter beschikking heeft, heeft kunnen bereiken. In dit jaarverslag dienen wij dus na te gaan, of onze akademie haar doel, de bevordering van de geestelijke ontwikkeling en de vaardigheid in het openbaar optreden van haar leden door haar middelen, het houden van vergaderingen met inleiding en debat, in het afgelopen verenigingsjaar tot verwezenlijking heeft kunnen brengen.

Daarbij dient allereerst vastgesteld te worden dat de inleidingen van het afgelopen jaar allen, de een meer, de ander minder, getuigden van grondige studie, en van een zeer behoorlijke kwaliteit waren. In vijftien vergaderingen zijn vijftien inleiders aan het woord geweest.

De eerste inleider gaf een uitstekend beeld van de bekende liturgist Romano Guardini, door hem en zijn werk tegen de achtergrond van de liturgische beweging zeer helder te belichten. In de tweede vergadering hadden wij als gast in ons midden de heer Makken, die een uiteenzetting gaf over de taak van de sportinstructeur. Gedurende de volgende bijeenkomsten werden achtereenvolgens besproken kardinaal Newman, Frédéric Ozanam (een voortreffelijke lezing), het impressionisme, het mysterieuze terrein van de parapsychologie, en tenslotte de H. Franciscus Xaverius, bij gelegenheid van het vierde eeuwfeest van diens zalig overlijden.

Onder het tweede trimester konden door verschillende omstandigheden slechts drie vergaderingen belegd worden. In de eerste bijeenkomst betraden wij wederom het terrein van het occulte door een uiteenzetting over het spiritisme. Vervolgens werd ons in een brillant betoog de ontwikkeling van de symphonie voor ogen gesteld. In de derde vergadering bestudeerden wij onder leiding

van Prof. Keulemans O.Carm. de wijsgerige achtergronden van het federalisme.

In het laatste trimester stonden achtereenvolgens in onze belangstelling het probleem van de film, de mikrobiologie, de sociale ontwikkeling van Limburg — deze inleiding was een voortreffelijke hulde aan de sociale werkers van ons gewest —, het Humanistisch Verbond, en het moeilijke, veelkantige onderwerp van het spel.

Aan al deze inleidingen was veel zorg besteed, enkele waren zelfs zeer goed. Of evenwel hierdoor het eerste doel van onze akademie, de ontwikkeling van de leden, verwezenlijkt is zoals het verwezenlijkt had moeten en kunnen worden, mogen we betwijfelen. Voor een gedeelte lag dit aan de inleiders zelf, die er bij het samenstellen van hun spreekbeurt dikwijls niet genoeg rekening mee hielden dat deze bestemd was niet om gelezen te worden, maar voor voordracht in een vergadering. De voordracht was trouwens over het algemeen niet overtuigend. Lag er dus een fout bij de inleiders, een groter euvel moeten wij constateren bij de vergadering, die de inleidingen maar al te vaak niet voldoende belangstelling schonk. En hiermede raken wij een belangrijk punt. Wij kunnen niet anders doen dan vaststellen dat onze akademie te veel leden telde die voor haar werk een slechts geringe interesse aan de dag legden. Dit was niet prettig voor de sprekers, en ook het bereiken van het tweede doel van onze vereniging, de vaardigheid in het openbaar optreden van de leden, werd hierdoor ernstig gehandicapt. Het waren steeds dezelfde mensen die in het debat het woord vroegen, en herhaaldelijk liep dit vast door te weinig belangstelling voor het behandelde onderwerp. Het komende bestuur zal er daarom zeer goed aan doen om zeer duidelijk uiteen te zetten, dat het lidmaatschap van de akademie volkomen vrij is, en dat van hen die lid worden dan ook verwacht wordt dat zij zich voor honderd procent inzetten om de bijeenkomsten volledig te doen slagen.

Tenslotte is hier een woord van dank voor de Zeereerwaarde Heer Moderator wel op zijn plaats. Dit zij meer dan een formaliteit,

want hij heeft ons talloze malen behoed voor afdwalingen en het vastgelopen debat dikwijls weer op gang gebracht.

Akademie St. Augustinus, als wens voor de toekomst: het ga u goed, het ga u beter.
DE SECRETARIS

Academie „Alberdingk Thijm”

P. Baltus, voorzitter.

L. Snijders, vice-voorzitter.

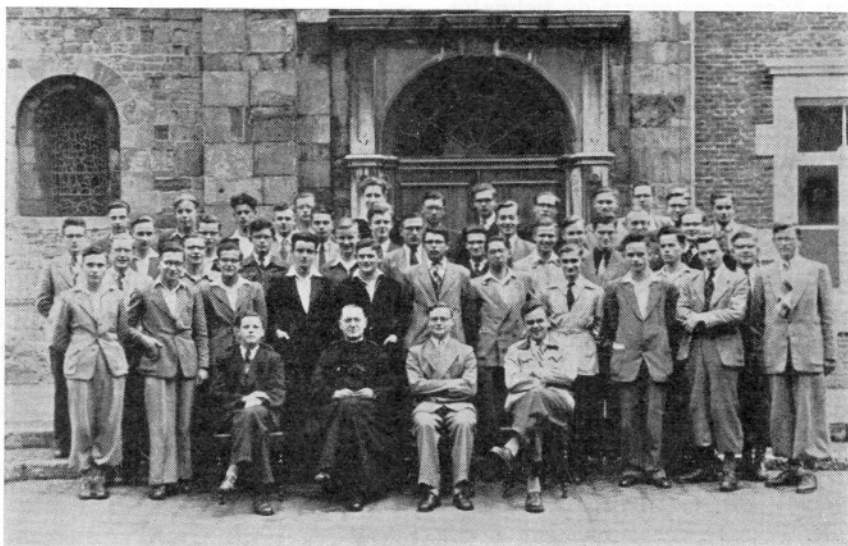
H. van Wersch, secretaris.

Dr. J. Boosten, moderator.

Nog goed herinneren wij de belangrijke mededeling, welke onze Zeereerw. Heer Moderator deed tijdens de propagandavergadering van dit jaar: „Onze academie, die voor

wil zeggen, dat deze beneden de maat zijn geweest, en niet aan de verwachtingen beantwoord hebben. Want, zien wij de vergaderingen niet relatief, dan blijkt het peil toch constant heel bevredigend te zijn, vooral wanneer wij rekening houden met de bovengenoemde maatregel.

Schenken wij dan onze aandacht nog even aan de sfeer, dan doen we wel een zeer

ieder vrijwillig toegankelijk is, wordt nu verplichtend gesteld voor een gedeelte van zes gymnasium, en zal daardoor enigszins een ander karakter gaan dragen”. Dit laatste vooral deed ons vermoeden, dat de vergaderingen misschien aan sfeer en peil iets zouden inboeten. Doch, nu weer een heel jaar achter ons ligt, en dit gemakkelijk is te overzien, komen we tot de gelukkige bevinding, dat die vermoedens slechts ten dele waarheid bevatten.

Beschouwen wij het peil, vooral van de hoofdstellen, in vergelijking met dat van andere jaren, dan is onze conclusie, dat eigenlijk geen enkele van deze bedieningen eclatant is te noemen. Hetgeen echter niet

vreugdevolle ontdekking. Ondanks het feit, dat het ledenaantal uitgebreid werd tot ruim vijftig, is er steeds, ook relatief gezien, een prettige sfeer geweest. En hierover zijn wij zeker ruimschoots tevreden.

Laten we de hoofdstellen even de revue passeren, dan valt ons op de grote verscheidenheid aan onderwerpen. De literatuur neemt echter de eerste plaats in met zes van de dertien bedieningen. De muziek verovert slechts een zetel, en de andere onderwerpen zijn gewijd aan microcosmos, emigratie, bouwkunde enz. Zoals gezegd, zijn deze lezingen doorgaans goed te noemen, zeker qua inhoud. Sommige ervan zelfs knap. Jammer is het, dat inhoud en voordracht niet

altijd evenredig zijn geweest. Want wij zijn er zeker van, dat, als beide eenzelfde hoogte hadden bereikt, enkele lezingen beter tot hun recht waren gekomen, sommige misschien zelfs eclatant te noemen waren.

Met ere vermelden we hen, die vrijwillig een bediening op zich hebben genomen. Prettige herinneringen hebben we aan een hoofdopstel, getiteld „Bacteriën”. Een eervolle vermelding verdienen voorts de hoofdopstellen „Het boek en de Voorlichting in de Lectuur”, „Ego Flos”, handelend over Gezelle, en „G.K. Chesterton”. Daarbij al die andere, die hebben meegewerkt de ontwikkeling van onze leden te bevorderen.

Waren de critieken aanvankelijk, zoals gewoonlijk, haast alle uit hetzelfde hout gesneden, spoedig echter zien we er verandering in komen. Men constateert de behoefte om zich los te maken van een „critiek-stijl”, en men gaat te werk volgens eigen stijl en visie.

Alhoewel het debat meestal bestond in „vraag en antwoord”, en niet zozeer het karakter van een discussie had, was dit toch doorgaans uiterst vruchtbaar en leerzaam. Enkele malen eiste het zoveel tijd voor zich op, dat de overige bedieningen kwamen te vervallen, hetgeen toch wel het beste bewijs is, dat de lezingen met interesse gevolgd werden.

Het prettigst van alle bedieningen waren wel de improvisaties. Al werden wij niet altijd door de voordracht geboeid, het onderwerp vulde veelal aan, wat aan deze vormgeving ontbrak. Occulte verschijnselen, film, rassenkwestie, muziek, spijkerschrift waren enkele van de behandelde onderwerpen, waarvan sommige zelfs zeer goed waren. Met plezier denken we terug aan een improvisatie over Anthonie Leeuwenhoek. Een

eervolle vermelding is hier zeker op zijn plaats.

Door gebrek aan tijd kwamen de voordrachten vaak te vervallen. Verdere bespreking daarvan lijkt ons, gezien het geringe aantal, niet doenlijk.

Dit jaar is het laatste geweest, dat Dr. Boosten moderator was van onze academie. Intussen is hij benoemd tot rector van het katholieke gymnasium in zijn geboortestad. Van harte feliciteren wij hem met deze benoeming. Tevens past het ons hem oprecht dank te zeggen. De leden en zeker het bestuur weten allen, dat hem dit niet kan onthouden worden. Zijn toelichtingen, zijn stijlvol optreden als moderator in de ware zin des woords, hebben bij allen een indruk achter gelaten, die blijvend is. Daarvoor zijn wij hem erkentelijk. Wij hopen slechts, dat de academie, waarvan Dr. Boosten zo lang moderator is geweest het volgend jaar een waardig opvolger zal krijgen.

De laatste vergadering van het jaar was een grote verrassing. Niet licht zullen wij deze vergeten. Waren daar niet een pracht hoofdopstel „Multatuli”, en een critiek, zoals wij die nimmer hoorden? Een prachtig slot van een vruchtbaar Academiejaar. Onze voorzitter zag zijn uitstekend optreden van dit jaar beloond met een Thijmpenning als bewijs van waardering. Aan de heer Simhoffer werd eveneens een Thijmpenning uitgereikt, vooral voor zijn eclatant hoofdopstel van de laatste vergadering.

Met een prettige herinnering aan deze laatste vergadering hebben we afscheid genomen van onze Academie. De leden van het volgende jaar roepen wij toe een welgemeend „Excelsior”.

DE SECRETARIS

Heemclub „Maasland”

P. Verkoyen, Voorzitter.
N. v. Stiphout, Secretaris.
J. Schreurs, Penningmeester.
Fr. Stoks, Lid.
Drs. W. Meijs, Moderator.

Was het vorig jaar het hoogtepunt van een stijgende reeks van jaren, die ons eerste

lustrum vormden, dit jaar echter was er ongeveer niets meer te merken van de grote bloei en opgang die we in de vorige jaren gekend hadden.

Het eerste trimester werd nog voortgezet in de oude lijn, misschien zelfs nog beter. Want naast een spreekbeurt door Drs. J. Bohnen over „de Ontwikkeling van de Volks-

kunde als Wetenschap" voor een gehoor van bijna honderd personen, werd het Europese Federalisme behandeld; niet zoals we vroeger de Rolduc-dagen e.d. gekend hebben, maar nu werd er aan dit belangrijke onderwerp een gehele week besteed. Het schijnt ons goed toe, hier een kort verslag te geven van dit voorname programmapunt.

Dat de federalisten-week is kunnen slagen, danken we vooral aan de medewerking van federalisten binnen en buiten de muren van Rolduc en bovendien ook aan de ontvankelijkheid der jongeren, die toch van dit onderwerp nog zo weinig afwisten.

Op Zondag 9 November werd geopend met een spreekbeurt door Prof. Th. Keulemans O.C. met „enige Aspecten van het Federalisme", waarbij hij sprak, aan de hand van vergelijkingen en voorbeelden, over het doel, de resultaten en obstakels van dit streven naar Eenheid in Europa. De interesse bleek uit het debat. 's Avonds zagen we enkele films: „Vrede voor Europa" en „Het volgend Hoofdstuk". Een platenconcert op 11 November van Europese muziek gaf ons een beeld van de sfeer, van de plaats en de tijd waarvoor de muziek als karakteriserend was gekozen. De avond werd gevuld met documentaires: „Het Schot is te Boord", „Hooverdam", „Toscanini" en „Steel". Donderdag 13 November zagen we enkele films over Frankrijk: „Napoleon", „Wintersport" en „Le Mont Saint-Michel". Op 15 November werd het federalisme door een humoristische bril bekeken: een quasi-zitting van de Europese Raad, zang, voordrachten, en schetsen hielden ons gedurende de avonden aangenaam bezig. De sluitingsdag had een tegenvaller: de spreker, Dr. W. Roukens, was wegens ziekte verhinderd, waardoor alleen de voordrachten plaats hadden. Scènes uit enkele der grootste toneelstukken, n.l. Julius Caesar, Faust, Le Cid, opgevoerd in de oorspronkelijke taal, gaven ons een prachtvergoeding voor wat we met Dr. Roukens moesten missen. Tenslotte werden gedurende deze week in de lessen door de leraren verschillende onderwerpen en problemen behandeld.

De programmapunten hebben verschillende aspecten belicht, die overal in discussie kwamen. Allen is het ten goede gekomen, terwijl goede wil en interesse deze week

deden slagen. Voor de overheid was het een experiment om de jongeren te introduceren ook in de levensproblemen op staatkundig gebied. Voor de ouderen onder ons betekende het een duidelijker inzicht in de huidige situatie en soms ook oplossingen van vooroordelen, terwijl het voor de jongsten goed was, dat het staatkundig blanco verdween voor een zo wijds gedachte.

Dit trimester was dus nog gevuld op de oude wijze.

Maar daarna verslapte de belangstelling plotseling zo, dat er van verdere activiteiten nauwelijks meer sprake kan zijn. Wel nog stond de goedgeslaagde Blindendag op onze naam en stond onze vlag op de tentoonstelling van „Honderd Jaar Kromstaf", maar echte interesse voor het werk en doel van de Heemclub was er niet meer; een spreker als Dhr. Sprokel kreeg slechts een gehoor van tien personen. Moeten we de oorzaken zoeken in het feit, dat de oude garde van de tijd van de oprichting intussen verdwenen is en dat de nieuwe generatie geen belang meer stelt in dit soort werk? Of is de werkwijze verouderd, en zeggen de spreekbeurten niets meer? Het eerste kunnen en willen we niet geloven, het tweede is mogelijk, maar dan toch onwaarschijnlijk, want het aantal besproken onderwerpen is zo gering in vergelijking met het aantal problemen, waarvan we toch wel tenminste één keer iets mogen horen, dat men toch niet kan menen, dat men hier niets meer kan leren.

Hoe het ook zij, mocht dit jaar mislukt zijn, wij wensen het bestuur en de leden van Heemclub „Maasland" van het volgende jaar veel en meer succes toe.

'n Woord van dank past ons hier aan onze moderator, die bij de organisatie van vooral de grotere programmapunten een belangrijk aandeel had. Zijn inspanning en werk deden vaak de plannen die boven de krachten van het bestuur lagen, gelukken, en zijn initiatieven werden vaak de steunpunten voor onze activiteiten en het welslagen ervan. Tenslotte een woord van dank aan onze scheidende voorzitter, die sinds de oprichting lid was van de vereniging en gedurende de laatste vier jaren als bestuurslid meer direct voor onze club heeft gewerkt.

N. v. S.

MUZIEK

In dit overzicht zullen we de verdeling aanhouden, welke we het vorig jaar voor de overzichtelijkheid aanbrachten: een eerste hoofdstuk over de eigen muziekbeoefening op Rolduc en een tweede hoofdstuk waarin gesproken wordt over de concerten welke in het afgelopen jaar gegeven werden. Het derde gedeelte — 'n verslag van de leerlingen-uitvoering — komt deze keer te vervallen, omdat de uitvoering niet heeft plaats gehad.

In tegenstelling tot andere jaren gaan we in dit hoofdstuk niet de muziekbeoefening in het algemeen na, maar belichten er vooral twee facetten van: de verrichtingen van ons zangkoor en de orgelconcerten van N. Zeyen, om voor het overige te volstaan met enkele korte aanduidingen. Een volgende keer wordt dit gedeelte dan bijzonder onder de loupe genomen. Het orkest verzorgde de muziek bij het stuk van St. Catharine, muziek voor deze gelegenheid door dhr. J. Noé gecomponeerd. Verder luisterde het de uitvoering van halfvasten op. De harmonie heeft zich veel laten horen in verband met de talrijke festiviteiten, t.w. Directeursfeest, jubilea en intercollegiale.

ZANGKOOR „SINT CAECILIA“

Daags na de Plechtige Sacramentsprocesie kreeg iemand een complimentje voor ons zangkoor: „Wat hat uur ee sjun koeër op Rolduc!“ „Man, hoe kom je d'r bij!“ zouden wij geantwoord hebben. „En toch, nou je 't zegt . . .“

Instellingen en werkzaamheden waarmee men in het Rolducse leven geregeld te maken heeft, worden op de duur zó gewoon en zó vanzelfsprekend, dat ze aan de aandacht ontsnappen.

Een jaar lang heeft het zangkoor weer zijn best gedaan, God ter eer en tot stichting van ons, Rolduciens. En we moeten toegeven, dat de gezangen ons doorgaans gesticht hebben. Maar . . . iets is goed, of het deugt helemaal niet. Verwend als we zijn op alle gebied, kennen we slechts twee mogelijkheden en als er iets mankeert, zijn we zo licht geneigd, het negatieve in ons oordeel de nadruk te geven.

Dit jaar bleek veel noten op zijn zang te hebben. Laten we niet de hoogmissen gaan tellen, die er gezongen zijn. Maar is het geen prestatie dat onze Schola Cantorum op 8 December beter gregoriaans zong dan de Benedictijnen van Oosterhout? Zo verzekerde ons tenminste Dom Cox O.S.B., en hij zou het ze zeggen, daar in Oosterhout!

St. Caecilia heeft ongetwijfeld ook met genoeg geluisterd naar de Philosophen van de Supérieure, die als training voor hun zangers-examen elke maand een keer de hoogmis hebben gezongen.

De feestelijkheden van dit jaar boden ons ruimschoots de gelegenheid om ook in de meerstemmige zang ons kunnen te tonen. Een zwaar programma is afgewerkt; er moest dan ook stevig gerepeteerd worden, want het is

geen kleinigheid om honderd zangers te ordenen op een harmonische samenzang. Dat kost inspanning, vereist een harde stemvork en desnoods doorvoering van het „erelidsysteem”. Een zanger heeft rechten, maar ook plichten. Het kan geen kwaad, dat discipline maatregelen ons soms ook aan die plichten herinneren, want voor niets gaat alleen de zon op!

Op het feest van Christus Koning en op Vastenavond-Maandag hebben we de „Missa pro Pace” van Jean Schrijvers ten gehore gebracht. We herinneren ons nog het zich steeds herhalende motief, dat we terugvinden in het Kyrie van de IX gregoriaanse mis. De „Missa Sine Nomine” van Philippe de Monte (1521—1603) zouden we kunnen noemen: de mis van het jaar. Dit vierstemmige werk in Palaestrijnse stijl werd gezongen op Vastenavond-Zondag en op de drie Priesterjubilea. We hebben ervaren dat de Middeleeuwse Polyphonie ook in deze tijd nog bekoorlijk is.

Een ander genre van kerkmuziek werd ons geboden in het „Tantum ergo” van Johan Winnubst en het majestueuze „Te Deum” van Hendrik Andriessen. Evenals de mis van de Monte werd dit Te Deum het beste en met de meeste voldoening gezongen op het feest van de President.

Een bijzondere onderscheiding verdient het tweemaal met koor en orkest uitgevoerde „Ave Verum” van Mozart.

Op de Eerste Pinksterdag toog het zangkoor van Rolduc naar Brunssum om aldaar in de Parochiekerk van O.L. Vrouw van Fatima het Lof te zingen, ter gelegenheid van het feest van de Kerkwijding. Het was niet ver, maar wel warm die dag, vooral in de bussen. Toch hebben de aanwezigen kunnen luisteren naar een voortreffelijke uitvoering van de polyphone gezangen: „O Bone Jesu” van M. A. Ingegneri, „Ave Maria” van J. Arcadelt, „Cantate Domino” van H. Hassler, „Tantum ergo” van da Vittoria en „Jubilate Deo” van Orlando di Lasso. „Het heerlijke koor van Rolduc” noemde Pastoor de Haan ons, en hij had gelijk, want zoals we vernemen hebben, bleek Rolduc niet achter te staan bij andere bekende koren.

Een jaar is voorbij. Zangertjes komen, stemmen breken, zangers gaan. Zo gaat dat ieder jaar op Rolduc. En toch is er steeds

een goed zangkoor. Hoe dat mogelijk is, zult U zich afvragen. Dat is nu juist het geheim van Mhr. Schrijen. Onder zijn bezielende leiding hebben we gezongen en veel geleerd, want Mhr. Schrijen geeft zijn beste krachten ten voordele van ons, zangers.

Het is daarom alleszins verantwoord om met dankbaarheid te zeggen: „Vuur hauwe doch ee sjun koeër!”

P. G.

ORGELCONCERTEN.

Ook dit jaar zorgde de heer N. Zeyen jr. voor een zeer gevarieerd programma tijdens de wekelijkse orgelconcerten. Meestal speelde hij iedere Zondag orgelcomposities uit eenzelfde tijd of van een zelfde componist, waardoor het doordringen in de karakteristiek van een bepaalde periode of geest van een bepaalde componist zeer vergemakkelijkt werd en de concerten zeer leerzaam waren. In verband met zijn a.s. concertreis door Oostenrijk breidde hij zijn repertoire van Nederlandse orgelmuziek dit jaar uit, zowel met werken van oude meesters, o.a. van J. P. Sweelinck (1562—1621) en A. Kerckhoven (15. — 16.), alsook met composities uit de moderne perioden; denken we hier aan „Thema met Variaties” en de „Vierde Choraal” van H. Andriessen (geb. 1892) e.a. De Dorische Toccata van J. S. Bach (1685—1750), „Concerto II” in Bes van G. F. Haendel (1685—1759) en de bekende Toccata van H. Andriessen waren de stukken die dit jaar het meest op de voorgrond traden. Ondanks grote technische moeilijkheden van het eerste en het vereiste uithoudingsvermogen in het tweede voerde onze organist deze werken steeds weer met even grote beheersing uit.

Bijzondere vermelding verdient tenslotte nog het concert van 26 April, omdat in het „Praeludium en Fuga” in b kl. van J. S. Bach in het bijzonder de registratiekunst van de heer N. Zeyen tot uiting kwam. Ook op dit gebied beheerste hij zijn orgel volkomen.

Gedurende de wintermaanden was het auditorium vrij groot. Misschien zijn ook de programma's, die iedere Zondag op de zwarte plank hingen en waarop tevens de stukken in het kort werden uitgelegd, voor velen een stimulans geweest om vaker na de Ves-

pers te blijven luisteren. Doch ook in het voorjaar en het zomerseizoen getuigden tamelijk veel leerlingen door hun regelmatige aanwezigheid, dat ze de grote waarde en betekenis van de orgelconcerten voor hen zelf hadden begrepen.

W. R.

1ste JEUGDCONCERT.

23 October 1952.

In dit „uur muziek” werd door Leo Rommerts en Piet Peynenborg een overzicht gegeven van het lied in de loop der eeuwen, hetgeen, zoals begrijpelijk is, gebeurde met zeer grote sprongen. In het eerste deel zong Leo Rommerts oude volksliederen, waarbij hij zichzelf op de gitaar begeleidde; het tweede deel was gewijd aan het Kunstlied. Piet Peynenborg gaf een korte inleiding waarin hij o.a. vertelde dat de eerste componisten monniken geweest zijn, die hun muziek voor de kerkelijke eredienst schreven. Omstreeks 1000 gaat ook de leek zich voor muziek interesseren en wel voornamelijk de ridderstand. De teksten zijn profaan, maar de melodieën zijn ontleend aan de Gregoriaanse muziek. Dit demonstreerde Leo Rommerts in Het daghet in den Oosten, Heer Halewijn en een Frans Chanson uit de 12e eeuw. Geleidelijk aan ontwikkelt zich uit de oude kerkmuziek profane muziek. Zo ontstaat het echte volkslied, verschillend naar de aard van ieder volk. Zeer duidelijk was dit verschil te horen in de volksliederen welke Leo Rommerts zong en waarbij Piet Peynenborg op de hem eigen vlotte manier de nodige toelichting gaf. Het waren er vier in getal: 'n Engels en 'n Nederlands volkslied, 'n Franse en 'n Duitse volksballade.

In dit eerste gedeelte vonden wij de bariton het beste. Zijn mooie donkere stem voldeed vooral in de midden-registers goed. Ongetwijfeld is Franz Schubert de grootste componist op dit gebied; vandaar dat dit gedeelte bijna geheel aan hem gewijd was. Rommerts zong drie zijner liederen, verschillend van vorm, met pianobegeleiding van Piet Peynenborg: Das Wandern, een zuiver coupletlied, d.w.z. een lied waarvan ieder couplet precies dezelfde melodie heeft; Die Forelle, een coupletlied, waarvan ieder cou-

plet iets „bijgekleurd” is; Der Wanderer, een z.g. doorgecomponeerd lied; tot slot hoorden wij een Romantische ballade van Carl Loewe: Edward. Moeten wij nog iets zeggen van de begeleider? Goede wijn behoeft geen krans.

2de JEUGDCONCERT.

27 November 1952.

Donderdag 27 November werd ons door de violist Theo Olof en de pianist Gerard Hengeveld een programma gebracht dat „de Ontwikkeling van de Vioolsonate” behandelde. Deze opzet leek ons voor een jeugdcconcert niet erg gelukkig: men mag niet veronderstellen dat niet of onvoldoende muzikaal geschoolde mensen gedurende meer dan een uur in gespannen aandacht sonates kunnen beluisteren. Overigens is daarmee niet verklaard, waarom de zaal al van het begin af vrij onrustig was. Het programma begon met de eerste twee delen van een sonate van Tartini, waarna de eerste twee delen van de sonate in F van Bach, 'n sonatine van Schubert en de finale van de Kreutzer-sonate van Beethoven werden uitgevoerd.

Theo Olof is zonder twijfel een groot violist. Zijn techniek doet geloven dat alles wat hij doet even gemakkelijk is en het feit dat zijn E snaar nu en dan moeilijk aansprak vermag niet deze indruk weg te nemen. Zijn streektechniek is fenomenaal. Zijn breed en smal vibrato geeft echter zijn toon een ietwat week karakter wat ons persoonlijk niet zo ligt en wat ons in Bach zelfs even hinderde. De begeleiding van Gerard Hengeveld dwong groot respect af, en wat hij in volmaakte lichaamsrust en zonder merkbare inspanning met een sterke aanslag uit onze aulapiano haalde, was meer dan wij voor mogelijk gehouden hadden. De scherpe accenten die hij legde bij de inzetten der afzonderlijke stemmen in Bach, vergemakkelijkten zonder twijfel het volgen van de polyphonie, maar brokkelden o.i. het geheel enigszins af.

Een jeugdcconcert, dat ons de gelegenheid bood, twee van Nederlands beste musici te horen, dat muzikaal op zeer hoog peil stond, maar dat voor het jeugdige publiek misschien wel iets te zwaar was.

J. O.

CONCERT

door het M.S.O. o.l.v. André Rieu op 24
Maart 1953 bij gelegenheid van het zilveren
jubileum van Drs. P. Castermans.

(zie elders)

3de JEUGDCONCERT.

5 Juni 1953.

Vandaag speelde voor ons de lang ver-
wachte harpiste Phia Berghout in een pro-
gramma, dat zij alleen verzorgde. Door de
toelichting welke de harpiste zelf gaf, en haar
uitnemend spel heeft zij bij velen van ons
grote liefde en belangstelling gewekt voor
de harp, het edelst aller instrumenten. Direct
aan het begin speelde zij een modern werk
van de hedendaagse Franse componist Mar-
celle Soulage, Choral, om ons eerst met de
klank van de harp in contact te brengen.

Na in het kort de geschiedenis van de
harp te zijn nagegaan bracht Phia Berghout
drie korte werken ten gehore uit de verval-
tijd van de harp: Toccata van J. Bapt. Loeil-
let, Sarabande van G. F. Händel en Menuet
van Alph. Hasselmans. Alvorens de Phanta-
sie van Camille Saint-Saëns te spelen, legde
de harpiste de bouw van de moderne harp
uit en ging de mogelijkheden er van na. Dit
wat de harp als solo-instrument betreft.
Doch ook in het orkest wordt de harp veel-
vuldig toegepast, vooral door moderne Fran-
se componisten. Dit toonde ons de harpiste
met enkele stukken uit bekende orkestwer-
ken van Debussy en Ravel. Het waren ook
drie werken waarmee dit muziek-uur beslo-
ten werd: Deux images van M. Fournier:
Au Seuil du Temple en Lolita, la Danseuse
en Impromptu caprice van Gabriel Pierné.
Allen waren vol lof over dit uitzonderlijk
mooie soloconcert van een onzer fijnzinnigste
kunstenaars.

HARMONIECONCERT

gegeven door de Bergkapel van de Doma-
niale mijn op 20 Mei bij gelegenheid van
het Presidentsfeest.

Programma:

1. Faithful and bold, mars van . . . Arn. Rust
2. Preciosa, ouverture van . . . C. M. v. Weber
3. Ballet des heures, uit „La Gio-
conda" van A. Ponchielli
4. Les scènes Pittoresques, in vier
delen van J. Massenet
 - a. Marche
 - b. Air de Ballet
 - c. Fête Bohème
5. Spanische Skizze, van Eugène Füllings
6. Glück auf, mars in woord en
klank van E. Gerards

CH. GEMMEKE

TONEEL

ZONDAG 8 MAART

Veertigjarig Priesterfeest van de Z.E. Heer
Dr. Alph. Deumens.

HAMLET

Drama in vijf bedrijven van William Shakes-
peare door de „Speelgroep Limburg".

Directie: Gabr. Bekkers.

Art. leider: Joris Diels.

Personen:

Claudius, koning van Denemar- ken	Theo Jacobs
Geertruide, koning van Dene- marken en moeder van Ham- let	Diny Kuyper
Hamlet, zoon van de vorige en neef van de tegenwoordige koning	Gabriël Bekkers
Polonius, opperkamerheer . . .	Michel Odekerken
Ophelia, dochter van Polonius . .	Mia Goossen
Laërtes, zoon van Polonius . . .	Jac. Hoedemakers
Horatio, vriend van Hamlet . . .	Dré van den Heuvel
Osrik, hoveling	Jan Verhoeven
De geest van Hamlets vader . . .	Sjef Nijsten
Bernardo, wachter	Henk Hensgens
Marcellus, wachter	Jan Staal
Francisco, wachter	Jan Verhoeven (d)
Rozenkrantz, studiemakker van Hamlet	Jean Jacobs
Guilkenstern, studiemakker van Hamlet	Jean Timmers
Eerste toneelspeler	Jan Staal (d)
Tweede toneelspeler	Marijke Bakker
Derde toneelspeler	Jan Verhoeven (d)
Eerste doodgraver	Sjef Nijsten (d)
Tweede doodgraver	Jan Heldt

Matroos Henk Hensgens (d)
 Priester Henk Hensgens (d)
 Fortinbras, prins van Noorwegen Sjef Nijsten (d)
 Hovelingen, pages, Deense officieren, gezanten en toneelspelers.
 Regie: Joris Diels.
 Kapwerk: Hub. Claessen, Beek.

De „Speelgroep Limburg” is voor Rolduc geen onbekende, maar eerder een welkome gast. Vandaar dat onze verwachtingen zeer

Zien we allereerst de Hamletvertolking. Ze was oorspronkelijk en anders dan we verwachtten. Naast het ongetwijfeld vele goede in deze figuur waren echter storend de vaak ruwe speelwijze en de te vlugge dictie, vooral in monologen, waardoor veel van de tekst verloren ging. 'n Groot gemis in deze figuur was wel het ontbreken van één grote krachtige band, dwars door het gehele stuk, die deze figuur moest maken tot dé centrale persoon, waaromheen de overige,

hoog gespannen waren.

Was het om dit laatste feit, dat de opvoering ons in vele opzichten tegenviel en hadden we onze verwachtingen te hoog gesteld, of lag het aan het spel zelf? Immers, wij zagen een Hamletopvoering, die ons niet kon bevredigen en die door de meesten niet of zeker niet voldoende begrepen is. Moeten wij hier echter bij vermelden, dat het stuk lang niet meer gespeeld was en dat de groep enkele goede spelers moest missen, dan kan dit hoogstens een verklaring zijn, doch geen verontschuldiging.

spelers zich groepeerden. Hierdoor verviel het geheel soms in 'n aaneenschakeling van losse taferelen, waarvan het een goed, een ander onverstaanbaar, een derde komisch was.

Had Claudius zijn rol goed begrepen en ook goed ten tonele gebracht, hinderlijk bleef toch het feit, dat zijn gestes zeer eentonig en nietszeggend waren.

Was Geertruide soms iets te zwak en zagen we Polonius liever iets minder gearcaricaturiseerd, alles bij elkaar genomen, bleek toch, dat aan de hoofdrollen aandacht was

geschonken, meer dan aan de overige, min of meer bijrollen.

De Ophelia-vertolkster liet ons een figuur zien die ons volkomen kon bevredigen; Horatio, die toch de enige doorzichtige figuur is in het gehele stuk, bleek volkomen niet begrepen; en tenslotte was de vertolker van de Laertes-figuur noch een goed declamator, noch een oorspronkelijk toneelspeler. De overige bijrollen waren soms zeer zwak, soms zelfs duidelijk verwaarloosd.

Een enkel woord over de regie: uit vele momenten bleek, dat de regisseur het stuk goed begrepen had — denken we aan de eenvoudige doch zeer goede opstelling in de toneelspelersscène in de derde acte of aan de eedssluiting op de kasteelmuur in het eerste bedrijf —, jammer was de totale mislukking van de geestesverschijning. Misschien was dit anders en beter op te lossen geweest dan met een gramfoonplaat.

Was het de bedoeling van de „Speelgroep Limburg” bij het kiezen van dit stuk, om het gewone publiek in deze streken de gelegenheid te geven, om ook eens kennis te maken met schrijvers als Shakespeare — iets waar toe het anders zeker niet de kans kreeg — dan is zij hierin wel geslaagd, maar het enthousiaste applaus, dat we hoorden na de opvoering van o.a. „Peter Pauwels”, misten we deze keer helaas.

N. v. S.

SINT CATHRIEN 25 NOVEMBER.

SCHOOL DER DAPPEREN

Amerikaans Oorlogsspel in drie bedrijven,
acht taferelen, door Arthur Laurents.

Rolverdeling:

Majoor Robinson	Charles Gemmeke
Kapitein Harold Bittinger, M.D.	Jos Offermans
Sergeant Carl Mingo	Jo Driessen
Korporaal T. J. Everitt	Arie van Elven
Soldaat Thomas Connell, „Conny”	Ton Schoenmaeckers
Soldaat Finch	Herman van de Berg

De illustratieve muziek werd gecomponeerd door J. Noé met gebruikmaking van het Amerikaans lid „I walk alone”, en werd uitgevoerd door Rolduc's Orkest onder leiding van de componist.

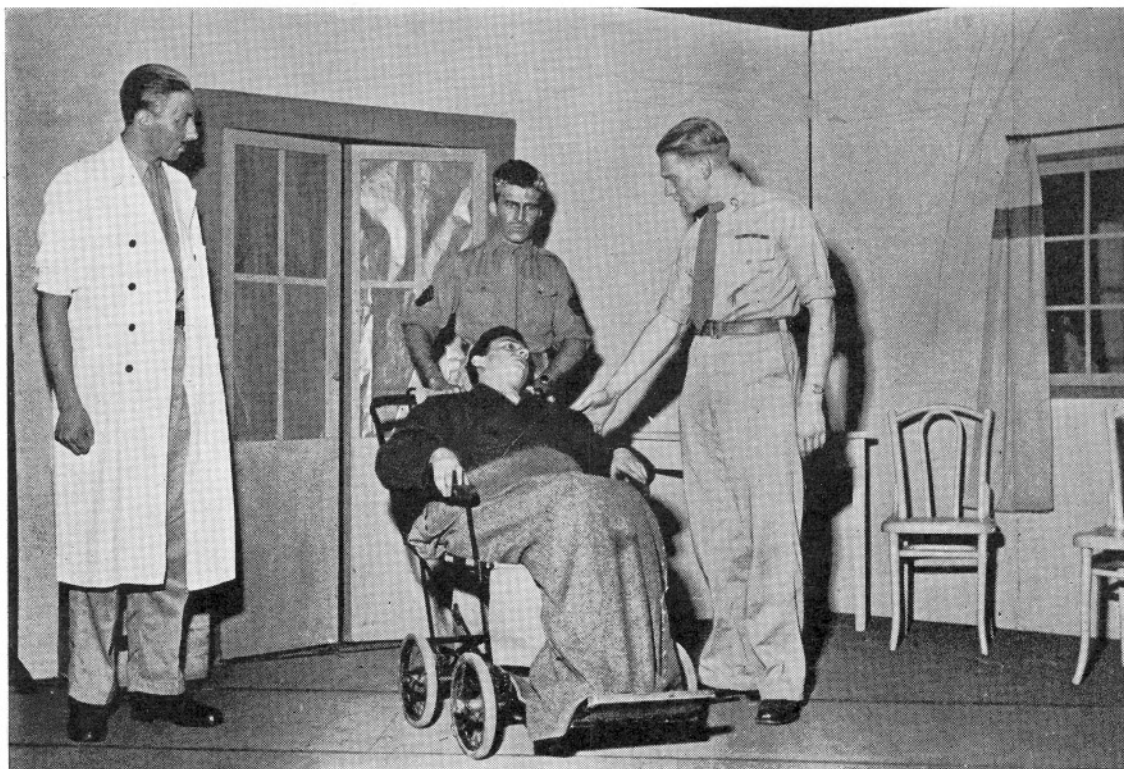
Pessimisten kunnen zich — zoals bleek met St. Cathrien — vergissen. Volgens hen kon het stuk van de filosofen niet slagen; ze vonden het te moeilijk, te psychologisch; in hun herinnering zweefde iets van de weinig succesvolle opvoering van „Offensief verwacht” twee jaar geleden: 'n goed argument volgens hen voor de noodzaak van 'n mislukking.

'n Goed argument, zeker, maar blijkbaar niet goed genoeg; 't stuk van St. Cathrien is namelijk geen mislukking geworden; er kan eerder gesproken worden van een suc-

ces. Hiermee is niet gezegd, dat de opvoering zonder gebreken was, dit zou te mooi zijn: er waren fouten en onduidelijkheden, maar daarvan komen er veel op rekening van de moeilijke bouw van het stuk en de ingewikkelde inhoud, die eigenlijk boven de kracht lag van de spelers.

Finch begraven heeft, zijn de directe aanleiding. Vervolgens probeert de dokter hem tot een wilsdaad te brengen, zo sterk dat hij hierdoor weer zal kunnen lopen. Dat lukt inderdaad. De laatste fase van het genezingsproces is, Conny van zijn complex afhelfen. Hierin slaagt hij slechts ten dele; de volle-

In „School der Dapperen” — qua bouw meer geschikt voor de film dan voor het toneel — maken we kennis met een zestal Amerikaanse soldaten. Van dezen is voor ons Conny de belangrijkste: hij heeft bij 'n gevaarlijke verkenningstocht 'n shock opgelopen en in dit toneelstuk wordt ons daarvan de genezing getoond.

Het eerste werk van de behandelende dokter is 'n onderzoek naar de directe en indirecte oorzaak van de shock. Deze blijkt nogal gecompliceerd: Conny is 'n Jood, en lijdt tengevolge van de onmenselijke behandeling vanwege dit Jood-zijn aan 'n minderwaardigheidscomplex. Dit is indirect wel de diepste oorzaak van z'n ziekte. De grote spanning, de plotselinge dood van zijn vriend Finch, en het feit dat hij niet wil lopen voor hij

dige genezing komt pas als Conny ontdekt dat hij niet anders is dan anderen. Dit is het einde van het stuk.

De opvoering was goed, zoals boven al gezegd is. Wat de afzonderlijke rollen betreft: Conny werd in al zijn gevarieerdheid goed gespeeld, alleen had het spel soms iets minder pathetisch kunnen zijn. Ook de dokter kreeg, na een aarzelend begin, een goede weergave. De andere rollen, de eenvoudige eerlijke Finch, de melancholische Mingo, de laffe opschepper en Jodenhater T. J. Everitt en de nog onervaren majoor, werden goed op het toneel gebracht.

Tenslotte moeten nog worden vermeld de bijzonder suggestieve muziek, het verdienstelijk spel van het orkest, de R.T.T. die zoals gewoonlijk uitstekend werk leverde, en last

but not least, de regie die dit alles goed geleid en gecombineerd heeft. Proficiat!

ALBERT VERRECK,
Phil. Sup.

ZONDAG LAETARE 15 MAART

DE BEKERING VAN KAPITEIN BRASSBOUND

Een avontuur van George Bernard Shaw.

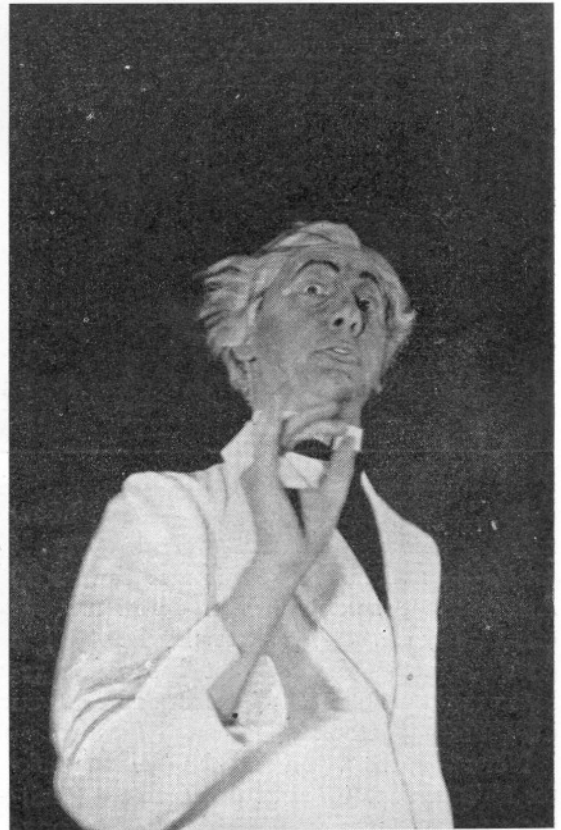

Namen van de spelers:

Lady Cicely Waynflete . . .	Ton Schoenmaeckers
Sir Howard Hallam . . .	Jos Offermans
Kapitein Brassbound . . .	Jo Driessen
Rev. Leslie Rankin, zendeling .	Jean Simons
Felix Drinkwater . . .	Kees Simhoffer
Kiddy Redbrook . . .	Herman van de Berg
Johnson . . .	Hub. Hartmann
Marzo . . .	Leo Notermans
Sidi el Assif, een Sheik . . .	Nico van Stiphout
De Cadi Muley Othman . . .	Arie van Elven
Osman Ali . . .	Leo Hausmans
Hassan . . .	Theo Bloemers
Kapitein Hamlin Kearny, U.S.N.	Charles Gemmeke

Een Amerikaans matroos . . . Bas Cartigny
Twee Kru-negerjongens
Muley, een Arabische bediende
Zeeschuimers
Arabieren
Moorse soldaten
Amerikaanse zee-officieren
Amerikaanse matrozen
Orkest o.l.v. J. Noé.

„De bekering van Kapitein Brassbound” is „een avontuur, dat zich afspeelt in het romantische Marokko, waar ras-echte Engelse toeristen in aanraking komen met woeste Arabieren en Marokkaanse soldaten, met een bende zeeschuimers en met dat „merkwaardig ethnologisch exemplaar”: de Amerikaan; een wereld van stoere mannen die in een vrouw hun meerdere vinden — tot

hun groot geluk en voordeel”. Aldus het programma dat de toeschouwers van deze toneelgebeurtenis in handen kregen.

Wel niemand van deze toeschouwers zal na afloop precies geweten hebben waar hij aan toe was met deze exotische schepping

van de geniale zonderling George Bernard Shaw. Is dit stuk zo maar een stuk, een „avontuur”, zoals de schrijver zelf het betitelt, of zit er toch iets meer achter? Wie zal het zeggen? Een Ier is een vreemd verschijnsel, zeker een Engelse Ier als Shaw.

treurspel op de planken te brengen. Hier-voor kan men waardering hebben. Ook de moderne toneellitteratuur, ook het blijspel kunnen iets waardevols bieden aan de Rol-duse bevolking. Of evenwel „de Beking van Kapitein Brassbound” juist zo bijzonder

Overigens kan men zich (met enige verwondering) de vraag stellen welke bedoelingen hebben voorgezeten bij de keuze van een stuk als dit. Waarschijnlijk heeft de toneelleiding eens willen breken met de gewoonte om op Zondag Laetare een klassiek

geschikt is om dit te demonstreren is voor twijfel vatbaar. Het grote bezwaar van dit stuk is namelijk dat het geen toneel is. Bij toneel moet de toeschouwer mensen te zien krijgen, echte, levende personen. Dit stuk van Shaw evenwel voert geen mensen

ten tonele. Alle optredende figuren zijn ofwel onmogelijk en onwaarachtig, ofwel in het gunstigste geval, abstracties. Zo zijn Lady Cicely en Kapitein Brassbound onaanvaardbare, vreemdsoortige wezens in mensengedaante, is Sir Howard Hallam „de” Engelse rechter, een man zonder persoonlijke trekken, Rankin „de” zendeling, Hamlin Kearny „de” Amerikaan.

Hiermede is echter een kritiek op dit stuk als zodanig niet volledig. Het heeft ook zijn goede zijde, en welke zal deze goede kant bij Shaw zijn dan de puntige, trefzekere geestigheid van de tekst. Deze bijzonder rake kritiek op de Engels-Victoriaanse toestanden, vooral naar voren komend in de tekst van Lady Cicely, heeft het publiek dan ook een zeer prettige avond bezorgd.

Het vertoonde spel was van behoorlijke kwaliteit. Het was natuurlijk niet mogelijk om met deze „on-menselijke” rollen tot echt toneelspel te komen. Dat men desondanks de zaal wist te boeien is een compliment op zich. Jammer was het dat er veel tekst verloren ging, vooral in het eerste bedrijf, waar het „Amsterdams” van Mr. Drinkwater de toeschouwers en toehoorders voor onoverkomelijke moeilijkheden plaatste. Hierdoor en door het gebrek aan de nodige vaart, bleef het bedrijf nogal onder de maat. Maar in het tweede en derde bedrijf werd het spel steeds boeiender.

Met Lady Cicely zagen we voor de eerste maal in het Rolducse toneel een vrouwenrol in een comédie. Het experiment slaagde wonderwel. Deze Lady, die een dozijn mannen overbluft en alle moeilijkheden zonder enige moeite overwint, werd op zeer verdienstelijke wijze voor het voetlicht gebracht. Sir Hallam, de Engelse rechter, werd een zeer gave rol, vol beheersing gespeeld. Hetzelfde geldt van Mr. Rankin en de Amerikaanse Kapitein. Iets minder kon ons Kapitein Brassbound bekoren. Dit lag niet zozeer aan de speler als wel aan Shaw. Brassbound is wel de meest onmogelijke figuur van dit stuk. Door een enkel gesprek met een vrouw verliest zijn levensideaal, jarenlang vastgehouden en gekoesterd, meteen alle glans. Deze ommezwaai, deze „beking”, is te grote onzin dan dat welke speler ook er nog iets van zou kunnen maken. De kleinere rol-

len waren niet allen even sterk, meestal toch aanvaardbaar.

De regie was uitstekend. De toneelruimte werd goed gebruikt. Alle lof voor de decors (vooral van het eerste bedrijf), voor de grimeur, toneeltechnici. Het Rolducs orkest zette het geheel in een stijlvolle lijst.

HARRY HOENS,
Phil. Sup.

FILMVOORSTELLINGEN

ZONDAG 19 OCTOBER

DESTINATION MOON
MET HEILIG GEWELD

DONDERDAG 6 NOVEMBER

FLYING LEATHERNECKS

ZONDAG 9 NOVEMBER

VREDE VOOR EUROPA
HET VOLGEND HOOFDSTUK

DINSdag 11 NOVEMBER

HET SCHOT IS TE BOORD
HOOVERDAM
TOSCANINI
STEEL

DONDERDAG 13 NOVEMBER

NAPOLEON
WINTERSPORT
MONT SAINT-MICHEL

VRIJDAG 5 DECEMBER

THE MAN IN THE WHITE SUITE

VRIJDAG 16 JANUARI - *Destination*

MAANDAG 2 FEBRUARI *moon*

BEAVER-VALLEY
BAMBI

MAANDAG 16 FEBRUARI

KINDEREN VAN DE STRAAT

DINSdag 19 MEI

DE DIJK IS DICHT

WOENSDAG 20 MEI

DE JONGEN DIE DE NIAGARA-WATERVAL
STOPZETTE

ZONDAG 24 MEI

LA BATAILLE
DE L'EAU LOURDE

Rolduc kan terugzien op een zeer vruchtbaar sportjaar in alle opzichten. De afdeling die ook dit jaar het meest van zich deed spreken en die het meest in het middelpunt van de belangstelling stond van de jeugd was natuurlijk de voetbalsport. Er werd veel gevoetbald en er werd goed gevoet-

bald, niet alleen op het voetbalveld, doch ook op de cour. De competitie- en bekerwedstrijden bleven spannend tot het einde toe en de prestaties van Rolduc's Elftal waren uiterst brillant. Een hoogtepunt werd zeker bereikt in de wedstrijden tegen de verschillende colleges op 5 Mei. Ook dit jaar

Rolduc's Elftal, voor de tweede maal Kampioen Intercollegiale.

Concordia, Beker.

Minor I, Kampioen eerste klas.

wist Rolduc weer het kampioenschap te behalen.

Maar gelukkig bleef de sport niet beperkt tot de voetbalsport alleen. Dit is een verblijvend teken en misschien is het goed de mogelijkheden tot meer actieve sportbeoefening nog verder uit te breiden. Er werd geregeld gevolleyed en gehandbald en de belangstelling voor deze spelen was groot. Doch het kan nog beter. Laten wij hopen, dat ook het hockey-spel en korfbal het volgend jaar een kans krijgen. Wat betreft het volley-spel hebben wij goede verwachtingen. Tot nog toe werd dit spel meestal beoefend in het

gymnastiek-lokaal, bij gebrek aan een behoorlijk volley-veld. Doch er is een nieuw veld in de maak en wij hopen dat dit veld na de grote vakantie in gebruik zal genomen worden.

De Ping-Pong-club, die ruim 75 leden telt, heeft geregeld gespeeld, oefenwedstrijden en ook wedstrijden tegen groepen van buiten Rolduc. Een tak van sport die niet gemist kan worden in onze Rolducse gemeenschap.

Ook voor de R.T.C. hebben wij niets dan lof. Ondanks de duurte van rackets en ballen

Avanti I, Kampioen en Beker.

gaat deze sport „erin”, bij de jeugd en zelfs bij de leraren. Veel materiaal werd vernieuwd en beide banen konden voortdurend gebruikt worden. Het was goed zo!

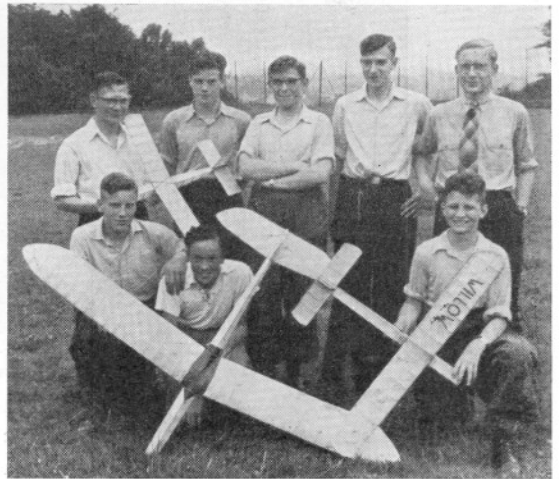
Tenslotte vermelden wij nog de boogschutterij, die vooral tijdens het laatste trimester weer tekenen van leven gaf. Zes en twintig leden werden ingeschreven bij deze organisatie. Een ledenaantal, zeker groot genoeg, om het bestaan van deze afdeling te rechtvaardigen.

Pantarei, voor de vierde maal Beker.

Gaarne zouden wij een lang verslag wijden aan alle ontspannings- en hobby-clubs, die geheel het jaar door gelegenheid geven aan de Rolducse jeugd zich nuttig en aangenaam bezig te houden. Deze clubs kunnen in een internaat niet genoeg gestimuleerd worden. De mogelijkheden tot persoonlijke activiteiten en ontspanning, buiten de les- en studieuren, moet zo groot zijn, dat iedere jongen kan kiezen wat zijn interesse heeft. Het is zeker, dat ook hier de laatste jaren in de goede richting gewerkt wordt. Er worden **zweefvliegtuigen** gebouwd, prachtige modellen, die werkelijk vliegen. Er wordt gezaagd, gevild,

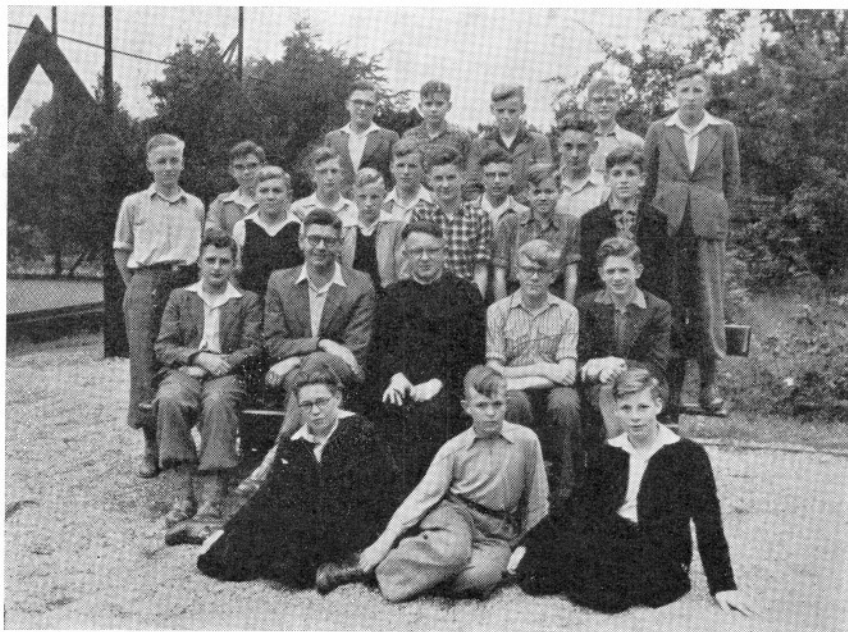
Zweefvliegtuigclub.

R. T. C.

geschaafd en getimmerd in de knutselklas, die voornamelijk gedurende het wintertrimester goed bezet is. Een flinke groep jongens zwerft steeds rond in de omgeving van de volière. Wat er precies gebeurd weten wij

jes in verschillende talen. De R.R.O. verzorgde ook dit jaar weer meerdere ontspanningsavonden, die misschien niet allen volledig slaagden, maar die toch weer bezigheid verschaften aan talrijke jongens.

Boogschutterij

niet. Wel hebben wij kunnen zien, dat deze volière voor kort nog bouwvallig uitzag en onbevolkt was. Thans ziet ze er netjes uit en vogels van allerlei kleur fladderen er rond. **Toneelgroepen** van verschillende klassen hebben toneelstukjes ingestudeerd en ook gespeeld met veel succes. **Zanggroepen** van verschillende klassen leerden volkslied-

We sluiten dit kort overzicht, dat wel enigszins afwijkt van de sport- en spelverslagen van de andere jaren, met de wens, dat al deze ontspanningsmogelijkheden mogen worden uitgebreid, dat er meer lokalen worden gevonden, dat het nodige materiaal beschikbaar wordt gesteld.

LERARENCORPS

Schooljaar 1952-1953

I. Priesterleraren.

van der Mühlen Drs. H. J., President.

(benoemd 1913, Directeur 1940, President 1946.)

Everts Dr. P. S. 1912.

Deumens Dr. A. L. I. 1913.

Sittarz Drs. W. F. J. 1914.

Reijnen Drs. H. M. H. 1915.

Stroux Drs. F. A. A. 1923.

Boosten Dr. J. P. 1924.

Pop Dr. L. J. J. 1926.

Castermans Drs. P. G. F. 1928.

Bohnen Drs. J. H. J. 1930.

Janssen J. A. E. J. 1932.

Meisen P. W. J. 1934.

Vogels Drs. J. A. H. 1935.

Waterval M. J. J. 1935.

Senden Drs. J. F. J. E. 1936.

Coenen H. C. 1937.

Houben P. J. 1937.

Schrijen J. H. 1938.

Beiten G. C. J. 1940.

Janssen Ch. A. I. 1942.

Meijs Drs. W. 1943.

Hermens Drs. V. J. H. 1946.

Bessems H. L. 1941.

Meertens Drs. A. H. Chr. 1941.

Wijnen L. W. 1946.

Lemmens Drs. H. H. 1942.

Timmermans A. B. J. 1942.

Hommes G. P. 1944.

Berkels M. H. 1945.

Augustus F. L. 1946.

Bosch J. W. 1949.

Penders F. J. 1946.

Rouwet J. P. H. M. 1946.

Slangen P. M. 1946.

Tagage Drs. J. M. B. 1946.

Salemans R. B. H. 1947.

Starmans M. E. J. 1947.

Stassen J. J. 1947.

Lenders J. A. C. 1949.

Janssen G. M. H. 1950.

Buck M. J. 1952.

II. Lekenleraren.

Eck P. J. A. 1910.

Léger G. J. M. 1935.

van Loo E. M. 1939.

Ruyters A. P. M. 1951.

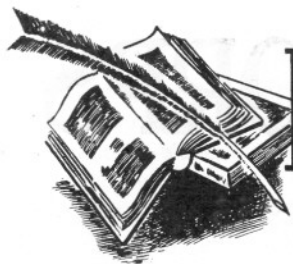
III. Onderwijzer voorb. school.

van der Heyden A. C. J. 1923 (Hoofd).

IV. Muziekleraren.

Zeyen P. 1901.

Noé J. H. 1937.

LEERLINGEN

Philosophie Supérieure

6 Beeren Harry, Weert.
 van den Berg Herman, Maastricht.
 Bergmans Piet, Steyl.
 Beumers Jo, Panningen.
 Bisschoff Nico, Kerkrade.
 Dekkers Piet, Tegelen.
 Driessen Jo, Tegelen.
 van Elven Arie, Swalmen.
 Fiddelaers Frans, Holtum (Born).
 Gijzen Jo, Sittard.
 Goossens Piet, Ottersum.
 Habets Harry, Heugem.
 Hendrix Jan, Boxmeer.
 24 Hoens Harry, Passart (Hoensbroek).
 23 Hüskens Jo, Susteren.
 Kasdorp Tonny, Limmel.

Kirkels Leo, Horn.
 Klerken Cor, Nunhem.
 Lemmen Wim, Laar (Weert).
 Linssen Piet, Maasbracht.
 Mastenbroek Jo, Sittard.
 Moers Jo, Kerkrade.
 Mooren Naud, Maasniel.
 Offermans Jos, Geleen.
 Quadvlieg Arnaud, Kerkrade.
 Schoenmaeckers Tonnie, Scharn (M'tricht).
 Simmelink Harry, Nunhem.
 Simons Jean, Roermond.
 Steeghs Jacques, Maasniel.
 Steeghs Matthieu, Maasniel.
 Verkoyen Pierre, Venlo.

Philosophie Inférieure

van Aalst Henk, Schinveld.
 Baur Arnaud, Nieuwenhagen.
 Bisschops Guillaume, Ubachsberg.
 Crousens Toine, Heerlerheide.
 van Els Leo, Wanssum.
 Eussen Harry, Geleen.
 Gemmeke Charles, Maastricht.
 Grubben Harry, Maasbree.
 van der Horst Paul, Roermond.
 Janssen Piet, Maastricht.
 Janssen Willy, Panningen.
 Kiggen Giel, Tungelroy.
 Korsten Hubert, Grubbenvorst.
 Kretzer Jozef, Echt.

Laumen Hubert, Kessel.
 Leenders Jan, Blerick.
 Moonen Fons, Tungelroy.
 Robbertz Wim, Kerkrade.
 Rongen Frans, Schinveld.
 Rongen Wim, Heerlen.
 Seerden Frans, Laar (Weert).
 Smits Henri, Middelaar (Mook).
 van Stiphout Nico, Weert.
 Theuws Piet, Venray.
 Tijssen Fons, Roermond.
 Op 't Veld * Herman, Oostrum (Venray).
 Verreck Albert, Rimborg.
 Vroemen Frans, Geleen.

Seminarie-Gymnasium

6e Klas, (Seminarie).

Op 't Broek * Hub, Geleen.
 Dols Hubert, Munstergeleen.
 Hartman Hubert, Oost-Maerland (Eysden).
 Hausmans Leo, Pey (Echt).
 Janssen Frits, Maasbree (Baarlo).
 Jongen Jos, Simpeldveld.
 Kessels Fons, Grathem.
 Merckx Jan, Amstelveen.

Naus Ton, Nunhem.
 Neefs Theo, Roermond.
 Peerlings Harry, Tungelroy.
 Recker Jo, Maastricht.
 Simhoffer * Kees, Maastricht.
 Smeets Hans, Nederweert.
 Sonnenschein * Jos, Heerlen.

6de Klas, (Seminarie-Gymnasium), 1ste Afd.

Aendekerk Hubert, Stramproy.
 van Beers Eef, Hoensbroek.
 Bruijnzeels Paul, Maastricht.
 Coumans Giel, Munstergeleen.
 Drenth Herman, Kerkrade.
 Heijmans Jacques, Stramproy.
 Honée Eugène, Meerssen.
 van den Hoven Bert, Passart (Hoensbroek).

Huysmans Rudi, 's-Gravenhage.
 Janssen Theo, Baarlo.
 Konings Ferdie, Baarlo.
 Oudenhoven Leo, Venray.
 Philips Martin, Valkenburg (L.).
 Slangen * Jef, Schaesberg (Schandelen).
 van Wersch Hans, Molenberg (Heerlen).

6de Klas, (Seminarie-Gymnasium), 2de Afd.

Baltus Piet, Stein.
 van Dijck Willy, Weert.
 Jaeger Paul, Vaals.
 Jans Joseph, Heerlerheide.
 Janssen Gee, Afferden.
 Kuppens Joseph, Kelpen-Oler (Grathem).
 Lamberigts René, Hunsel.
 Linke Jan, Voerendaal.

Schreurs Jos, Nuth.
 Stoks Frans, Posterholt.
 Theunissen Harry, Horst.
 Tunissen Piet, Leveroy.
 Vaes Jean, Roggel.
 Voncken Frans, Berg en Terblijt.
 Vullings Geert, Well (Bergen L.).
 Wijnen Wijnand, Hegelsom (Horst).

* Nieuwe leerlingen van het schooljaar 1952—1953.

Vle Klas Gymnasium

5de Klas, 1ste Afd.

van Aalst Theo, Schinveld.
 Claessen Martin, Weert.
 Cleophas Jo, Steyl.
 Cox Piet, Brunssum.
 Crompvoets Jacques, Meijel.
 Dupont Jean, Gronsveld.
 van Els Theo, Wanssum.
 Ernst Matthieu, Reuland-Heffingen (Lux.).
 Frissen Frans, Schimmert.
 Geurts Ben, Maastricht.

Gommans Joachim, Tegelen.
 Görtzen Willy, Simpelveld.
 Hacking Matthieu, Vaals.
 van Krevel Jan, Sittard.
 Meulenberg Leo, Doenrade.
 van Montfort Piet, Sittard.
 Scheenen Chris, Heeze (N.-Br.).
 Schreinemaker * Rody, Maastricht.
 Veugelers Willy, Obbicht.

5de Klas, 2de Afd.

van Dijck Ben, Bergen (L.).
 van Dijk Toon, Nederweert.
 Dings Hubert, Tegelen.
 Jorissen Harry, Heel.
 Kleijnen Pierre, Noorbeek.
 Klerken Jan, Nunhem.
 van Laar Jos, Voerendaal.
 Meertens Henri, Nuth.
 van Neerven Theo, Roermond.
 Noij Piet, Gennep.

Notermans Leo, Schandelen (Heerlen).
 Perriëns Tonny, Roermond.
 Pisters Paul, Voerendaal.
 Plum Willy, Lauradorp (Ubach o. Worms).
 Schlijper Matthieu, Chèvremont.
 Smeets Pierre, Schaesberg.
 Snijders Leo, Heerlen.
 Steegh Frans, Leveroy.
 Troisfontaine Jos, Sibbe-IJzeren.
 Zelen Hans, Venlo.

4de Klas, 1ste Afd.

Aben Piet, St. Joost (Echt).
 Augustus Frans, Beek (L.).
 Boosten Jan, Welten (Heerlen).
 Cartigny Bas, Roermond.
 Coopmans Huib, Ottersum.
 Daemen Joseph, Hoensbroek.
 Dobbelsstein Nico, Mheer (L.).
 Dols Jos, Oirsbeek.
 Embrechts Wim, Rumpen (Brunssum).
 Frantzen Jo, Geleen.
 Geurts Jan, Bingelrade.

Goossens Tonny, Ottersum.
 Hanssen Hans, Chèvremont.
 Hennus Willy, Ubach o. Worms.
 Heuijersjans * Cor, Weert.
 Hofman Michel, Maastricht.
 Kempen Harry, Nieuwenhagen.
 Kunnen Matthieu, Stramproy.
 Menge Paul, Venlo.
 Tacken Henri, Horst.
 Thewessen André, Schimmert.

4de Klas, 2de Afd.

Berden Jan, Blerick.
 Bloemers Theo, Belfeld.
 van Can Pierre, Maastricht.
 Jakobs Wim, Horst.
 Janssen Hub, Broekhem (Valkenburg).
 Linders Jan, Bergen (L.).
 Lucassen Jan, Horst.
 Martens Aphons, Schimmert.
 Muijtsens Leo, Meerssen.
 Peerlings Wiel, Nederweert.
 Peters Felix, Geleen.

Poell Jan, Tegelen.
 Prompers Gerard, Mheer (L.).
 Schoeren Matthieu, Tegelen.
 Sieben Heini, Schimmert.
 Smeets Frans, Schaesberg.
 Thijssen Jean, Oost-Maerland (Eysden).
 Vaes Harry, Breust-Eysden.
 Valk Harry, Maastricht.
 Vliegen Eddy, Gulpen.
 van Wersch Jan, Voerendaal.

3de Klas, 1ste Afd.

Arts, Lambert, Velden.
 Broekhoven Jo, Einighausen.
 Claus Johan, Brunssum.
 Cöp Herman, Ottersum.
 Crombach Leo, Bleijerheide.
 Elbers Jan, Bergen (L.).
 Engels Jan, Velden.
 Ewals Piet, Tegelen.
 Kellenaers Victor, Tegelen.
 Korsten Paul, Grubbenvorst.
 Labriaire Hein, Vaals.
 Latour Jan, Ubach o. Worms.
 van Lier Willy, Heibloem (Roggel).
 Lotz Jan, Geleen.
 Maes Jan, Castenray (Venray).
 Nijsen Frans, Well (Bergen L.).

Gerritsen Rudi, Heumen (Geld.).
 Groetelaers Henk, Sevenum.
 Hameleers Harry, St. Pieter (Maastricht).
 Hamers Hub, Ubachsberg.
 Hendriks * Jan, Belfeld.
 Hendrix Herman, Boxmeer.
 van Hoef Wiel, Leuken (Weert).
 Janssen Lambert, Venlo.
 Peters Jan, Venlo.
 Puijn Martin, Wanssum.
 Schreurs Johnny, Tegelen.
 Stenzel Theo, Heerlerheide.
 Stevens Piet, Schinnen.
 Theunissen Henk, Horst.
 Wiertz Jozef, Terwinselen.
 Wilbers Theo, Gennep.

3de Klas, 2de Afd.

Bergh Jean, Broeksittard.
 Bronnenberg Jo, Jabeek.

Knops Leo, Azenray (Maasniel).
 Konings Martin, Ospel.

Curvers Piet, Tegelen.
 Drenth Joop, Kerkrade.
 Geelen Matthieu, Hunsel.
 Geuns Jos, Ospel.
 Gielis Berti, Keent (Weert).
 Hawinkels Koos, Hoensbroek
 Hendriks Sjef, Mheer (L.).
 Hennis Louis, Ubach o. Worms.
 Hodzelmans Piet, St. Joost (Maasbracht).
 Hoebe Jan, Nederweert.
 Hupperts Jules, Valkenburg (L.)
 Jenniskens Jan, Broekhuizen
 Joosten Chrétien, Wessem.

Kruijsen Jan, Venray.
 Lenders Jo, Meijel.
 Meertens Hubert, Heerlerbaan.
 Mulders Jan, Vlodrop.
 Raedts Wim, Oostrum (Venray).
 Salden Willy, Einighausen.
 Schroijen Engelbert, Haler-Uffelse.
 Smeets Willy, Wessem.
 Tosserams Koen, Belfeld.
 Versleijen Arnold, Tienray.
 Ververgaert Piet, Tegelen.
 Vossen Cor, Nederweert.
 Zenden Hennie, Meerssen.

2de Klas, 1ste Afd.

Bloemen Richard, Heerlen.
 Buijsers Willy, Schinveld.
 van Caldenborg Gerrie, Heer.
 Crolla Clemens, Valkenburg (L.).
 Didden Jozef, Simpelveld.
 van de Goor Wim, Sevenum.
 Hafmans Martin, Sevenum.
 Heijnen Harry, Heer.
 Huinck Piet, Maastricht.
 Hutschemakers Harry, Banholt.
 Janssen Johnny, Maastricht.
 Kessels Stephan, Heijthuisen.

Kitzen Guus, Papenhoven-Obbicht.
 Kusters Frans, Einighausen.
 Odekerken Jos, Molenberg (Heerlen).
 Peeters Pierre, Venlo.
 Prompers Louis, St. Geertruid.
 van Reen Theo, Panningen.
 Smeets Pierre, Maasniel.
 Ummelen Jo, Heerlen.
 Wiermans Chris, Roermond.
 Willems Gerri, Ottersum.
 van de Wouw Jos, Nederweert.

2de Klas, 2de Afd.

Beeker Theo, Grubbenvorst.
 Benders Willy, Brunssum.
 Bours Harry, Heerlen.
 Claessens Theo, Oirlo (Venray).
 Creemers Jos, Obbicht.
 Crompvoets Herman, Meijel.
 Delissen Frans, Horst.
 van Osch Gerrit, Venray-Heide.
 Palmen Hubert, Brunssum.
 Philipsen Piet, Venray-Heide.
 Salemans Bertie, Hunsel.
 Senden * Jan, Beek-Genhout.

van de Ham Jan, Venlo.
 Janssen * Matthieu, Nederweert.
 Kruijtzter Koen, Horst.
 Latten Leo, Bleijerheide.
 Leenders Jo, Vaals.
 Maes Theo, Castenray (Venray).
 Notermans Martin, Kerkrade.
 Siebers Gert, Horst.
 Smeets Jules, Meerssen.
 Tacken Martin, Horst.
 Wijnen Leo, Horst.

2de Klas, 3de Afd.

Berends Piet, Bergen (L.).
 van Beers Jan, Hoensbroek.
 Bogers Harry, Heerlerheide.
 Bongaerts Giel, Beegden.
 Bosch Pierre, Beek (L.).

Janssen Harry, Tegelen.
 Janssen Heini, Kerensheide (Stein).
 Lenders Henk, Meijel.
 Moonen Jan, Margraten.
 Reijnen Tonny, Echt.

van Brandenburg Wouter, Vaals.
 Eijgelshoven Jan, Reijmerstok.
 Ernst Jef, Gulpen.
 Hendrix Jan, Beegden.
 Houben Jacques, Sevenum.
 Jacobs Piet, Hoensbroek.
 Janssen Antoon, Oost-Maarland (Eysden).

Scheepers Jan, Gronsveld.
 Schreurs Jos, Grathem.
 Seelen Theo, Venlo.
 Stevens Johan, Wolder.
 Strous Jan, Leveroy.
 Voncken Hubert, Voerendaal.
 Wijnen Toon, Maasbree.

1ste Klas, 1ste Afd.

Aendekerk * Hubert, Stramproy.
 Ament * Jacques, Stramproy.
 Beckers * Jozef, Voerendaal.
 Bindels * Gerri, Ottersum.
 Bovend'eert * Hubert, Sittard.
 Brands * Lambert, Passart (Hoensbroek).
 Brentjens * Jozef, Haelen.
 Corten * Rein, Stein.
 Couwenbergh * Jozef, Geleen.
 van Cruchten * Willibrord, Echt.
 Custers * Pierre, Hoensbroek.
 Dassen * Willy, Maastricht.
 Deckers * Jo, Margraten.
 Diederer * Joseph, Houthem-Valkenburg.

Franssen * Arnaud, Venray.
 van Geel * Hein, Buchten-Born.
 Heffels * Bertie, Buchten-Born.
 Hofman * Jean, Maastricht.
 Houben * Antoon, Horst.
 Janssen * Toon, Maastricht.
 Kock * Jo, Molenberg (Heerlen).
 Krebbers * Gerri, Afferden.
 Leunissen * Jan, Heerlen.
 van Poppel Jan, Geleen.
 Sniijders Jos, Maasniel.
 Sniijders * Wim, Ubachsberg.
 van Wersch Harry, Schaesberg.

1ste Klas, 2de Afd.

Brouns Leo, Heerlen.
 Coenjaerts Boy, Amstenrade.
 Cöp Piet, Ottersum.
 Coppus * Jan, Horst.
 Gillissen Jo, Heerlen.
 Janssen Jo, Ulestraten.
 Leurs Frans, Herten.
 Meijers * Herman, Posterholt.
 Merkus * Frans, Sittard.
 Miséré * Jo, Molenberg (Heerlen).
 Noten * Jean, Tegelen.
 Paquay * Bertie, Weert.
 Partouns * Matthieu, Breust-Eysden.
 Rijs * Harry, Baarlo.

Robbroeks * Matthieu, Maastricht.
 Rouwet * Joseph, Bunde.
 Schreurs * Herman, Grathem.
 van Sloun * Jacques, Buchten-Born.
 Sluysmans * Bertje, Simpelveld.
 Stevens * Willy, Belfeld.
 Thijssen * Jean, Horst.
 Tielen Willy, Sevenum.
 van Velsen * Jos, Heerlen.
 Wismans * Teun, Venray.
 Wolfs * Fiel, Maastricht.
 Wolters * Antoon, Stramproy.
 Wouters * Peter, Maastricht.

1ste Klas, 3de Afd.

van den Bergh Gerard, Dieteren.
 Beusmans Bartje, Noorbeek.
 Boers Frits, Schinnen.
 Boumans Frans, Ubachsberg.
 Breukers Leo, Hunsel.
 Cybulski Gerard, Heerlerheide.
 Frenken Frans, Heijthuijsen.
 Hendriks Jos, Roermond.
 Hilken Frans, Herkenbosch.

Hubens Theo, Grathem.
 Jakobs, Antoon, Horst.
 Kirkels Michel, Nederweert.
 van Lieshout Hubert, Hoensbroek.
 van de Loo Hubert, Blerick.
 Meuffels Jo, Dieteren.
 Pesgens Jè, Dieteren.
 Peters Theo, Sevenum.
 Philipsen Theo, Horst.

Pulles Antoon, Roermond.
 Schroen Jan, Roermond.
 Schunck Jan, Valkenburg (L.).
 Steinbusch Harry, Ubachsberg.
 Stevens Willy, Well (Bergen L.).

Thissen Jopie, Gennepe.
 Vaessen Emile, Wijnandsrade.
 Vaessen Victor, Bocholtz.
 Valkenburg Harry, Heerlen.
 Waucomont Harry, Pey (Echt).

Voorbereidende Klas, 1ste Afd.

Adams * Jacques, Schinveld.
 Bemelmans Colla, Nuth.
 Benders * Piet-Hein, Eygelshoven.
 Berden * Jozef, Blerick.
 Bormans * Matthieu, Merkelbeek.
 Bouten * Martin, Hegelsom (Horst).
 Coorens Hubert, Limmel.
 Crutzen * Hubert, Wylré.
 Cuppen * Jacques, Horst.
 Ewals * Jopie, Tegelen.
 Franssen * André, Gulpen.
 Geurts * Jan, Horst.
 Geuskens * Gerard, Holz (Kerkrade).
 Goertz * Linz, Echt.
 Grond * Guido, Bleijerheide.

Hendrix * Harry, Swolgen.
 Henskens * Hubert, Bocholtz.
 Hermans * Gerard, Maasbree.
 Hermans Jan, Nuth.
 Hinskens * Jozef, Waubach.
 Hoeberichts * Matti, Bunde.
 Horsmans Jo, Ulestraten.
 Horsmans Wim, Ulestraten.
 Houben * Jozef, Meterik (Horst).
 Jacobs * Ronnie, Molenberg (Heerlen).
 Jacobs Willy, Grathem.
 Jenniskens * Jan, Meterik (Horst).
 Klinkers * Leo, Welten (Heerlen).
 Knaapen * Addie, St. Geertruid.
 Smeets * Martin, Vaesrade.

Voorbereidende Klas, 2de Afd.

Bour * Hubert, Schaesberg.
 Coonen * Gerrit, Echt.
 Hendriks * Tom, Heerlen.
 Jaspers * Matthieu, Siebengewald (Bergen L.).
 Kuijpers * André, Velden.
 Laumen * Louis, Spekholzerheide.
 Lenders * Harry, Blerick.
 Malherbe * Piet, Heerlerheide.
 Merx * Tonnie, Spekholzerheide-Heilust.
 Pasing * Heini, Brunssum.
 Peeters * Leo, Maasbree.
 Ploum * Jozef, Brunssum.
 Reinartz * Jan, Eygelshoven.

van de Roer * Frans, Brunssum.
 Op 't Root * Jos, Ospel.
 Schoenmaeckers * Wim, Eygelshoven.
 Schouteten * Leo, Terwinselen.
 Selen * Piet, Kessel-Eik.
 Strous * Piet, Belfeld.
 Thissen * Fré, Well (Bergen L.).
 Tielen * Henk, Meterik-Horst.
 Toonen * Jos, Hoensbroek.
 Tosserams * Gerard, Belfeld.
 Verheijen * Theo, Horst.
 Vroemen * Eugène, Schimmert.

193
De H. Priesterwijding ontvingen

Jan Billekens.

Hubert van den Boorn.

Frans David.

René Frantzen.

Jean Hegtermans.

Jan In den Kleef.

Theo Krekelberg.

Justin Offermans.

Frans Pagen.

Hubert Peters.

Theo Rietjens.

Jos Scheepers.

Pierre Schleijpen.

Matthieu Spiertz.

Willy Vreuls.

van het Bisdome Roermond.

Piet Hanrath.

van het Bisdome Sens.

Leo Caminada.

van de Orde der Karthuizers te Lucca.

Preysruideling

Hebben met goed gevolg afgelegd:

I. Het toelatingsexamen tot de studie van de Philosophie:

Aendekerk Hubert, van Stramproy.
Baltus Piet, van Stein.
van Beers, Eef, van Hoensbroek.
Op 't Broek Hub, van Geleen.
Bruijnzeels Paul, van Maastricht.
Coumans Giel, van Munstergeleen.
Dols Hubert, van Munstergeleen.
Drenth Herman, van Kerkrade.
van Dijck Willy, van Weert.
Hartman Hubert, van Oost-Maarland
(Eysden).
Hausmans Leo, van Pey (Echt).
Heijmans Jacques, van Stramproy.
Honée Eugène, van Meerssen.
van den Hoven Bert, van Passart (H'broek).
Huysmans Rudi, van 's-Gravenhage.
Jans Jos, van Heerlerheide.
Janssen Frits, van Maasbree (Baarlo).
Janssen Gee, van Afferden.
Janssen Theo, van Baarlo.
Jongen Jos, van Simpelveld.
Kessels Fons, van Grathem.

Konings Ferdie, van Baarlo.
Kuppens Joseph, van Kelpen-Oler (Grathem).
Lamberigts René, van Hunsel.
Linke Jan, van Voerendaal.
Merckx Jan, van Amstelveen.
Naus Ton, van Nunhem.
Neefs Theo, van Roermond.
Oudenhoven Leo, van Venray.
Peerlings Harry, van Tungalroy.
Philips Martin, van Valkenburg.
Recker Jo, van Maastricht.
Schreurs Jos, van Nuth.
Simhoffer Kees, van Maastricht.
Slangen Jef, van Schaesberg (Schandelen).
Sonnenschein Jos, van Heerlen.
Theunissen Harry, van Horst.
Vaes Jean, van Roggel.
Voncken Frans, van Berg en Terblijt.
Vullings Geert, van Well (Bergen L.).
v. Wersch Hans, van Molenberg (Heerlen).
Wijnen Wijnand, van Hegelsom (Horst).

II. Het eindexamen van het Gymnasium Afd. A.:

Aendekerk Hubert, van Stramproy.
Baltus Piet, van Stein.
van Beers Eef, van Hoensbroek.
Bruijnzeels Paul, van Maastricht.
Coumans Giel, van Munstergeleen.
Drenth Herman, van Kerkrade.
van Dijck Willy, van Weert.
Heijmans Jacques, van Stramproy.
Honée Eugène, van Meerssen.
van den Hoven Bert, van Passart
(Hoensbroek).
Huysmans Rudi, van 's-Gravenhage.
Jaeger Paul, van Vaals.
Jans Jos, van Heerlerheide.
Janssen Gee, van Afferden.
Janssen Theo, van Baarlo.

Konings Ferdie, van Baarlo.
Kuppens Joseph, van Kelpen-Oler (Grathem).
Lamberigts René, van Hunsel.
Linke Jan, van Voerendaal.
Oudenhoven Leo, van Venray.
Philips Martin, van Valkenburg (L.).
Schreurs Jos, van Nuth.
Slangen Jef, van Schaesberg (Schandelen).
Stoks Frans, van Posterholt.
Theunissen Harry, van Horst.
Tunissen Piet, van Leveroy.
Vaes Jan, van Roggel.
Voncken Frans, van Berg en Terblijt.
Vullings Geert, van Well (Bergen L.).
v. Wersch Hans, van Molenberg (Heerlen).
Wijnen Wijnand, van Hegelsom (Horst).

ALGEMENE PRIJZEN*)

Seminarie.

TWEEDE JAAR.

Naud Mooren, van Maasniel.

EERSTE JAAR.

Albert Verreck, van Rimbarg.

Seminarie-Gymnasium.

VIJFDE KLAS.

1ste Afd.

Theo van Aalst, van Schinveld.

2de Afd.

Leo Snijders, van Heerlen.

Frans Steegh, van Leveroy.

VIERDE KLAS.

1ste Afd.

Jan Geurts, van Bingelrade.

2de Afd.

Jan Berden, van Blerick.

DERDE KLAS.

1ste Afd.

Piet Stevens, van Schinnen.

2de Afd.

Cor Vossen, van Nederweert.

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Louis Prompers, van St. Geertruid.

2de Afd.

Theo Maas, van Castenray (Venray).

3de Afd.

Jacques Houben, van Sevenum.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Wim Snijders, van Ubachsberg.

2de Afd.

Herman Meijers, van Posterholt.

Willy Tielen, van Sevenum.

3de Afd.

Victor Vaesen, van Bocholtz.

Voorbereidende Klas.

1ste Afd.

Matthieu Bormans, van Merkelbeek.

2de Afd.

Hubert Bour, van Schaesberg.

Henk Tielen, van Meterik-Horst.

Seminarie.

TWEEDE JAAR.

Naud Mooren, van Maasniel.

Alg. pr., 1e pr. kerk. gesch., 1e pr. theod., 1e pr. crit., 1e pr. eth. soc., 2e eth., 2e pr. gesch. wijsb., 3e pr. psych.

1e verm. econ., 6e verm. bijb. gesch.

Harry Hoens, van Passart (Hoensbroek).

1e pr. psych., 1e pr. eth., pr. gew. wel., 2e pr. eth. soc., 3e pr. bijb. gesch.

4e verm. econ., 6e verm. kerk. gesch.

Arie van Elven, van Swalmen.

1e pr. bijb. gesch., 2e pr. eth. soc., 3e pr. eth., 4e pr. econ., 5e pr. gesch. wijsb.

1e verm. psych., 4e verm. kerk. gesch.

Jan Hendrix, van Boxmeer.

1e pr. econ., 2e pr. psych., 2e pr. eth. soc.

2e verm. bijb. gesch., 2e verm. kerk. gesch.

Matthieu Steeghs, van Maasniel.

2e pr. theod., 2e pr. crit.

3e verm. psych., 4e verm. eth. soc.

Tonnie Schoenmaeckers, van Scharn

(Maastricht).

2e pr. kerk. muz., 3e pr. crit.

3e verm. psych., 4e verm. eth. soc.

Wim Lemmen, van Laar (Weert).

3e pr. theod., 4e pr. gesch. wijsb.

3e verm. crit., 3e verm. econ.

Jacques Steeghs, van Maasniel.

4e pr. theod., 4e pr. crit.

Jo Moers, van Kerkrade.

2e pr. bijb. gesch.

1e verm. crit., 3e verm. kerk. gesch.

*) Deze prijzen zijn toegekend aan de leerlingen, die in het overgangs-examen het hoogste aantal punten behaalden.

Frans Fiddelaers, van Holtum (Born).

2e pr. econ.

1e verm. kerk. gesch.

Herman van den Berg, van Maastricht.

4e pr. eth.

3e verm. psych.

Piet Goossens, van Ottersum.

1e pr. kerk. muz.

Jo Beumers, van Panningen.

2e pr. kerk. muz.

Jo Driessen, van Tegelen.

3e pr. econ.

Jo Mastenbroek, van Sittard.

pr. 5 verm.

1e verm. crit., 2e verm. psych., 3e verm. eth. soc.,
5e verm. muz., 7e verm. econ.

Jo Hüskens, van Susteren.

4e verm. bijb. gesch., 4e verm. econ.

Piet Bergmans, van Steijl.

1e verm. theod.

Jo Gijsen, van Sittard.

2e verm. theod.

EERSTE JAAR.

Albert Verreck, van Rimburch.

Alg. pr., 1e pr. log., 1e pr. ontol., 1e pr. eth. soc.,
pr. gew. wel., 3e pr. kerk. gesch.

1e verm. bijb. gesch., 2e verm. cosmol.

Frans Vroemen, van Geleen.

1e pr. biol., 2e pr. ontol., 2e pr. eth. soc., 3e pr.
gesch. wijsb.

2e verm. econ., 5e verm. cosmol., 7e verm. kerk.
gesch.

Wim Robbertz, van Kerkrade.

2e pr. kerk. gesch., 2e pr. ontol., 3e pr. cosmol.

2e verm. bio., 5e verm. log.

Harry Grubben, van Maasbree.

1e pr. gesch. wijsb., 2e pr. ontol., pr. 4 verm.

4e verm. cosmol., 4e verm. eth. soc., 6e verm. bijb.
gesch., 8e verm. kerk. gesch.

Wim Rongen, van Heerlen.

1e pr. cosmol., 3e pr. log.

Harrie Smits, van Middelaar (Mook).

2e pr. cosmol.

1e verm. log., 2e verm. eth. soc., 4e verm. biol.

Charles Gemmeke, van Maastricht.

2e pr. log.

1e verm. ontol., 1e verm. biol., 2e verm. cosmol.

Hub. Korsten, van Grubbenvorst.

4e pr. kerk. gesch.

2e verm. biol., 3e verm. log., 3e verm. eth. soc.

Fons Moonen, van Tungalroy.

2e pr. eth. soc.

4e verm. econ.

Willy Janssen, van Panningen.

4e pr. bijb. gesch.

Henk van Aalst, van Schinveld.

1e verm. cosmol., 4e verm. bijb. gesch.

Paul van der Horst, van Roermond.

1e verm. biol.

Jan Leenders, van Blerick.

1e verm. log.

Toine Crousens, van Heerlerheide.

3e verm. log.

Harrie Eussen, van Geleen.

3e verm. bijb. gesch.

Frans Rongen, van Schinveld.

8e verm. bijb. gesch.

VIJFDE KLAS.

1ste Afd.

Theo van Aalst, van Schinveld.

Alg. pr., 1e pr. gr., pr. ned., pr. alg. gesch., pr.
aardrk., pr. stelk., pr. nat., 2e pr. lat., 2e pr. cult.
gesch., pr. 4 verm.

verm. fr., 1e verm. hoogd., 2e verm. godsd., 2e
verm. stereom.

Theo van Els, van Wanssum.

1e pr. gr., 1e pr. lat., pr. eng., pr. stelk.

verm. fr., 1e verm. stereom., 2e verm. hoogd.

Willy Veugelers, van Obbicht.

pr. fr., 1e pr. cult. gesch., 2e pr. lat., pr. 5 verm.
1e verm. gr., 1e verm. ned., verm. stelk., 2e verm.
godsd., 2e verm. eng.

Matthieu Ernst, van Reuland-Heffingen

(Lux.).

pr. vad. gesch., pr. stereom., pr. 5 verm.

1e verm. godsd., 1e verm. lat., 1e verm. eng., 1e
verm. aardrk., verm. stelk.

Leo Meulenberg, van Doenrade.

1e pr. lat., pr. hoogd., pr. 4 verm.

1e verm. gr., 1e verm. alg. gesch., 2e verm. eng.,
2e verm. cult. gesch.

Jan van Krevel, van Sittard.

1e pr. vad. gesch., pr. 4 verm.

1e verm. nat., 2e verm. godsd., 2e verm. alg. gesch.,
2e verm. cult. gesch.

Joachim Gommans, van Tegelen.

2e pr. godsd., pr. 4 verm.
2e verm. ned., 2e verm. alg. gesch., 2e verm. aardrk.,
2e verm. nat.

Jean Dupont, van Gronsveld.

1e pr. godsd.
1e verm. cult. gesch.

Jacques Cromptvoets, van Meijel.

2e verm. godsd.

Matthieu Hacking, van Vaals.

2e verm. vad. gesch.

VIJFDE KLAS.

2de Afd.

Leo Snijders, van Heerlen.

Alg. pr., 1e pr. godsd., pr. gr., 1e pr. lat., pr. fr.,
pr. alg. gesch., pr. nat., pr. 6 verm.
1e verm. hoogd., 1e verm. eng., 1e verm. vad.
gesch., 1e verm. stereom., 2e verm. aardrk., 2e verm.
steltk.

Frans Steeghs, van Leveroy.

Alg. pr., 1e pr. lat., pr. hoogd., pr. eng., pr. aardrk.,
pr. stereom., pr. cult. gesch., 2e pr. godsd., pr. 5 verm.
1e verm. gr., 1e verm. fr., 1e verm. alg. gesch.,
1e verm. nat., 2e verm. steltk.

Toon van Dijk, van Nederweert.

pr. steltk., pr. 6 verm.
1e verm. aardrk., 1e verm. cult. gesch., 2e verm.
godsd., 2e verm. eng., 2e verm. stereom., 2e verm. nat.

Pierre Smeets, van Schaesberg.

2 pr. lat. 1e verm. steltk.

Theo van Neerven, van Roermond.

2e pr. godsd.

Willy Plum, van Lauradorp (Ubach o. W.).

2e pr. godsd.

Matthieu Schlijper, van Chèvremont.

pr. 4 verm.
1e verm. lat., 2e verm. godsd., 2e verm. gr., 2e verm.
hoogd.

Harrie Meertens, van Nuth.

2e verm. fr.

Jan Klerken, van Nunhem.

2e verm. cult. gesch.

VIERDE KLAS.

1ste Afd.

Jan Geurts, van Bingelrade.

Alg. pr., pr. gr., pr. lat., pr. ned., pr. hoogd., pr.
gesch., pr. steltk., pr. meetk.
1e verm. eng., 2e verm. nat.

Harry Tacken, van Horst.

pr. aardr., pr. nat.
1e verm. godsd., 1e verm. hoogd., 2e verm. gr.

Piet Aben, van St. Joost (Echt).

pr. fr., pr. eng.
2e verm. ned.

Harry Kempen, van Nieuwenhagen.

2e pr. lat., pr. 4 verm.
verm. fr., 2e verm. hoogd., 2e verm. eng., 2e verm.
handt.

Jo Frantzen, van Geleen.

1e pr. godsd.
1e verm. lat., 1e verm. ned.

Nico Dobbelstein, van Mheer (L.).

1e verm. gr., 3e verm. godsd.

Tonny Goosens, van Ottersum.

1e verm. nat., 2e verm. godsd.

Jos Dols, van Oirsbeek.

verm. aardrk., 2e verm. steltk.

André Thewessen, van Schimmert.

verm. aardrk., 2e verm. lat.

Cor Heuierjans, van Weert.

verm. fr.

Michel Hofman, van Maastricht.

1e verm. gesch.

Frans Augustus, van Beek (L.).

1e verm. handt.

Huib Coopmans, van Ottersum.

2e verm. gesch.

Bas Cartigny, van Roermond.

2e verm. meetk.

Matthieu Kunnen, van Stramproy.

4e verm. godsd.

VIERDE KLAS.

2de Afd.

Jan Berden, van Blerick.

Alg. pr., pr. gr., 1e pr. lat., pr. fr., pr. gesch., pr.
aardrk., pr. meetk., pr. nat., 2e pr. godsd.
1e verm. ned., 1e verm. steltk., 2e verm. eng.

Jean Tijssen, van Oost-Maarland (Eysden).

pr. fr., pr. hoogd., pr. eng., 2e pr. lat.
1e verm. gr., 2e verm. gesch.

Leo Muijsens, van Meerssen.

pr. ned., pr. aardrk., pr. handt.
verm. fr., 1e verm. meetk., 4e verm. godsd.

Alphons Martens, van Schimmert.

1e pr. godsd.
1e verm. gesch., 2e verm. ned., 2e verm. aardrk.

Eddy Vliegen, van Gulpen.

pr. stelk.
1e verm. aardrk., 1e verm. nat., 2e verm. meetk.

Matthieu Schoeren, van Tegelen.

pr. stelk.
2e verm. gr., 2e verm. meetk.

Jan Linders, van Bergen (L.).

pr. 4 verm.
1e verm. godsd., verm. lat., 1e verm. eng., 2e verm. gesch.

Jan Poell, van Tegelen.

2e verm. hoogd., 2e verm. nat., 3e verm. godsd.

Theo Bloemers, van Belfeld.

1e verm. hoogd.

Hub. Janssen, van Broekhem-Valkenburg.

1e verm. handt.

DERDE KLAS.

1ste Afd.

Piet Stevens, van Schinnen.

Alg. pr., 1e pr. godsd., 1e pr. kerkgesch., 1e pr. gr., 1e pr. lat., 1e pr. ned., 1e pr. fr., pr. eng., 1e pr. aardrk., 1e pr. stelk., 1e pr. hoogd., 1e pr. meetk., 1e pr. scheik., 2e pr. alg. gesch.
1e verm. vad. gesch.

Jan Peters, van Venlo.

pr. ned., 2e pr. godsd., 2e pr. lat., 2e pr. fr., 2e pr. eng., 2e pr. aardrk., 2e pr. scheik., pr. 5 verm.
1e verm. stelk., 1e verm. meetk., 2e verm. gr., 3e verm. vad. gesch., 3e verm. alg. gesch.

Lambert Arts, van Velden.

1e pr. alg. gesch., 1e pr. handt., 2e pr. kerkgesch., 2e pr. gr., 2e pr. vad. gesch., 2e pr. scheik., 3e pr. lat., pr. 5 verm.
1e verm. godsd., 1e verm. eng., 2e verm. aardrk., 2e verm. meetk., 4e verm. hoogd.

Jozef Wiertz, van Terwinselen.

2e pr. hoogd., 2e pr. meetk.
2e verm. eng., 2e verm. stelk.

Leo Crombach, van Bleijerheide.

2e pr. stelk., 2e pr. meetk.
3e verm. fr., 4e verm. scheik.

Paul Korsten, van Grubbenvorst.

3e pr. godsd., pr. 9 verm.
1e verm. lat., 1e verm. fr., 1e verm. aardrk., 2e verm. ned., 2e verm. vad. gesch., 2e verm. alg. gesch., 3e verm. gr., 3e verm. scheik., 4e verm. stelk.

Jan Maes, van Castenray (Venray).

1e pr. vad. gesch., pr. 6 verm.
1e verm. gr., 1e verm. hoogd., 2e verm. scheik., 3e verm. fr., 3e verm. stelk., 4e verm. godsd.

Harry Hameleers, St. Pieter (Maastricht).

2e pr. handt.
5e verm. lat.

Johnny Schreurs, van Tegelen.

pr. 5 verm.
1e verm. hoogd., 2 verm. handt., 3e verm. aardrk., 4e verm. gr., 4e verm. lat.

Henk Theunissen, van Horst.

pr. 4 verm.
1e verm. alg. gesch., 3e verm. kerk. gesch., 3e verm. eng., 5e verm. godsd.

Hein Labriaire, van Vaals.

3e verm. godsd., 3e verm. hoogd., 4e verm. eng., 6e verm. lat.

Hub. Hamers, van Ubachsberg.

3e verm. lat., 4e verm. vad. gesch., 4e verm. alg. gesch.

Piet Ewals, van Tegelen.

2e verm. kerk. gesch., 2e verm. fr.

Jan Hendriks, van Belfeld.

3e verm. meetk., 4e verm. aardrk.

Henk Groetelaers, van Sevenum.

1e verm. kerk. gesch.

Frans Nysen, van Well (Bergen).

1e verm. ned.

Rudi Gerritsen, van Heumen (Geld.).

2e verm. godsd.

Wiel van Hoef, van Leuken (Weert).

2e verm. lat.

Herman Cöp, van Ottersum.

4e verm. kerk. gesch.

Jan Latour, van Ubach o. Worms.

4e verm. godsd.

DERDE KLAS.

2de Afd.

Cor Vossen, van Nederweert.

Alg. pr., 1e pr. godsd., 1e pr. kerk gesch., 1e pr. lat., 1e pr. fr., 1e pr. alg. gesch., 1e pr. aardrk., 1e pr. scheik., 2e pr. eng., 2e pr. meetk., pr. 5 verm.
1e verm. gr., 1e verm. ned., 1e verm. handt., 3e verm. vad. gesch., 4e verm. hoogd.

Piet Ververgaert, van Tegelen.

1e pr. ned., 1e pr. eng., 2e pr. kerk gesch., 2e pr. gr., 2e pr. lat., 2e pr. stelk., pr. 4 verm.
1e verm. fr., 1e verm. scheik., 2e verm. hoogd., 3e verm. aardrk.

Hennie Zenden, van Meerssen.

1e pr. meetk., 1e pr. handt., 3e pr. godsd.
1e verm. stelk., 2e verm. kerk. gesch., 2e verm. scheik.

Jan Kruijsen, van Venray.

2e pr. godsd., 2e pr. vad. gesch., 2e pr. alg. gesch.
1e verm. aardrk., 4e verm. gr.

Jo Lenders, van Meijel.

2e pr. ned., 2e pr. scheik., pr. 6 verm.
1e verm. eng., 2e verm. lat., 2e verm. aardrk., 2e verm. meetk., 2e verm. handt., 4 verm. stelk.

Jean Bergh, van Broeksittard.

1e pr. vad. gesch., 2e pr. alg. gesch., pr. 6 verm.
1e verm. godsd., 1e verm. kerk. gesch., 2e verm. ned., 3e verm. stelk., 4e verm. lat., 4e verm. meetk.

Matthieu Geelen, van Hunsel.

2 pr. aardrk., 2e pr. handt.
4e verm. scheik.

Koen Tosserams, van Belfeld.

2e pr. hoogd., pr. 5 verm.
1e verm. lat., 1e verm. meetk., 3e verm. fr., 4e verm. eng., 6 verm. godsd.

Jules Hupperts, van Valkenburg (L.).

1e pr. hoogd., pr. 4 verm.
2e verm. godsd., 2e verm. gr., 2e verm. lat., 2e verm. eng.

Jan Hoebe, van Nederweert.

1e pr. gr.
2e verm. lat., 2e verm. fr., 4e verm. godsd.

Hub. Meertens, van Heerlerbaan.

2e pr. kerk. gesch.
1e verm. hoogd., 3e verm. gr., 4e verm. fr.

Willy Smeets, van Wessem.

2e pr. fr.
3e verm. hoogd., 4e verm. eng.

Wim Raedts, van Oostrum (Venray).

1e pr. stelk.
3e verm. godsd., 4e verm. vad. gesch.

Jos Geuns, van Ospel.

3e pr. lat.
3e verm. meetk.

Bertie Gielis, van Keent (Weert).

pr. 4 verm.
2e verm. vad. gesch., 2e verm. alg. gesch., 3e verm. kerk. gesch., 3e verm. scheik.

Koos Hawinkels, van Hoensbroek.

pr. 4 verm.
1e verm. vad. gesch., 2e verm. lat., 3e verm. ned., 4e verm. aardrk.

Piet Curvers, van Tegelen.

2e verm. stelk.

Chrétien Joosten, van Wessem.

3e verm. eng.

Jan Mulders, van Vlodrop.

3e verm. handt.

Louis Hennis, van Ubach o. Worms.

4e verm. alg. gesch.

Jan Jenniskens, van Broekhuizenvorst.

5e verm. godsd.

TWEEDE KLAS.

1ste Afd.

Louis Prompers, van St. Geertruid.

Alg. pr., 1e pr. lat., 1e pr. fr., 1e pr. vad. gesch., pr. aardrk., 1e pr. stelk., 1e pr. meetk., 2e pr. godsd., 2e pr. ned., 2e pr. gr., 2e pr. eng.
1e verm. alg. gesch., 2e verm. nat. hist.

Jo Ummelen, van Heerlen.

1e pr. bijb. gesch., 1e pr. gr., 1e pr. eng., 2e pr. pr. fr., 2e pr. nat. hist.
2e verm. godsd., 4e verm. lat., 4e verm. alg. gesch.

Piet Huinck, van Maastricht.

1e pr. nat. hist., pr. handt., 2e pr. lat., 2e pr. meetk.
2e verm. ned., 2e verm. eng., 3e verm. fr.

Wim van de Goor, van Sevenum.

1e pr. ned., pr. 5 verm.
2e verm. bijb. gesch., 3e verm. gr., 3e verm. lat., 3e verm. eng., 4e verm. godsd.

Gerrie Willems, van Ottersum.

1e pr. alg. gesch., pr. 4 verm.
1e verm. gr., 1e verm. lat., 1e verm. ned., 1e verm. fr.

Jos van de Wouw, van Nederweert.

2e pr. stelk.

1e verm. vad. gesch., 2e verm. aardrk.

Harry Hutschemakers, van Banholt.

pr. 4 verm.

1e verm. eng., 2e verm. lat., 2e verm. fr., 4e verm. gr.

Harry Heijnen, van Heer.

1e verm. bijb. gesch., 1e verm. vad. gesch., 1e verm. nat. hist., 2e verm. gr.

Clemens Crolla, van Valkenburg (L.).

1e verm. alg. gesch., 2e verm. vad. gesch., 3e verm. bijb. gesch., 4e verm. fr.

Guus Kitzen, van Papenhoven-Obbicht.

1e verm. aardrk., 1e verm. stelk., 3e verm. nat. hist.

Johnny Janssen, van Maastricht.

3e verm. vad. gesch., 4e verm. nat. hist.

Stephan Kessels, van Heijthuijsen.

2e verm. handt.

Pierre Peeters, van Venlo.

4e verm. eng.

TWEEDE KLAS.

2de Afd.

Theo Maes, van Castenray (Venray).

Alg. pr., 1e pr. fr., 1e pr. eng., 1e pr. vad. gesch., 1e pr. aardrk., 1e pr. meetk., 2e pr. gr., 2e pr. ned., 2e pr. alg. gesch., 2e pr. stelk., pr. 4 verm.

1e verm. godsd., 1e verm. nat. hist., 2e verm. bijb. gesch., 4e verm. lat.

Jos. Creemers, van Obbicht.

1e pr. godsd., 1e pr. bijb. gesch., 1e pr. ned., 1e pr. alg. gesch., 2e pr. lat., 2e pr. aardrk.

2e verm. gr., 3e verm. stelk.

Leo Latten, van Bleijerheide.

1e pr. gr., 2e pr. vad. gesch., 2e pr. meetk., 2e pr. nat. hist., pr. 6 verm.

1e verm. lat., 1e verm. ned., 1e verm. alg. gesch., 2e verm. eng., 2e verm. handt., 4e verm. stelk.

Jean Senden, van Beek-Genhout.

1e pr. lat., 2e pr. fr., 2e pr. eng., pr. 4 verm.

1e verm. gr., 1e verm. meetk., 2e verm. godsd., 2e verm. ned.

Jan van de Ham, van Venlo.

2e pr. godsd., pr. 4 verm.

1e verm. vad. gesch., 2e verm. alg. gesch., 4e verm. ned., 4e verm. nat. hist.

Martin Tacken, van Horst.

1e pr. stelk.

3e verm. aardrk., 4e verm. gesch.

Herman Cromptoets, van Meijel.

pr. 7 verm.

2e verm. fr., 2e verm. aardrk., 3e verm. lat., 3e verm. vad. gesch., 4e verm. bijb. gesch., 4e verm. gr., 4e verm. meetk.

Gert Siebers, van Horst.

pr. 6 verm.

1e verm. fr., 1e verm. stelk., 2e verm. eng., 2e verm. alg. gesch., 3e verm. gr., 3e verm. meetk.

Theo Claessens, van Oirlo (Venray).

pr. 4 verm.

1e verm. bijb. gesch., 1e verm. vad. gesch., 1e verm. aardrk., 3e verm. ned.

Leo Wijnen, van Horst.

2e verm. fr., 4e verm. aardrk.

Martin Notermans, van Kerkrade.

1e verm. eng.

Matthieu Janssen, van Nederweert.

1e verm. bijb. gesch.

Willy Benders, van Brunssum.

1e verm. nat. hist.

Koen Kruijtzter, van Horst.

4e verm. eng.

TWEEDE KLAS.

3de Afd.

Jacques Houben, van Sevenum.

Alg. pr., 1e pr. godsd., 1e pr. gr., 1e pr. lat., 1e pr. fr., 1e pr. stelk., 1e pr. meetk., 1e pr. nat. hist., 2e pr. bijb. gesch., 2e pr. ned., 2e pr. vad. gesch., 2e pr. aardrk.

1e verm. eng.

Jef Ernst, van Gulpen.

1e pr. bijb. gesch., 1e pr. ned., 1e pr. fr., 1e pr. eng., 1e pr. vad. gesch., 1e pr. aardrk., 2e pr. lat., 2e pr. alg. gesch., 2e pr. stelk., 2e pr. nat. hist.

1e verm. gr., 3e verm. godsd., 4e verm. meetk.

Heini Janssen, van Kerensheide (Stein).

1e pr. alg. gesch., 2e pr. godsd., 2e pr. vad. gesch., 2e verm. gr.

Piet Berends, van Bergen (L.).

1e pr. eng., 2e pr. meetk., pr. 5 verm.

1e verm. lat., 1e verm. fr., 2e verm. bijb. gesch., 2e verm. ned., 4e verm. stelk.

Pierre Bosch, van Beek (L.).

pr. handt., pr. 8 verm.

1e verm. godsd., 2e verm. ned., 3e verm. stelk.,
3e verm. meetk., 3e verm. nat. hist., 4e verm. bijb.
gesch., 4 verm. alg. gesch., 4e verm. aardrk.

Theo Seelen, van Venlo.

2e pr. gr., pr. 6 verm.

1e verm. vad. gesch., 1e verm. alg. gesch., 1e verm.
stelk., 1e verm. meetk., 3e verm. lat., 3e verm. aardrk.

Henk Lenders, van Meijel.

pr. 8 verm.

1e verm. eng., 1e verm. aardrk., 1e verm. nat. hist.,
2e verm. lat., 2e verm. vad. gesch., 2e verm. meetk.,
4e verm. gr., 4e verm. ned.

Jos Schreurs, van Grathem.

pr. 5 verm.

1e verm. bijb. gesch., 2e verm. aardrk., 3e verm. fr.,
3e verm. vad. gesch., 4e verm. godsd.

Wouter van Brandenburg, van Vaals.

pr. 4 verm.

2e verm. fr., 2e verm. stelk., 3e verm. alg. gesch.,
4e verm. meetk.

Jan Moonen, van Margraten.

pr. 4 verm.

3e verm. bijb. gesch., 3e verm. eng., 4 verm. fr.,
4e verm. nat. hist.

Jan Scheepers, van Gronsveld.

3e verm. lat., 4e verm. eng.

Jan Strous, van Leveroy.

1e verm. handt.

Antoon Janssen, van Oost-Maarland
(Eysden).

2e verm. nat. hist.

Tonny Reijnen, van Echt.

2e verm. handt.

Toon Wijnen, van Maasbree.

3e verm. gr.

EERSTE KLAS.

1ste Afd.

Wim Snijders, van Ubachsberg.

Alg. pr., 1e pr. ned., 1e pr. lat., 1e pr. fr., 1e pr.
gesch., 1e pr. stelk., 1e pr. nat. hist., 2e pr. bijb.
gesch., 2e pr. aardrk., 2e pr. handt.

2e verm. godsd.

Rein Corten, van Stein.

2e pr. ned., 2e pr. aardrk., 2e pr. nat. hist.

1e verm. stelk., 2e verm. bijb. gesch., 4e verm. lat.

Jozef Dieren, van Houthem-Valkenburg.

1e pr. handt., 2e pr. lat., pr. 7 verm.

1e verm. bijb. gesch., 1e verm. aardrk., 2e verm.
nat. hist., 2e verm. stelk., 3e verm. gesch., 4e verm.
godsd., 4e verm. ned.

Jo Kock, van Molenberg (Heerlen).

2 pr. godsd., 2e pr. stelk., pr. 6 verm.

1e verm. ned., 2e verm. fr., 3e verm. aardrk., 4e
verm. bijb. gesch., 4e verm. handt., 5e verm. lat.

Hubert Bovend'eerd, van Sittard.

1e pr. aardrk., 2e pr. gesch.

2e verm. ned., 3e verm. godsd., 4e verm. fr.

Jan Leunissen, van Heerlen.

2e pr. fr., pr. 4 verm.

2e verm. lat., 3e verm. handt., 4e verm. aardrk.,
4e verm. nat. hist.

Hein van Geel, van Buchten-Born.

1e pr. godsd.

1e verm. gesch., 3e verm. lat.

Bertie Heffels, van Buchten-Born.

1e pr. bijb. gesch.

2e verm. gesch.

Jozef Brentjens, van Haelen.

3e pr. lat.

1e verm. fr.

Jean Hofman, van Maastricht.

pr. 6 verm.

1e verm. lat., 1e verm. aardrk., 3e verm. fr., 3e
verm. stelk., 3e verm. nat. hist., 4e verm. gesch.

Lambert Brands, van Passart (Hoensbroek).

pr. 4 verm.

1e verm. nat. hist., 3e verm. ned., 4e verm. aardrk.,
6e verm. lat.

Jo Deckers, van Margraten.

1e verm. godsd., 3e verm. stelk.

Jos Snijders, van Maasniel.

2e verm. handt., 3e verm. bijb. gesch.

Harry van Wersch, van Schaesberg.

1e verm. handt.

EERSTE KLAS.

2de Afd.

Herman Meijers, van Posterholt.

Alg. pr., 1e pr. godsd., 1e pr. lat., 1e pr. fr., 1e
pr. stelk.

1e verm. gesch., 3e verm. aardrk., 4e verm. ned.

Willy Tielen, van Sevenum.

Alg. pr., 1e pr. ned., 1e pr. aardrk., 2e pr. gesch., pr. 6 verm.

1e verm. godsd., 1e verm. fr., 1e verm. stelk., 2e verm. bijb. gesch., 2e verm. lat., 4e verm. lat., 4e verm. lat., 4e verm. nat. hist.

Matthieu Robbroeks, van Maastricht.

2e pr. bijb. gesch., 2e pr. lat., 2e pr. ned., 2e pr. aardrk., pr. 4 verm.

1e verm. nat. hist., 3e verm. godsd., 4e verm. fr., 4e verm. stelk.

Jo Gilissen, van Heerlen.

1e pr. bijb. gesch., 2e pr. nat. hist.

1e verm. ned., 2e verm. gesch., 6e verm. lat.

Piet Cöp, van Ottersum.

1e pr. nat. hist., 2e pr. stelk.

2e verm. aardrk., 5e verm. lat.

Boy Coenjaerts, van Amstenrade.

1e pr. handt., 2e pr. fr.

Frans Merkus, van Sittard.

1e pr. gesch.

3e verm. lat., 3e verm. ned., 3e verm. fr.

Jos van Velsen, van Heerlen.

2e pr. godsd., 3e pr. lat.

3e verm. bijb. gesch.

Jo Janssen, van Ulestraten.

pr. 4 verm.

1e verm. bijb. gesch., 1e verm. aardrk., 2e verm. stelk., 3e verm. gesch.

Antoon Wolters, van Stramproy.

pr. 4 verm.

2e verm. ned., 2e verm. fr., 2e verm. nat. hist., 3e verm. stelk.

Leo Brouns, van Heerlen.

1e verm. handt., 2e verm. godsd., 3e verm. gesch.

Frans Leurs, van Herten.

3e verm. nat. hist., 4e verm. lat.

Jos Miséré, van Molenberg (Heerlen).

1e verm. aardrk., 3e verm. handt.

Harry Rijs, van Baarlo.

1e verm. lat.

Willy Stevens, van Belfeld.

4e verm. godsd.

EERSTE KLAS.

3de Afd.

Victor Vaessen, van Bocholtz.

Alg. pr., 1e pr. lat., 1e pr. aardrk., 1e pr. stelk., 2e pr. godsd., pr. 5 verm.

1e verm. ned., 1e verm. gesch., 1e verm. nat. hist., 2e verm. fr., 3e verm. bijb. gesch.

Michel Kirkels, van Nederweert.

1e pr. ned., 1e pr. nat. hist., 2e pr. lat., pr. 5 verm.

1e verm. stelk., 2e verm. bijb. gesch., 2e verm. gesch., 4e verm. godsd., 4e verm. aardrk.

Gerard van den Bergh, van Dieteren.

1e pr. bijb. gesch., 1e pr. gesch., 2e pr. ned., 2e pr. aardrk.

3e verm. stelk., 3e verm. nat. hist.

Frits Boers, van Schinnen.

2e pr. fr., 2e pr. stelk.

3e verm. godsd., 3e verm. lat.

Antoon Pulles, van Roermond.

2e pr. bijb. gesch.

1e verm. aardrk., 2e verm. godsd., 4e verm. gesch.

Jan Schunck, van Valkenburg (L.).

2e pr. gesch.

1e verm. handt., 2e verm. ned., 2e verm. nat. hist.

Frans Frenken, van Heijthuisen.

1e pr. fr.

2e verm. handt., 4e verm. lat.

Frans Hilkens, van Herkenbosch.

2e pr. nat. hist.

4e verm. lat.

Harry Steinbusch, van Ubachsberg.

1e pr. godsd.

2e verm. stelk.

Jè Pesgens, van Dieteren.

3e pr. lat.

4e verm. fr.

Emile Vaessen, van Wijnandsrade.

pr. 5 verm.

2e verm. lat., 3e verm. ned., 3e verm. fr., 3e verm. aardrk., 4e verm. stelk.

Harry Waucomont, van Pey (Echt).

1e verm. fr., 2e verm. aardrk., 3e verm. lat.

Jan Schroen, van Roermond.

1e verm. lat., 3e verm. gesch.

Jo Meuffels, van Dieteren.

1e verm. godsd.

Theo Hubens, van Grathem.

1e verm. bijb. gesch.

Theo Philipsen, van Horst.

4e verm. ned.

Bartje Beusmans, van Noorbeek.

4e verm. bijb. gesch.

Theo Peters, van Sevenum.

4e verm. fr.

Voorbereidende Klas.

1ste Afd.

Matthieu Bormans, van Merkelbeek.

Alg. pr., 1e pr. ned., 1e pr. rek., 1e pr. fr., 1e pr. aardrk., 2e pr. lat.

2 verm. nat. hist.

Piet-Hein Benders, van Eyselshoven.

1e pr. vad. gesch., 1e pr. lat., 2e pr. ned., 2e pr. fr., pr. 4 verm.

1e verm. aardrk., 2e verm. fr., 2e verm. tek., 4e verm. rek.

Jos. Houben, van Meterik (Horst).

2e pr. aardrk., 2e pr. nat. hist.

4e verm. zang.

André Franssen, van Gulpen.

1e pr. godsd., pr. muz.

Jan Hermans, van Nuth.

1e pr. bijb. gesch., 1e pr. nat. hist.

3e verm. tek.

Colla Bemelmans, van Nuth.

2e pr. bijb. gesch., pr. 6 verm.

1e verm. ned., 1e verm. rek., 1e verm. vad. gesch.,

1e verm. nat. hist., 1e verm. fr., 3e verm. lat.

Hub. Coorens, van Limmel.

2e pr. tek., pr. 4 verm.

1e verm. lat., 2e verm. ned., 3e verm. rek., 3e verm. fr.

Hubert Henskens, van Bochoitz.

2e pr. rek.

3e verm. zang, 4e verm. bijb. gesch., 4e verm. tek.

Addie Knaapen, van St. Geertruid.

2e pr. vad. gesch.

3e verm. ned., 4e verm. lat.

Willy Jacobs, van Grathem.

1e pr. tek.

2e verm. aardrk.

Jopie Ewals, van Tegelen.

2e pr. godsd.

Jan Geurts, van Horst.

pr. zang.

Jo Horsmans, van Ulestraten.

pr. 6 verm.

1e verm. tek., 2e verm. bijb. gesch., 2e verm. aardrk., 2e verm. fr., 3e verm. gods., 4e verm. vad. gesch.

Wim Horsmans, van Ulestraten.

pr. 5 verm.

1e verm. bijb. gesch., 1e verm. aardrk., 2e verm. rek., 4e verm. ned., 4e verm. fr.

Gerard Geuskens, van Holz (Kerkrade).

2e verm. lat., 2e verm. zang, 3e verm. vad. gesch.

Jan Jenniskens, van Meterik (Horst).

1e verm. godsd., 1e verm. zang.

Ronnie Jacobs, van Molenberg (Heerlen).

2e verm. vad. gesch.

Harry Hendrix, van Swolgen.

3e verm. bijb. gesch.

Linz Goertz, van Echt.

2e verm. aardrk.

Voorbereidende Klas.

2de Afd.

Hubert Bour, van Schaesberg.

Alg. pr., 1e pr. vad. gesch., 1e pr. aardrk., 1e pr. nat. hist., 1e pr. lat., 2e pr. bijb. gesch.

1e verm. ned., 1e verm. rek., 1e verm. fr.

Henk Tielen, van Meterik-Horst.

Alg. pr., 1e pr. fr., tek., 2e pr. ned.

1e verm. vad. gesch., 1e verm. aardrk.

Frans van de Roer, van Brunssum.

1e pr. bijb. gesch., 1e pr. ned., 2e pr. aardrk., 2e pr. nat. hist., 2e pr. lat.

3e verm. vad. gesch., 3e verm. fr., 4e verm. godsd.

Piet Selen, van Kessel-Eik.

2e pr. rek., 2e pr. tek., pr. 7 verm.

1e verm. godsd., 1e verm. lat., 1e verm. zang, 2e verm. ned., 2e verm. aardrk., 2e verm. nat. hist., 4e verm. vad. gesch.

Leo Peeters, van Maasbree.

1e pr. rek., 2e pr. fr., pr. 4 verm.

1e verm. bijb. gesch., 2e verm. godsd., 2e verm. lat., 3e verm. aardrk.

Heini Pasing, van Brunssum.

2e pr. vad., gesch., pr. 4 verm.

1e verm. nat. hist., 2e verm. ned., 3e verm. godsd., 3e verm. zang.

André Kuipers, van Velden.

2e pr. godsd.

2e verm. tek.

Eugène Vroemen, van Schimmert.

1e pr. zang.

2e verm. rek.

Jos. Op 't Root, van Ospel.

1e pr. godsd.

Gerrit Coonen, van Echt.

1e verm. tek., 3e verm. lat., 4e verm. ned.

Piet Malherbe, van Heerlerheide.

2e verm. fr.

Fré Thissen, van Well (Bergen L.).

2e verm. zang.

Tonnie Merx, van Spekholzerheide-Heilust.

3e verm. rek.

Gerard Tosserams, van Belfeld.

4e verm. aardrk.

Theo Verheijen, van Horst.

4e verm. tek.

PERSONALIA

De H. Priesterwijding ontvingen

Jan Billekens.
Hubert van den Boorn.
Frans David.
René Frantzen.
Jean Hegtermans.
Jan In den Kleef.
Theo Krekelberg.
Justin Offermans.
Frans Pagen.
Hubert Peters.
Theo Rietjens.
Jos Scheepers.
Pierre Schleijsen.
Matthieu Spiertz.
Willy Vreuls.
van het Bisdom Roermond.
Piet Hanrath.
van het Bisdom Sens.
Leo Caminada.
van de Orde der Karthuizers te Lucca.

De volgende examens werden afgelegd:

*R.K. Universiteit Nijmegen: *)*

M. Waelen, cand. ex. pol. en soc. wetensch.
B. van Dael, cand. ex. rechten.
J. Huijds, pr., cand. ex. psych.
G. Tielens, pr., doct. ex. Fr. taal en letteren.
J. Augustus, doct. ex. rechten.
S. Kerpen, doct. ex. rechten.
H. Nolet, cand. ex. med.
J. M. van Susante, promotie psych.

Universiteit Utrecht:

N. de Groot, semi-artsex.
M. Brassé, cand. ex. med.
W. Beeker, cand. ex. tandheelk.
P. van Pol, doct. ex. geneesk.

H. Penders, doct. ex. psych.
P. Bergstein, cand. ex. med.
W. Loyson, semi-artsex.
J. Cremers, arstex.
N. Bergstein, doct. ex. med.
G. Widdershoven, doct. ex. med.

Universiteit Groningen:

A. Wortelboer, doct. ex. rechten.
H. Lemmens, pr., doct. ex. wis- en natuurk.
P. Wijffels, cand. ex. geneesk.
J. Geling, doct. ex. geneesk.
J. Knops, promotie lett. en wijsb.
H. Barree, cand. ex. rechten.

Universiteit Amsterdam:

C. Plantz, doct. ex. rechten.
H. Coppes, doct. ex. geneesk.

Landbouwhogeschool Wageningen:

Th. Laudy, cand. ex. trop. landb.
G. Poyck, ing. ex. trop. landb.

Katholieke Economische Hogeschool Tilburg:

W. Buck, doct. ex. econ. wetensch.
H. Claerhoudt, doct. ex. econ. wetensch.
J. Flint, doct. ex. econ. wetensch.
G. Coenen, doct. ex. econ. wetensch.
Th. van Bergen, cand. ex. soc. wetensch.
A. Reycken, cand. ex. econ. wetensch.
R. Philips, doct. ex. econ. wetensch.
J. Stouthart, cand. ex. econ. wetensch.

Universiteit Leuven:

L. Pelzer, pr., promotie Kerkel. Recht.

Gregoriana Rome:

P. van de Baar, pr., promotie Kerkgesch.

Angelicum Rome:

G. van Kempen, pr., promotie Theol.

*) De examenlijst is afgesloten op 10 Juli. Oud-leerlingen worden verzocht opgave van de door hen afgelegde examens te zenden aan de Redactie van Rolduc's Jaarboek te Rolduc.

Columbia-University New York:

Th. Boosten, eindex. architect.

M.O. A Nederlands:

J. Penders, pr.

Notarieel examen:

M. Schijns, 3e ged.

W. Sijstermans, 3e ged.

Werden benoemd:

tot Huisprelaat van Z.H. de Paus:

Drs J. Damen, rector van het Nederlands College te Rome.

tot Geheim Kamerheer van Z.H. de Paus:

A. Wiegerink, pastoor-deken van Utrecht.

J. Goessens, rust. dir. Bissch. Coll. Roermond.

tot Rector van het Nederlands College te Rome:

Drs J. Damen vice-rector.

tot Proost van het Kathedraal Kapittel te Roermond:

Dr J. Keulers, professor aan het Groot Seminarie.

tot Plebaan-Deken te Roermond:

A. Terstappen, pastoor te Maastricht.

tot Chaplain honoraire van de basiliek te Lourdes:

G. Wiegerink, pastoor te Haaksbergen.

tot Ere-kapelaan van de Souvereine en Militaire Orde van Malta:

Mgr Drs J. Damen, rector van het Nederlands College te Rome.

Begiftigd met het Erekrus Pro Ecclesia et Pontifice:

C. Sprokel, te Kerkrade.

Werden benoemd:

tot Commandeur in de Orde van Oranje Nassau:

Ir L. Peters, oud-Minister van Overzeese Gebiedsdelen.

Mgr Prof. Dr M. Cobbenhagen, hoogleraar te Tilburg.

tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw:

Mr A. Leesberg, adv. en proc., deken van de Orde van Advocaten te Alkmaar.

tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau:

J. Meuwissen, dir. N.V. te Echt.

Dr M. Klinkenbergh, chirurg te Utrecht.

K. Roncken, hoofdaalmoezenier van de Arbeid te Heerlen.

L. Linssen, rector R.K. Gymnasium en dir. R.K. H.B.S. te Maastricht.

J. Steegmans, pastoor te Maastricht.

tot Officier in de Orde v. Oranje Nassau:

M. Dautzenberg, burgemeester te Voerendaal.

tot Commandeur in de Orde van de Eikenkroon van Luxemburg:

Mgr Prof. Dr F. Sassen te 's-Gravenhage.

Begiftigd met het Oorlogskruis met bronzen ster:

Drs W. Peters te Groningen.

Benoemd tot buitengewoon hoogleraar in de faculteit der letteren en wysbegeerte en bij het missiologisch instituut der R.K. Universiteit te Nijmegen:

Dr J. Houben S.J.

Benoemd tot docent aan de Notre-Dame-Universiteit te South Bend:

Drs A. Schrijnemakers te Geleen.

Benoemd tot Directeur van de Kerkelijke Muziekschool te Utrecht:

H. Voncken, kapelaan te Meerssen.

Begiftigd met de Ere-medaille van Ontwerpen en Constructie door de Columbia-University te New York:

Th. Boosten, architect te Maastricht.

OVERLEDENEN.

(achter de naam zijn de jaren aangegeven waarin zij als leerling op Rolduc verbleven).

J. F. Allart (1916—1923). Apotheker te Alphen aan de Rijn.

H. F. J. Houben (1885—1889). Oud-directeur der Gem. H.B.S. te Maastricht en der Hogere Handelsschool, Vice-Consul van Frankrijk.

Mr F. J. J. Janssen (1883—1889). Oud-President van de Arrondissementsrechtbank te Maastricht, oud-lid van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Ir J. J. Janssen (1910—1912). Rijkspluimveeteeltconsulent.

Ir F. M. Breukers (1890—1897).

G. Rhoen, (1898—1900). Proost van het Kathedraal Kapittel, Plebaan-Deken te Roermond.

H. R. M. Thomassen (1907—1909). Redacteur Maasbode.

P. J. Cuijpers (1890—1892). Oud-leraar (1896—1923). van Rolduc.

W. Ritten (1898—1907). Em. rector.

Mr E. J. M. H. Bolsius (1898—1905). Lid van Ged. Staten van Zuid-Holland.

A. W. J. M. Custers (1914—1916). Pastoor te Heugem.

H. M. J. N. H. Penders (1894—1896). Em. pastoor van Berg en Terblijt.

M. J. Ogier. Oud-muziekleraar (1930—1934) te Rolduc.

Drs J. G. C. Koelman. Wethouder van Heerlen, oud-leraar (1928—1932) van Rolduc.

Dr L. J. H. H. Crobach (1896—1901). Oud-Geneesheer-Directeur van het St. Jozef Ziekenhuis te Heerlen.

J. H. L. Drummen (1874—1883). Em. pastoor van Pey-Echt.

J. P. H. Nabben (1884—1886) te Sevenum.

M. A. P. E. van den Bosch (1914—1923). Zielzorger der Nederlandse emigranten in Westlock (Canada).

R. P. P. A. M. Mignot (1891—1897). Directeur N.V.

Mr J. M. I. A. Simons (1895—1900). Oud-administrateur bij het Departement van Justitie, Regent van het R.K. Wees- en Oudeliedenhuis te 's-Gravenhage.

P. J. H. Jongen (1880—1888). Emeritus Pastoor-Deken van Echt.

Ch. J. Lotz (1949—1953). Student te Rolduc.

A. F. A. America (1935—1941). Zenuwarts te Wassenaar.

M. A. Berger (1917—1924). Vertegenwoordiger te Venlo.

H. H. J. Zitzen (1914—1923). Pastoor te Obbicht.

K. G. Th. Meurs (1919—1922). Pastoor te Zeist.

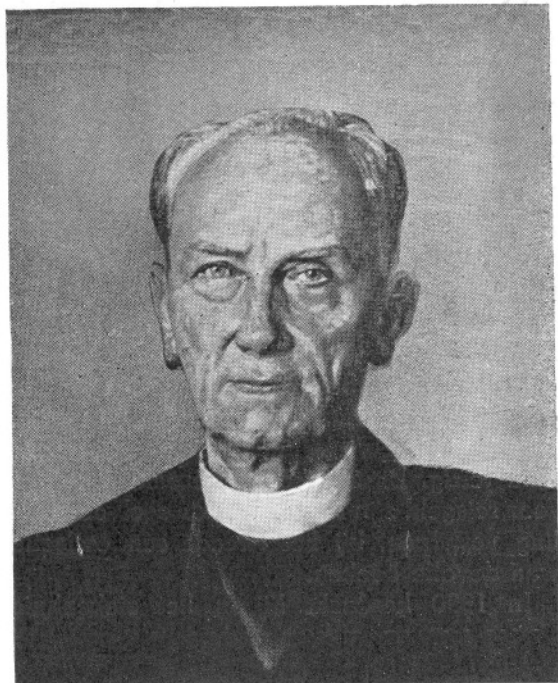
H. J. H. Turlings (1918—1920). Oud-prefect van Rolduc (1924—1949), Directeur van het Bisschoppelijk College te Sittard.

IN MEMORIAM

George van Poppel

Van Poppel's vader was hoofd der school te Reuver, toen George geboren werd. Later te Meerssen. Zijn moeder was de zuster van J. Hanöver, die gedurende negen en vijftig jaren directeur was van het Rolducs orkest. Toen hij, na voleinding van zijn studie aan het gymnasium te Maastricht, op de filosofie te Rolduc gekomen was, kreeg hij al spoedig van de nieuwbenoemde directeur R. Corten de opdracht zich toe te leggen op de studie van het Duits onder de leiding van de bekende schrijver en dichter Pater W. Kreiten S.J., die in het Elisabeth-stift te Kerkrade woonde. Tijdens zijn verblijf in het groot Seminarie te Roermond slaagde hij voor de middelbare akte Duits. Na zijn priesterwijding in 1899 werd hij student aan de universiteit te Groningen en toen hij in 1902 de akte B behaald had, werd hij aangesteld tot leraar te Rolduc.

Ofschoon meer letterkundig aangelegd, werd hij belast met het onderwijs aan de handelsschool. Dit werd voor hem aanleiding tot het samenstellen van een uitgebreid Duits Handelswoordenboek, een standaardwerk, dat verscheen bij de firma Delwel te Rotterdam en een gunstige beoordeling vond. Wat voor menig ander een levenswerk zou geweest zijn, voltooide hij in weinig meer dan een jaar. Ook was hij met zijn Rolducse collega Frans Madou een der oprichters van het blad Handelscorrespondentie, dat bij dezelfde uitgevers verscheen, en hij bleef verscheidene jaren lid der redactie. Een Duitse hoogleraar aan een onzer universiteiten getuigde van hem nog tijdens zijn verblijf te Rolduc: hij is een der weinige Nederlanders, die Duits kennen.

In 1910 verliet hij Rolduc en vertrok naar Duitsland om zich weldra in Berlijn te vestigen. Hier werd hij rector bij de zusters Carmelitessen te Birkenwerder. Duits studeerende leraren van Rolduc brachten hier bij hem meermalen de grote vakantie door. In weerwil van zijn toenemende hardhorigheid bleef hij lid van de Nederlandse Commissie voor de Duitse Akte-examens. De laatste maal nam hij het examen af met behulp van een horen. Te Rolduc had hij een in het Duits geschreven Overzicht van de geschiedenis der Duitse Letterkunde uitgegeven bij de firma Wolters te Groningen en meerdere letterkundige opstellen gepubliceerd in de

Dietse Warande o.a. over de Graalsage. Voor Van Onze Tijd vertaalde hij gedeelten van Vondels Lucifer. Ook Beatris van Boutens zette hij over in Duitse verzen. Maar zijn voornaamste literaire werk zou zijn een in het Duits overgebrachte vertaling van Dante, met uitvoerige aantekeningen, die in de Duitse pers zeer geroemd werd. Met het woordenboek en de Graalstudies bewees het zijn veelzijdigheid. Hij schreef een levendig en spankelijk Nederlands. De artikelen van Schaepman in Onze Wachter waren hem in zijn studiejaren tot voorbeeld geweest. En tot bezieling.

Tijdens de laatste wereldoorlog werd de toestand voor hem in Berlijn zeer critiek. Bij de inval der geallieerden in 1945 had hij meer te lijden van de Polen dan van de Russen. Zij ontnamen hem zijn horloge en al het linnen. Tot zijn dood had hij een geleend horloge. Acht jaar moest hij doorbrengen onder Russische bezetting. Doch hij mocht zich tussen Oost- en West-Berlijn vrij bewegen. Over de behandeling liet hij zich hier weinig uit. Doch hij bleef vol moed en hield nog lezingen voor de Duitse Volksuniversiteit en godsdienstige voordrachten. Letterkundige onderwerpen mocht hij niet behandelen. Tweemaal keerde hij in die tijd in het vaderland terug. Bij zijn eerste bezoek moest hij voor reisgeld zijn kostbare postzegelverzameling verkopen, bij het tweede een collectie waardevolle boeken.

In 1950 herdacht hij in het ziekenhuis

te Sittard, waar zijn zuster religieuze was, zijn gouden priesterfeest. Rustig zag hij, ver van het vaderland, zijn levenseinde tegemoet. In het voorjaar van 1953 moest hij wegens hartkwaal tweemaal in het ziekenhuis worden opgenomen. Doch hij scheen weer te herstellen en kon op Paasdag de hoogmis zingen en „eine gut-vorbereitete Predigt“ houden. Hij herviel echter spoedig daarna en op 14 April ontving hij de laatste H.H. Sacramenten. Tot het einde bleef hij vol opgewektheid en verloor zijn zin voor humor niet. Er war ein sonniger Patient. Op 18 Mei ontsliep hij rustig en sloot hij zelf de ogen op de leeftijd van 81 jaren; de helft ervan had hij gesleten in den vreemde. Bij het dodenofficie waren de wijbisschop van Berlijn en een twintigtal priesters tegenwoordig, waarvan er enigen hem op de schouders naar de kapel gedragen hadden. Deze was door de omwonende gelovigen en de zusters geheel gevuld; ook de vijf andere zusterhuizen der Orde waren vertegenwoordigd. De kinderen van het Kinderheim, in het wit gekleed en met bloemen in de hand, begeleiden hem naar de lijkkoets. In het habijt van de derde Orde der Minderbroeders werd hij begraven als broeder Franciscus. Geheel zijn leven had hij Franciscaanse armoede beoefend. De woorden van Schaepmans bidprentje, die gebeiteld staan op zijn grafsteen te Rome, had hij voor het zijne bestemd: nihil morte beata beatius, niets is zaliger dan een zalige dood.

Peter Johan Cuijpers

„Sapere aude“, „Durf wijsheid aan“ hield de overledene dikwijls aan zijn leerlingen voor. Deze woorden van Horatius kenmerken ook zijn eigen leven, zijn optreden als leraar, zijn onvermoeide arbeid en studie.

In 1896, het jaar zijner priesterwijding, werd hij aangesteld in Rolduc. Enkele jaren tevoren had daar de hoofdleraar der hoogste klassen, R. Corten, met veel geestdrift zijn taak als directeur der inrichting op zich genomen. De vorming van een staf kundige

leraren stond hem als ideaal voor ogen en hij meende dit te kunnen bereiken door jonge priesters in Rolduc zelf onder leiding van oudere academisch gevormde collega's te laten studeren. Aan Cuijpers droeg hij de studie der klassieken op. De energieke en vrome priester, geboren in 1871 te Laurensberg bij Aken, had van 1886 tot 1890 zijn gymnasiale studie voltooid aan het Bisschoppelijk College in Roermond, waar destijds de later tot directeur benoemde leraar L. Schrijnen,

de toekomstige bisschop van Roermond, de oude talen doceerde. Tijdens zijn philosophische studie in Rolduc van 1890 tot 1892, toonde Cuijpers zijn uitstekende aanleg; voor de studie der klassieke talen, die destijds nog gedurende de philosophische cursus door de lectuur der kerkvaders werd uitgebreid, bleek hij bijzondere geschiktheid te bezitten. Deze keuze van Corten is een der meest gelukkige geweest. Wel mag men aannemen, dat een andere methode, die der universitaire studie, voor de jonge en begaafde Cuijpers nog vruchtbaarder zou zijn geworden. Nu zag hij zich gedwongen om zijn kennis te verrijken „docendo discens”, in harde, onverdroten arbeid; hij moest zich voorlopig beperken tot het meest noodzakelijke, zoals overigens het merendeel der leraren, die hem waren voorafgegaan. Reeds in 1904 ontving hij de opdracht om de lessen in het Latijn te geven aan de hoogste klassen van het gymnasium. dat enkele jaren tevoren het „jus promovendi” had ontvangen. De nauwgezetheid en plichtsgetrouwheid, die hij in de voorbereiding zijner lessen en in de correctie bij het onderwijs in de lagere klassen had getoond, traden nog meer aan het licht, toen hij groter verantwoordelijkheid moest dragen. Het voorschrift van Horatius „nocturna versate manu” bleek voor hem geen ijdel woord. Wat hij zelf deed, eiste hij van zijn leerlingen. Doordat hij hun geregeld en onverbiddelijk rekenschap vroeg van hun werk, schonk hij hun een methode van gedegen studie, die menigeen levenslang is eigen gebleven. De strenge tucht, die hij handhaafde, viel aan menigeen zijner leerlingen verre van licht, hem zelf echter het zwaarste. Maar telkens als een examen nabij was, voelden ze zich veilig onder zijn leiding en met vertrouwen zagen ze de uitslag tegemoet, zeker als ze waren van zijn onpartijdigheid en kunde; en het altijd gunstige resultaat wekte bij hen, die hadden leren werken, blijvende erkentelijkheid. De ogenblikken, waarin hij bij zijn onderwijs zijn grote bewondering voor de Romeinse dichters liet spreken, waren niet talrijk; wel wist hij door de toon zijner voordracht iets over te dragen van zijn eigen bezieling en van zijn waardering voor hun morele waarde, die hij gaarne aanpreef. Want naast het onderwijs ging hem de zedelijke vorming zijner leerlingen zeer ter harte.

Zo kwam het ook wel, dat velen het oprechte meeleven, de wijze gematigdheid, die hij als geestelijk leidsman toonde, op hoge prijs stelden.

Zijn werk vond in Rolduc een vroegtijdig

en tragisch einde. Het moet voor hem, die bezield was met zulk een wilskracht en werklust, wel een zware beproeving zijn geweest, dat hij tengevolge van een ernstige zenuwziekte nog in de kracht van zijn leven gedwongen werd zijn taak als docent neer te leggen. Hij had méér gedaan dan zijn krachten toelieten: ook de zomervacaties had hij elf jaren lang opgeofferd om als lid der Staatscommissie de toelatingsexamens tot de universiteit af te nemen. Door dit lidmaatschap had men zijn grote bekwaamheid op meer dan gewone wijze erkend en deze taak werd door hem op hoge prijs gesteld maar ze heeft hem de gelegenheid ontnomen om regelmatig zijn krachten te herstellen. Nadat hij achttien jaren het onderwijs in de

hoogste klassen had gegeven en in deze jaren zesmaal zelf het eindexamen van het gymnasium van Rolduc had geleid, ging hij heen en vestigde zich in 1923 als emeritus in Maastricht, en twee jaren later in Sittard, waar hij aan de Bisschoppelijke scholen nog enige lessen bleef geven in de Latijnse literatuur, die hem in de kracht van zijn leven

lief was geworden. In 1938 nam hij voor goed afscheid van de school en leefde teruggetrokken in zijn huis te Sittard of bij zijn heerbroer in de pastorie van Horn; daar ontving hij na zijn dood op 7 November 1952 zijn laatste rustplaats. „Ora pro nobis, quia te scimus esse in Christo!”

E.

Directeur H. Turlings

Dat wij, ieder van ons, zullen moeten sterven, dat de dood in ons zijn verblijf heeft genomen tegelijk met het leven, dat weten wij allen zeker, maar tevens geloven wij er in het diepste van ons innerlijk voor onszelf niet aan en willen wij het zelfs niet aanvaarden. Daarvandaan dat we zo diep geschokt kunnen worden door de dood van iemand, die door vriendschap of levensomstandigheden meer of minder onszelf was en wiens dood dus enigermate ons eigen sterven is. Zo'n schok is voor velen geweest het bericht van Mhr. Turlings kwaadaardige ziekte en het daarmee voorspelbaar zeker verbonden einde. In de kracht van zijn volle mannelijkheid nog, kerngezond, werd hij plotseling geconfronteerd met de dood als ontmoette hij toevallig bij het omslaan van een straathoek een door gesprekken bekende onbekende. Enige maanden later reeds kwam het door allen verwachte bericht van zijn overlijden.

Na zijn priesterwijding in 1924 kwam Mhr Turlings naar Rolduc, waar hij van 1918—1920 filosofie studeerde, terug. Hetzelfde schooljaar nog volgde zijn benoeming tot onderprefect van Klein Rolduc en daarna was hij vanaf 1929 prefect van Klein en vanaf 1935 prefect van Groot Rolduc. In 1946 werd hij onderdirecteur. Op de 4 laatste jaren na, de tijd van zijn directeurschap op het bisschoppelijk College te Sittard, een heel priesterleven in dienst van Rolduc.

Wanneer het zonder meer al ondoenlijk is geheel een persoon in een „In memoriam” te vangen, dan zeker de rijkdom van een pries-

terleven als dat van Mhr Turlings. Men zou zo graag zijn beeld, innerlijk en uiterlijk, voor altijd willen vasthouden: zijn trouwe plichtsvervulling en werklust, zijn stricte rechtvaardigheid en eerlijkheid, zijn niet kunnen transigeren, zijn zorg voor de jongens, zijn intens gebedsleven, zijn verborgen hartelijkheid. Men zou om dit alles nog eens in herinnering te brengen tientallen, eigenlijk bekende, feiten kunnen aanhalen maar waarschijnlijk zal men dan nog het hem eigene missen. En toch moet dit leven samen te vatten zijn, toch moet dit eigene enigszins te grijpen zijn. Zoals hij zelf een man was van weinig woorden, zo moeten ook wij eigenlijk slechts één woord nodig hebben. Ik meen dat dat woord is: Mhr. Turlings was een „toegewijd” mens. Zijn persoonlijke grootheid en eenheid lag niet op de eerste plaats in de opvallendheid of veelheid van hetgeen hij deed, zij lag in de wijze waarop hij leefde, werkte, bad en met anderen omging: het was de vaste, straffe wil om zich geheel in te zetten en te geven.

Zo was hij toegewijd aan zijn werk van jarenlang prefectschap, dat uitgevoerd werd terwille van de zaak zonder zichzelf te ontzien maar ook met de eis van strakke precisie bij zijn medesurveillanten en van stipt onderhouden van de voorschriften van het reglement bij de studenten.

Hij was echter ook de jongens toegewijd, die weliswaar met een zekere stroefheid — dat lag nu eenmaal in zijn omgang met anderen — aanhoord werden maar die toch steeds hun recht door zijn rechtschapenheid konden vinden. Aan hen en hun belang was geheel zijn tijd en werk gewijd; zij voel-

den dat, misschien onbewust, aan en apprecieerden juist dat in hem.

Toegewijd ook was hij de zusters, wier belangen of beter wensen door hem speciaal steeds vol ijver en genegenheid werden behartigd.

Hij was zijn collega's in en buiten Rolduc toegewijd, hij critiseerde hun woorden daden nooit, hij was ondanks de geslotenheid die in zijn karakter lag zeer gaarne gezellig met hen samen, hij was diep trouw aan zijn vrienden onder hen.

Tenslotte — en dat was de bron van zijn toewijding — hij was toegewijd aan God. Als de devotio, de toewijding die wilsdaad

is van de mens waardoor hij zich aanbiedt aan God om Hem te dienen, dan geldt dat toch wel op de eerste plaats van de priester. En dat is het wat Mhr. Turlings niet alleen begrepen heeft, maar wat door de uitvoering in zijn gehele leven tot wijsheid geworden is. Bij zijn priesterwijding heeft hij deze wilsdaad gesteld en daarna heeft hij er ook nooit iets van teruggenomen. Dit was voor zijn aard de rechte weg, zonder afwijking naar links of rechts, de weg van de gods-dienst. Daarvandaan de vervulling, nauwkeurig, precies, stipt — op het overbezorgde af — van zijn plichten als priester: van zijn werk als priester op Rolduc, van priesterlijke om-

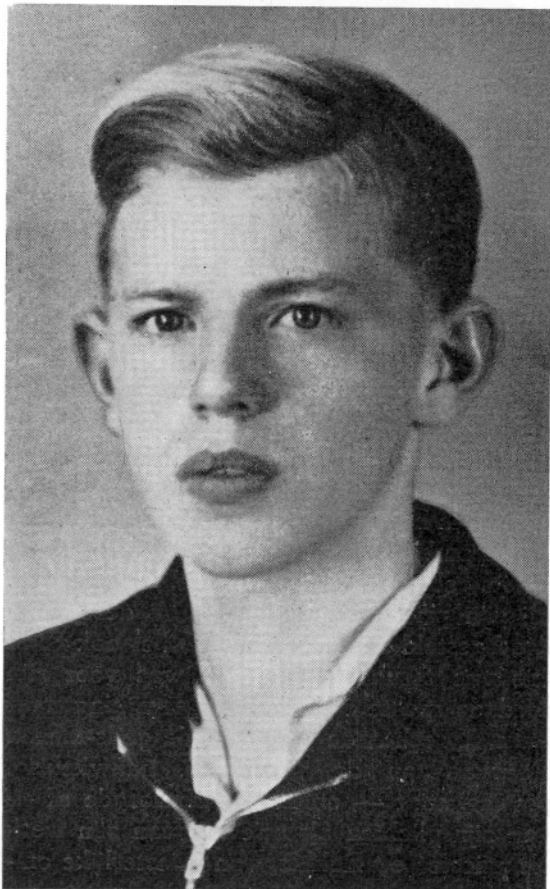
gang met de evenmens, maar speciaal ook van zijn priesterlijk gebedsleven. Ik roep alleen maar even in de herinnering van die hem kenden terug de uiterste zorg waarmee hij zijn dagelijkse H. Mis opdroeg, zijn rozenkrans- en breviergebed verrichtte, daarin bereikte zijn toewijding wel een hoogtepunt.

Al geeft de houding tegenover de dood geen zin aan het leven, zij kan toch wel de zin van een leven openbaren. Mhr. Turlings had zijn leven eens als dienst aan God

aangeboden en toen dan na 29 jaren God dat aangeboden leven zonder enige reserve vroeg, toen bleek wel heel duidelijk uit de mannelijk-eenvoudige, geen uiterlijkheid of heroïsme zoekende, aanvaarding van die hem nu bekende, nabije, onontkomelijke dood dat voor Mhr. Turlings de dag van zijn wijding was geweest en gebleven de dag van zijn toewijding totterdood. Mhr. Turlings, gij weet het nu beter dan wij: God laat zich in toewijding niet overtreffen.

Jan Lotz

Jan was een blijde, rustige en bescheiden jongen. Door zijn constante ijver verliep zijn studie heel behoorlijk. In 1949 gekomen,

volgde hij de voorbereidende klas, eerste, tweede en derde gymnasium tot 20 October 1952, toen een zeer merkwaardige ziekte hem in het ziekenhuis te Kerkrade bracht.

Jan was een opgewekte speelkameraad, altijd bereid om te voetballen. Daarbij was hij zeer sportief en dapper, misschien te dapper in het verdragen van pijn.

Onder de grote vakantie heeft Jan eens last van zijn been gehad bij een fietstocht. Na één dag rusten ging alles weer gewoon, ook in de eerste weken van het schooljaar. Toen werd het lopen moeilijker, de pijnen werden erger, zodat de dokter hem, een ernstige kwaal vermoedend, naar het ziekenhuis liet brengen. De diagnose bleek helaas juist; 24 October werd het linkerbeen geamputeerd.

Vlak voor de operatie bracht de chirurg Jan op de hoogte, dat hij hem een gróót offer moest vragen, n.l. zijn been moest wegnemen.

't Gesprek, dat toen volgde tekent Jan ten volle. Hij vond het erg voor zijn ouders. „Ja, maar Vader en moeder weten alles en hebben hun toestemming gegeven”.

„Kan ik daarmee nog priester worden?” De dokter gaf goede moed.

„Weet de President het?” „Ja”.

Na enig nadenken komt dan het mooie antwoord: „Goed, zeg hem dan, dat ik dit offer breng voor de jongens van Rolduc”.

Dit kwam spontaan, daar Jan te voren

niet wist, wat er ging gebeuren. Het maakte op alle aanwezigen een diepe indruk.

De operatie verliep goed. Na enige weken kon Jan naar huis gaan. Hij bleef steeds opgewekt en leerde vrij spoedig met behulp van krukken zich te bewegen.

Toen hij 21 Januari ter onderzoek terug moest, bezocht hij ook Rolduc, en demonstreerde lachend, hoe goed hij met zijn krukken vooruitkwam. Zelf had hij geen vermoeden, dat de ziekte, zoals die dag door een röntgen-onderzoek bleek, haar verwoestend werk in zijn lichaam had voortgezet.

Vanaf zijn thuiskomst heeft Jan in bed gelegen. Met de kwaal verergerde ook het lijden. Jan begon zo te verzwakken, dat hij werd bediend.

Tijdens zijn ziekte bleef Jan tot het einde van zijn leven vol intense en offerbereide belangstelling voor Rolduc. Hij was echt dankbaar voor alles, wat hij hier heeft mogen genieten en voor elk blijk van meeleven. Zijn erkentelijkheid was 't stempel van een waarlijk fijnvoelend en nederig mens.

Zij, die hem verpleegden en bezochten, kwamen sterk onder de indruk, dat Jan een bijzondere jongen was door de grootse en blijde wijze, waarop hij zijn kruis bleef dragen ondanks de in hevigheid toenemende pijnen. Bij een bezoek van de Pastoor vertelde Moeder, dat Jan zoveel leed. Na diens vertrek zei hij: „Moeder, dat moet je liever niet zeggen”.

De ziekte greep steeds verder om zich heen, maar Jan hield dapper vol tot 't laatste toe. In de avond voor zijn heengaan, kuste hij nog heel bewust het kruisbeeld en zei: „Mijn Jezus Barmhartigheid”. Daarna als laatste woord: „Mams”. Enkele zuchten en dan de verlossing zonder doodsstrijd, 's nachts één uur 26 Maart 1953 te Lutterade.

Ofschoon Jan in zijn Rolducse jaren eigenlijk door niets opviel, tenzij door zijn regelmaat in alles, is dit wel merkwaardig: toen in huis bekend werd, welke zeer smartelijke en dodelijke ziekte Jan had overvallen, hoorde men spontaan: „O.L. Heer zou niemand beter voor zulk een zwaar kruis hebben kunnen uitzoeken”.

Dit kruis had voor Jan een dubbele betekenis, niet enkel als ziekte en pijn, maar

meer nog om het niet priester kunnen worden.

Jan had een sterke roeping. Van af de derde klas van de lagere school was hij misdienaar geweest. Toen Jan vroeg om naar ons klein Seminarie te mogen gaan, zei de Pastoor tegen zijn ouders: „Laat Jan gaan. 't wordt iets moois, 't is een vaste roeping. Als ik Jan iets opdraag, is het af. Op hem kan ik vertrouwen”.

Dat oordeel was juist en goed, zoals later bleek uit zijn verblijf in ons huis, waar ik hem als priester en leraar jaren lang van nabij heb leren kennen.

Jan droeg zijn kruis dapper en heldhaftig. Tijdens de hele duur van zijn ziekte, heb ik maar twee keer tranen gezien. Eens de dag voor de operatie. Ten gevolge van een punctie leed Jan gruwelijke pijn. Deze had hij verbeten, omdat zijn moeder bij hem was. Na haar vertrek kon hij niet meer en moest hij zich uithuilen.

Op Kerstdag bezocht ik hem. Hij vertelde opgewekt, hoe hij met zijn krukken de trappen af kon en naar de kerk kon gaan. Daarna bracht hij het gesprek op zijn studie en terugkeer naar Rolduc. Hij wou weer beginnen met Latijns en Grieks.

Het antwoord was: „Wacht daarmee, tot je 21 Januari in Kerkrade op bezoek bent geweest”. Dat vond hij goed, maar bij het afscheid kwamen eensklaps tranen niet van pijn, maar van verdriet.

In de loop van de ziekte bleek vaak en duidelijk, dat het offer van zijn roeping hem zwaarder viel, dan het offer van zijn leven. Heel bewust heeft hij beide offers gebracht, toen zijn biechtvader twee weken voor zijn dood hem daarop voorbereidde. „Als God roept, dan ga je”, was het even korte dan krachtige antwoord.

Toen dan ook de ziekenzuster tien dagen voor zijn heengaan sprak over het sterven en vroeg, of hij voorbereid was, zei hij heel kalm: „Ja, dat ben ik”.

Nadat de zuster haar brevier had afgebeden, interesseerde Jan zich voor haar boek en gebed; 't was het officie van O.L. Vrouw. Er vielen prentjes uit 't brevier. „Kijk”, zei de zuster, „dat zijn prentjes van drie priesters”. Er kwam een diepe zucht, omdat hij niet priester kon worden.

Zijn verlangen naar het priesterschap bleef sterk tot het einde toe. Om hem te troosten zei ik een der laatste dagen: „Jan Lotz, Jan flos. Wees jij boven de bloem van ons Seminarie; blijf ons boven helpen”. Lachend reageerde hij: „Flos, derde declinatie”.

Op 24 Februari, daags voor Maria Boodschap, titelfeest van onze Kerk, werd Jan opgenomen in de Congregatie.

Zijn bidden werd steeds inniger. Als hij zijn kruisteken maakte, deed hij dit langzaam

en devoot, met gesloten ogen, daarna bleef hij even in gebed met de handen gevouwen.

Jan heeft in zijn ziekte velen gesticht, daarvandaan de grote menigte mensen, die bij zijn begrafenis op 30 Maart 1953 aanwezig onze Heren, zijn klasgenoten en vrienden.

Wij zullen Jan in onze gebeden blijven gedenken. opdat hij als een schone bloem moge bloeien in Gods hemelse hoven.

R. I. P.

A. D.

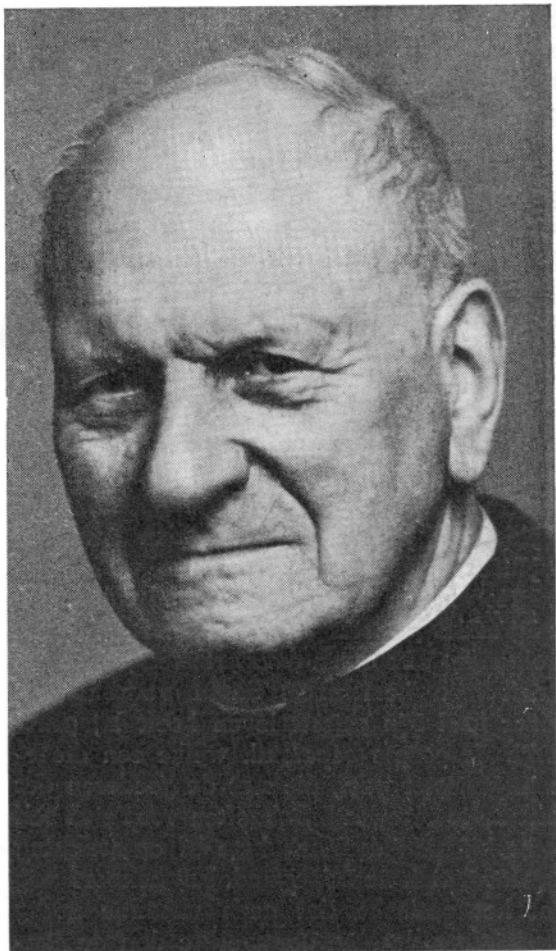
Monseigneur van Gils zestig jaar priester.

Op 18 Maart 1953 heeft de oudste van de nog levende oud-leraren van Rolduc, tevens een van de oudste priesters van het Bisdom Roermond, Mgr. Dr. P. J. M. van Gils, zijn zestig-jarig priesterfeest gevierd. Uit geheel Nederland zijn hem de gelukwensen toegestroomd, want deze Brabander van geboorte (Waalwijk, 10 Jan. 1869), die door zijn studie op Rolduc (1883—'89) voor Roermond werd gewonnen, is in de zestig jaren van zijn priesterschap een nationale figuur geworden. Zijn betekenis gaat ver buiten de grenzen van het Bisdom uit. Oud-leerlingen, geestelijken en leken, telt hij in alle bisdommen en in alle provincies van ons land. In het Ministerie van O.K.W. en in het R.K. Centraal Bureau voor Onderwijs en Opvoeding in den Haag is hij als kind in huis. De Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden heeft op haar maandelijks vergaderingen nooit een trouwer bezoeker gekend dan hij en in de bijeenkomsten van het Thijmgenootschap wordt het terstond opgemerkt, wanneer hij een enkele maal zou ontbreken. Vele jaren heeft hij de Tweede Afdeling van de Onderwijsraad als voorzitter geleid. Ook van de Ned. Kath. Schoolraad was hij jarenlang voorzitter, evenals van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, dat hem bij zijn 80ste verjaardag in 1949 een feestbundel in twee delen aanbood, waar enige tientallen geleerden in binnen- en buitenland artikelen voor hebben geleverd. Nog is hij Curator van de Kath. Economische Hogeschool en van de R.K. Leergangen te Tilburg. Zijn kennis van de wetgeving op het onderwijs, „van bewaarschool tot universiteit“, en van haar toepassingen wordt slechts door die van één enkele persoon in Nederland geëvenaard: het is zijn vriend Prof. R. H. Woltjer van de Vrije Universiteit te Amsterdam, met wie hij menigmaal in de Onderwijsraad en daarbuiten een „jeu d'élégance“ in scherpzinnigheid van wetsinterpretatie ten beste geeft.

Twee eigenschappen treden in de persoon

van Dr. van Gils het meest naar voren: de liefde tot de Kerk en de eerbied voor de wetenschap.

Zijn liefde tot de Kerk, onuitgesproken,

eerlijk, trouw, heeft hem ertoe gebracht, zich nooit te sparen, wanneer het erom ging, zijn priesterschap op enigerlei wijze dienstbaar te maken aan hetgeen door Haar wordt voorgestaan. Of het nu was door het doceren van Grieks en Latijn op Rolduc, door het bevorderen van het Katholiek lager onderwijs, waarvoor hij in zijn Rolducse jaren week in, week uit Zondags in de kerken

van Zuid-Limburg ging preken, door het opstuwen van het Katholieke schoolwezen in bisdom Roermond, waartoe hij in 1917 als Inspecteur werd geroepen, door het ijveren voor de Katholieke Universiteit, waarvoor hij als voorzitter van het Diocesaan Comité van de St. Radboud-Stichting in het Bisdom Roermond nog steeds de propaganda leidt, door het pousseren van Katholieke intellectuelen in de openbare ambten, last not least door het opzetten en stimuleren van de meest uiteenlopende initiatieven op het uitgebreide gebied van de indirecte zielzorg, altijd was hij erop uit, de Kerk en het heil der zielen naar de rijke mate van zijn gaven te dienen.

Met vroomheid loopt van Gils niet te koop; gevoelige devoties zijn hem vreemd, maar men behoeft hem slechts één keer de H. Mis te zien lezen, om te weten, hoe intens deze priester, die nooit directe zielzorg heeft uitgeoefend, zijn priesterschap beleeft. Diepzinnige theologische bespiegelingen zal men niet van hem mogen verwachten: zijn belangstelling is van jongs af in andere richting gegaan. Aan interconfessionele gesprekken over de „oecumene” heeft hij nooit deelgenomen, maar door zijn vriendschappelijke betrekkingen met andersdenkenden heeft hij wellicht meer gedaan voor het wederzijds begrip van de Christenen in Nederland dan enig ander priester van zijn generatie en de volgende. Theorieën over priesterlijke ascese heeft men hem nooit horen verkondigen, maar heel zijn priesterleven heeft hij praktisch de ascese beoefend, welke een diocesaan priester past, die met de goederen der fortuin is gezegend. Behoeften voor zich zelf kent hij niet; comfort, luxe of ontspanning heeft hij zich nooit gegund. Hij behoort nog tot het geslacht, dat geen vacantie nodig had, maar veel harder werkte dan de jongeren, die periodiek „afknappen” en dan rust moeten nemen. De spreuk van zijn wapen zou moeten zijn: „Repos ailleurs”.

Wanneer het erop aan kwam, goede zaken met geld te steunen, of begaafde jongens de studie mogelijk te maken, schenen de revenuen van zijn vermogen onuitputtelijk. Niemand weet, wat hij wellicht daarvoor zichzelf moest onzeggen, want hij opende steeds de beurs met dezelfde vanzelfspre-

kendheid, waarmede anderen die vaak in zulke gevallen gesloten houden. Reeds 30 jaar geleden schreef de oud-journalist P. Geurts van hem: „Onbaatzuchtigheid, Uw naam is van Gils” (De Tijd, 21 Juni 1923) en nooit is de aldus aangeduide zuiverder getypeerd.

De eerbied voor de wetenschap dankt van Gils aan zijn studie in de klassieke letteren aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, die hij in 1902 met een promotie op het proefschrift „Quaestionis Euhemeræ” bekroonde. Kort na deze promotie heeft hij „Een lente in Italië en Hellas” doorgebracht — het was ten tijde van de dood van Paus Leo XIII — en thuisgekomen, heeft hij over die reis een boek geschreven, waaruit duidelijk blijkt, dat hij niet voor plezier uit is geweest, maar dat zijn enige doel was, voor zijn ontzagwekkende kennis van de Griekse en Romeinse Ouheid in het kader van zijn verbeelding een achtergrond te construeren. Over die kennis is hij altijd met zeldzaam gemak blijven beschikken, ook toen hij zijn onderwijs in Grieks en Latijn had beëindigd. Maar zijn klassieke vorming heeft hem ook in die zin tot een waarachtig humanist gemaakt, dat zij hem geleerd heeft, zijn belangstelling uit te strekken tot al wat op het gebied van het menselijk geestesleven wetenswaardig is. Een groot geleerde is van Gils niet geworden, maar wel een geleerd man, wiens uitgebreide eruditie vakmensen van uiteenlopende studie vaak versteld deed staan. Hij heeft zijn kennis ook nooit voor zich gehouden, maar ze kwistig uitgedeeld aan wie maar iets van hem wilde leren. Wat meer is: hij is er steeds op uit geweest, anderen tot studie en wetenschappelijk werk te prikkelen, omdat hij doordrongen is van de overtuiging, dat het te-kort van de Katholieken in de wetenschap, waar zijn vriend M. Poelhekke een halve eeuw geleden over schreef, én aan de wetenschap én aan de Kerk in Nederland schade doet.

Geestelijken en leken hebben gelijkelijk van zijn inspiratie geprofiteerd. Het was hem gruwel, wanneer geestelijken weinig belangstelling toonden in de zaken des geestes of zelfs zich laatdunkend over studie en wetenschap uitlieten. Hij was er fier op, tot een Bisdom te behoren, welks clergé sinds de dagen van Jos. Alberdink Thijm als de meest

intellectuele van Nederland werd beschouwd, maar hij zag met schrik, dat met het dalen van het intellectuele peil van de diocesane geestelijkheid de steeds talrijker wordende intellectuele leken meer en meer aan de parochiële zielzorg gingen ontsnappen.

Dat het aantal gestudeerde leken in de Nederlandse Katholieke gemeenschap groeide, was intussen voor van Gils doorlopend een reden van verheugenis. Hij heeft daar niet alleen door zijn onderwijs te Rolduc zijn aandeel toe geleverd, maar hij heeft ook ontelbare jongeren (van wie velen thans reeds tot de ouderen behoren) door zijn voorbeeld, aanmoediging en steun op weg geholpen. „Hij ontdekte sluimerende talenten, schrijft Mgr. Mr. F. Op de Coul (Het Schoolbestuur, XXI, 1 April 1953, 71), hij riep de werklust, de belangstelling, het initiatief wakker bij velen, die er uit zichzelf misschien nimmer toe zouden gekomen zijn, aan het actieve leven deel te nemen”. Voor „het bevorderen van de beoefening der wetenschap onder de Katholieken in Nederland” heeft hij meer gepresteerd dan de meeste leden van het achtbare Thijmgenootschap, dat deze doelstelling in zijn titel draagt, ooit hebben gedaan.

De erkenning van zijn verdiensten heeft van Gils vooral gevonden door de eerbied en de vriendschap, die ontelbaren in den lande, van hoog tot laag, hem toedragen.

Maar ook het gezag in Kerk en Staat heeft aan die erkenning uitdrukking gegeven. In 1920 werd hij benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau, in 1933 bij zijn 40-jarig priesterfeest tot Geheim Kamerheer van Z.H. de Paus en kort daarna tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, in 1939 tot ere-kanunnik van het Kathedraal Kapittel van Roermond en ten slotte in hetzelfde jaar tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau: deze laatste, waarlijk belangrijke onderscheiding wordt naar mijn weten slechts door één priester in Nederland met hem gedeeld, nl. door zijn oud-leerling, de oud-leraar van Rolduc (1916—1935) Mgr. Prof. Dr. M. J. H. Cobbenhagen te Tilburg.

De stap van de thans 84-jarige is iets minder vast, zijn gehoor iets minder scherp, zijn aktentas iets minder dik dan 30 jaar geleden, maar zijn geest is helder en in de vergaderingen alom in den lande, waar hij nog haast dagelijks verschijnt, is zijn komst onverminderd welkom, omdat de bijdrage tot het doel van de bijeenkomst, die hij nooit nalaat te leveren, steeds waardevol blijkt te zijn.

Wie van Gils een „rustige oude dag” zou toewensen, zou hem zeker geen genoegen doen. Wij wensen hem nog vele jaren van een onverminderde activiteit.

F. S.

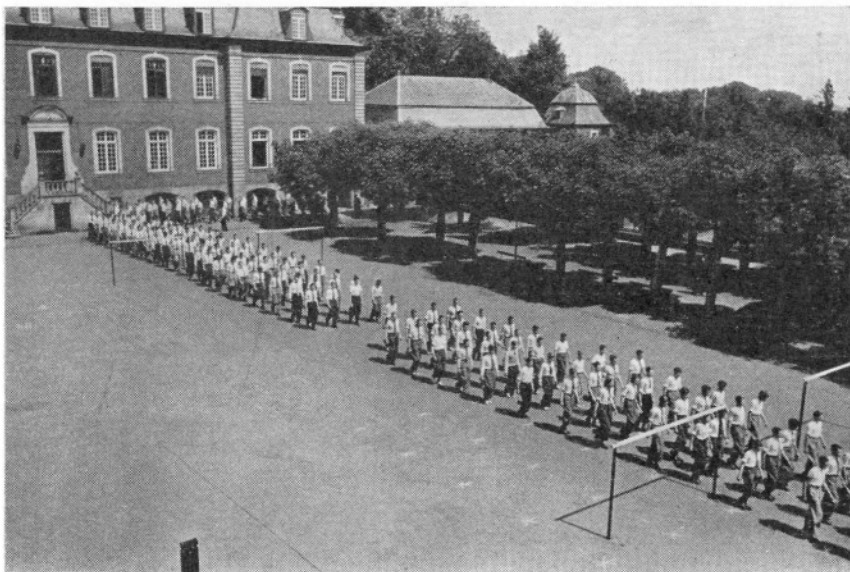
ROLDUC VIERDE „ECHT” PRESIDENTSFEEST

Mgr. drs. H. v. d. Mühlen, Veertig Jaar Priester

Was het feest van de president andere jaren min of meer bedoeld als een aange-name onderbreking van het studie-zware derde trimester, een feest dus meer voor de leerlingen dan voor de president, dit jaar was dit anders.

helderder moeten geschilderd worden, dan juist de Solemnale hoogmis door Mgr. v. d. Mühlen met pontificale assistentie van Mgr. dr. G. Lemmens opgedragen? Al konden de koorschijnwerpers — door een lichtstoring — het goudbrocaat van de misgewaden niet in

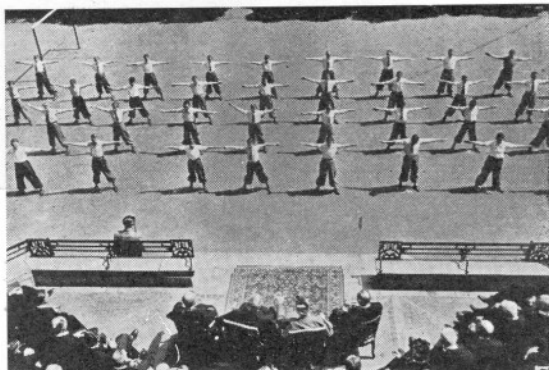
Niet dat de studenten een minder prettige dag hebben beleefd, maar dit presidentsfeest kenmerkte zich door een luisterrijke feest-viering rond de persoon van Mgr. drs. H. v. d. Mühlen. De reden hiervoor was het veertig-jarig priesterfeest van Rolduc's president.

De belangrijkheid van dit feit viel het best te bepalen op 20 Mei, de dag, waarop de viering van het veertig-jarig priesterfeest plaats vond. Niet enkel Rolduc vierde toen feest, doch heel ons bisdom, onze hele provincie, waarvan de hoogste vertegenwoordigers naar Rolduc waren gekomen. Hoe deze gasten samen met de bewoners van Rolduc het presidentsfeest 1953 hebben gevierd, daarvan zullen wij U thans een kleine schets geven.

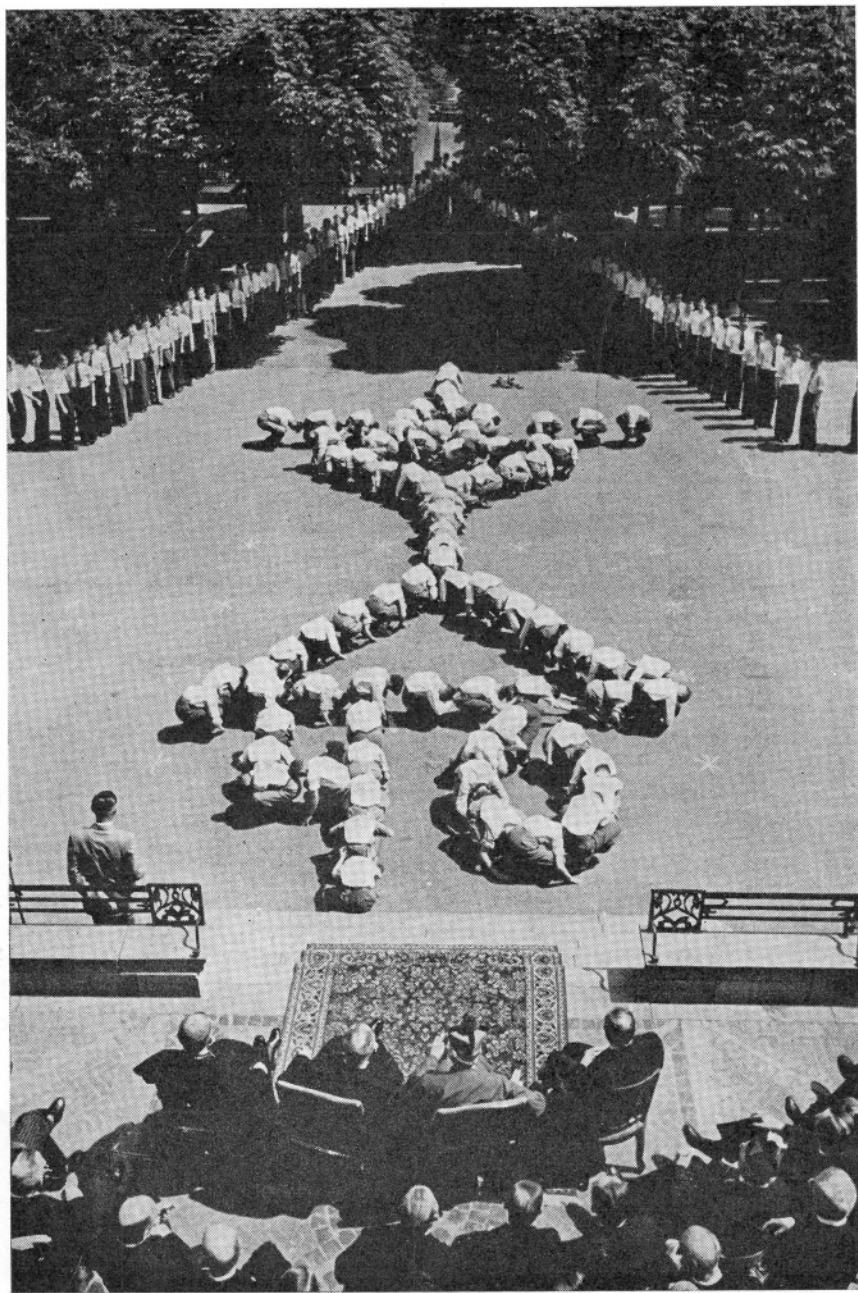
Een stralend begin.

De meest stralend-gouden kleuren behoeven we voor deze schets niet te bewaren voor de slot-apotheose, omdat de inzet van dit feest hierop het meest aanspraak kan maken. Wat zou immers op onze schets

al hun rijkdom doen schitteren, de aanwezige priesters zorgden wel voor een natuurlijke, heldere glans, toen zij met kaarsenluchters een brandend gouden cirkel rond het altaar trokken, op het ogenblik, dat Mgr. v. d. Mühlen met het Allerheiligste de zegen af-bad over zijn dierbaar Rolduc, waar hij heel

zijn priesterleven heeft mogen verblijven Hun dankbaarheid hierover zongen alle Rolduciëns uit in het prachtige „Te Deum” van Hendrik Andriessen, dat klonk als een

„Magnificat” zonder woorden, opstijgend recht uit het wierookvat van het hart....

Groots defilé.

De Rolducse harmonie werkte beter dan het beste commandofluitje, want nauwelijks bliezen de muzikanten de eerste marsnoten uit hun instrumenten of daar marcheerden de meer dan vierhonderd leerlingen de ruime

cour op om te defileren voor Mgr. v. d. Mühlen, omringd door Mgr. dr. G. Lemmens, Mgr. dr. A. Hanssen, de heer Jos. Maenen, als vertegenwoordiger van de commissaris van de koningin, burgemeester Mr. C. J. G. Becht van Kerkrade met zijn wethouders, tal van professoren van het Groot Seminarie, dekens, pastoors, leraren en oudleraren van Rolduc.

Nadat heel de cour één gymnastische oefening geworden was, schreven neerhurkende jongens een sierlijke veertig voor het bordes, terwijl gele ruggen een grote kelk tekenden. Voor deze originele hulde mocht de heer E. v. Loo van de feesteling grote waardering in ontvangst nemen. Als sluitstuk van deze hulde vormden alle leerlingen een machtig koor, dat onder directie van de Zeereerwaarde heer H. Schrijen een door hem zelf gecomponeerde „Hij leve lang” cantate uitvoerde....

Mondelinge gelukwensen.

Ook de gesproken gelukwensen ontbraken niet, daar tijdens het uitgebreide feestdiner vertegenwoordigers van alle aanwezige groepen het woord voerden. Hoewel Mgr. Lemmens de sprekers twee minuten spreektijd toemat, slaagden de sprekers er toch bijzonder goed in om in weinig tijd veel lofuitingen tot de jubilaris te richten. Als eerste roemde Monseigneur de gehoorzaamheid en de nederigheid van de jubilaris, die hij vooral om deze deugden aan de priesterstudenten ten voorbeeld wilde stellen.

De sociale verdiensten van Rolduc's president tekende de heer Jos. Maenen. Hij memoreerde onder meer de medewerking van de jubilaris bij de organisatie van de sociale studieweken en het leraarschap van Mgr. v. d. Mühlen aan de voormalige volksuniversiteit van dr. Poels te Heerlen. Op het eind

van zijn toespraak gaf spreker de verzekering, dat het nieuwe Rolduc als voorheen kan rekenen op de belangstelling van het provinciale bestuur.

„Raadsman en adviseur van ontelbare Kerkradenaren”, zo noemde burgemeester Mr. C. J. G. Becht de jubilerende president. Om de verdiensten aan Kerkrade bewezen, wilde de eerste burger van Kerkrade Rolduc's eerste burger huldigen. Uit de woorden van priester-leraar J. Bohnen vielen weer nieuwe hoedanigheden van de feesteling te beluisteren. Mgr. v. d. Mühlen werd door deze vierde spreker geroemd als een president in de ware zin van het woord, die geen naam-president wil zijn, doch die door persoonlijk contact met de jongens voor hen een vertrouwde vaderlijke vriend wil zijn. Het waren dezelfde verdiensten, welke de leerlingen bij monde van student J. Hendrix naar voren wilden brengen.

Bij zijn sympathiek dankwoord liet de feestvierende president alle bewoners van Rolduc delen in de aan hem gebrachte hulde, omdat hij zijn werk wenste te zien als het werk van de gehele gemeenschap Rolduc.

Eenzelfde oordeel waren ook de muzikanten van de wit-bepluimde muziekcors van de Domaniale mijn toegedaan, die 's avonds onder leiding van de heer E. Gerards, op magnifieke wijze een pracht muzikale punt zetten achter dit even magnifieke presidentsfeest.

Dr. A. DEUMENS

Veertig Jaar Priester

Zondag 8 Maart. Bij het opstaan voelen wij al de plechtige blijheid van deze dag, die voor allen werkelijk een feestdag zal zijn. Veertig jaar geleden lagen jonge priesters voor hun bisschop neergeknield om 'n moeilijk en vruchtbaar leven te aanvaarden, ieder volgens zijn kracht, ieder op zijn plaats, en allen met Gods genade.

len met 't Presidentsfeest; doch in de communautetsmis vragen wij God beide priesters de dauw van zijn genade te blijven geven, en vooral, hebben wij Hem bedankt voor de zegen die Hij door hun bidden en werken heeft laten neerdalen op Rolduc. En deze dank zingt in ons mee met de rijke polyphone mis van Ph. de Monte, en vindt

Voor twee van hen lag deze taak op Rolduc. Mgr. Drs. H. van der Mühlen en Dr. A. Deumens, hebben veertig jaar lang hun leven geleefd voor anderen, om anderen de weg te wijzen in hun opgang naar de leiding van het volk of naar het priesterschap. Van-daag wordt alleen 't feest van Mhr. Deumens gevierd, 't jubileum van Mhr. de President zal in het derde trimester samenvallen

zijn hoogtepunt in het extatisch-jubelend Te Deum van H. Andriessen.

Bij de huldiging in de aula hebben wij de feesteling gehuldigd met muziek en toespraken. Namens de leerlingen spreekt Albert Verreck erkentelijkheid uit voor de grote toewijding, die Mhr. Deumens getoond heeft en in zijn priesterlijk werk te Rolduc en in zijn werk als leraar. In die zin kon de Hoog-

eerwaarde Heer President Mhr. Deumens 'n „merkwaardig product" noemen, waarin de factoren van abstracte mathematicus, en bezorgde zieleleider wel erg tegenstrijdig lijken.

In zijn dankwoord gaat de jubilaris dan zijn levensloop nog eens na, en dankt allen die hem in die jaren tot steun zijn geweest, en al degenen die van deze dag 'n feest voor heel Rolduc hebben gemaakt. Ongetwijfeld heeft de Jubilaris toen in 't voorbijflitsen van

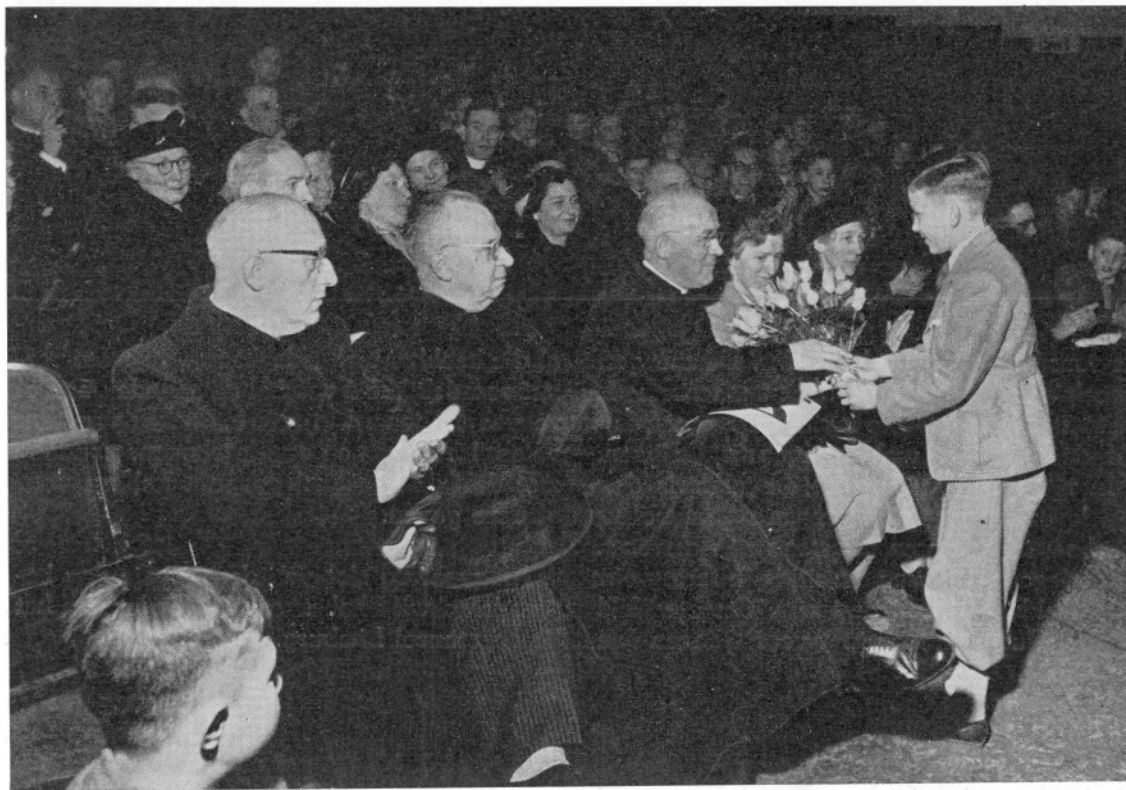
al die beelden wel gedacht aan de grote verantwoordelijkheid voor al de genade van deze veertig jaar. Wij zijn er zeker van, dat velen, leerlingen en oud-leerlingen, vandaag met de Jubilaris God gedankt hebben voor al deze gaven.

Als waardig slot van deze mooie dag bewonderen wij Shakespeare's Hamlet van het beroepstoneel Limburg.

BIJ EEN ZILVEREN JUBILEUM

Op een zonnige Maartse lentedag vierde Rolduc weer eens feest; „weer eens”, want aan feesten was dit jaar geen gebrek. Op 24 Maart herdacht drs P. Castermans de dag, waarop 25 jaar geleden voor hem de woorden werkelijkheid werden: tu es sacerdos in aeternum.

sen, die door Mhr Castermans met het hem eigen enthousiasme gegeven worden, de gastvrijheid, welke hij steeds voor ieder be- toont die bij hem aanklopt, zijn begrip voor de leerlingen en zijn liefde voor de kunst. Namens de klas, waarvan de jubilaris hoofd- leraar was, bood Jan van Krevel tenslotte

Dit jubileum is gevierd zoals Rolduc dat gewoon is te doen, d.w.z. goed. 's Morgens celebreeerde de jubilaris een plechtige hoog- mis, waaronder het koor de mooie polypho- ne „Missa sine nomine” van Ph. de Monte zong. Onder de overweldigende klanken van een machtig Te Deum werd aan God dank gebracht voor de afgelopen 25 jaren.

Bij de huldiging in de aula, die werd opge- luisterd door zangkoor en harmonie, sprak Jan van Krevel namens de leerlingen woorden van hulde en dank. Hij noemde de les-

een boekwerk aan „Verantwoord Christen- dom”.

De President vergeleek Mhr Castermans met zijn patroonheilige St. Pieter. In een uit- voerige beschouwing ging de President de karaktereigenschappen na van deze grote heilige en toonde aan hoe deze wonderwel overeenkwamen met die van de jubilaris. Tot slot bracht de President grote dank aan Mhr Castermans voor het werk dat deze als priester, als leraar en in tal van andere func- ties voor Rolduc in het verleden had gedaan

en eindigde met een hartelijke felicitatie, ook tot de familie van de jubilaris.

Zichtbaar ontroerd en geheel onder de indruk nam nu Mhr Castermans zelf het woord. Als antwoord op de rede van de President merkte Mhr Castermans op, dat het toch geen gebruik was iemand zalig te verklaren, voordat het bidprentje geschreven is. In zijn dankwoord verder gingen allereerst zijn gedachten uit naar zijn ouders, die voor hun kinderen het voorbeeld waren geweest van zelfheiliging en zelfopoffering, en naar

de overige familieleden, die niet aanwezig konden zijn. Voorts dankte hij allen, niet in het minst hen, die tot de viering van dit feest hadden meegewerkt.

's Middags werd het feest voortgezet met een concert dat gegeven werd door het Maastrichts Stedelijk Orkest onder leiding van André Rieu. Iets beters had men de jubilaris, een groot muzikliefhebber en ijverig organisator van jeugdconcerten, wel niet kunnen aanbieden. Het programma was als volgt:

Zoltan Kodály:

Háry-Janos-suite.

Voorspel, het sprookje begint.

Weens klokkenspel.

Lied.

Strijd en nederlaag van Napoleon.

Intermezzo.

De intocht van de keizer en zijn hofhouding.

Ludwig van Beethoven:

Ouverture Egmont.

Idem:

Vierde Symphonie in Bes Gr. T. op. 60.

Adagio-Allegro Vivace.

Adagio.

Allegro-vivace-un poco meno allegro.

Allegro ma non troppo.

Bij de Háry-Janos suite gaf de dirigent een korte toelichting. Over de uitvoering zelf kunnen we kort zijn. Er werd met een zekere vaart gemuciseerd. Toch was het niet wat wij ons hadden voorgesteld en wat men bij een dergelijke gelegenheid van een ensemble als het M.S.O. mag verwachten. Maar de feestelijkheid van de dag deed het een en ander vergeten.

S. P. Ernst, redder der gebouwen van Rolduc

1796 — 1817

I.

Bij de tweede Franse inval te Rolduc, eind September 1794, vluchten de aldaar verblijvende kloosterlingen en wordt de abdij ingericht tot lazaret voor besmettelijke zieken. Wanneer enkele maanden later de kanunniken terugkomen uit de ballingschap ontbreken twee hunner: abt Pieter Chaineux, die liever verkiest in Westfalen te verblijven — wij vinden hem later te Munster —, en L. J. Van de Wardt d'Onsel, die in de Nederlanden steeds als priester vertoeft, maar niet meer wenst het conventuele leven te hernemen.

De groep getrouwe religieuzen hadden Pieter Brech als hun overste en prior erkend; een beslissing van de „Administration centrale du Pays d'entre Meuse et Rhin” van 31 Mei 1795 (12 Prairial, an III) erkende zulksdanige keuze, wanneer de vroegere overste in de emigratie bleef. Op 18 Juli (30 Messidor, an III) kregen dan ook de kanunniken het bezit van hun abdij terug.

Op 1 October 1795 (9 Vendémiaire, an IV) werden de Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik officieel bij Frankrijk ingelijfd en hun grondgebied in negen departementen verdeeld; Rolduc viel in dat der „Meuse Inférieure”. Op 4 December werd een centrale administratie voor het departement ingesteld, met als voorzitter J. J. L. Van de Wardt, broeder van de vroegere religieus van Rolduc en ook bevriend met een andere religieus, J. M. de la Hamayde, welke daarbij zelf een broeder had te Reims wonende en in de beste betrekkingen met de Fransen stond.

Met de lente 1796 kreeg de la Hamayde het in het hoofd zich als superior te doen aanstellen in de plaats van Brech. Op 12 Mei (23 Floréal, an IV) verkreeg hij van

de departementale administratie een besluit welke hem als dusdanig benoemde. Twee dagen later liet de „Commissaire exécutif près l'administration municipale du Canton de Rolduc” Jan-Frans Hennequin, neef van de invloedrijke Maastrichtenaar Karel Roemers, een afschrift van dit besluit aan de prior van Rolduc geworden, met het bericht dat hij daags daarna de la Hamayde als overste zou komen aanstellen. Wij bezitten het proces-verbaal van die aanstelling en de namen van zestien inwonende religieuzen die er op geconvoceerd werden: Brech, Putters, Welter, Corneli, Booten, Kleymans, Zentiss, Kruyder, Muller, Hensen, Loop, Dens, Schirbach, Corsten, Gymnich en de la Hamayde zelf. Een petitie werd aan Hennequin aangeboden waarin herroeping van het besluit werd gevraagd.

Deze petitie was geredigeerd door Simon-Pieter Ernst, kanunnik der abdij, maar pastoor van de naburige parochie Aefden, die aldus een rol van beschermer van de rechten en goederen der abdij begint welke hij tot het einde van zijn leven zal waarnemen. Die petitie doet juist gelden, dat de vier en twintig buiten de abdij verblijvende religieuzen niet opgeroepen zijn geweest; zij verklaart dat abt Chaineux steeds ziek is en dus juridisch niet als vrijwillig in de emigratie verblijvend mag beschouwd worden; zij zegt verder dat het tegenstrijdig was met de „droit de l'homme” een overste aan te stellen die niet gekozen is door de communauté en dat zelfs de Oostenrijkers dit niet deden: die argumenten *ad hominem* worden echter met grote beleefdheid aangebracht.

Het archief van Rolduc bewaart ook de minuut van een tweede rekwist van Ernst's hand, in dato van 22 Mei (3 Prairial), waarin geklaagd wordt, dat de eerste zonder ge-

volg is gebleven: thans wordt bijzonder gewag gemaakt van de algemene officiële beslissing van 31 Mei 1795 om te bewijzen dat Brech de legitieme overste is en moet blijven. Deze tweede petitie gaat uit niet alleen van al de inwonende (behalve de la Hamayde natuurlijk) maar ook van zes niet-inwonende religieuzen.

Een andere verwikkeling schijnt gekomen te zijn van wege kanunnik Van de Wardt, die een pensioen van de abdij eiste. Het is niet uitgesloten dat hij aan de benoeming van de la Hamayde meehielp met de hoop rijker bedeeld te worden; in ieder geval ondervond hij, dat degene die over de kas beschikte niet de la Hamayde was, ondanks het besluit van 12 Mei, maar wel Ernst: hij ontving van deze op 19 Juni (1 Messidor, an IV) een som van zes honderd pond als pensioen voor het verlopen jaar. Hij achtte die som onvoldoende en liet op 5 Juli (17 Messidor, an IV) een besluit door zijn eigen broeder ondertekenen, waardoor van af 20 April (1 Floréal) hem een jaarlijks pensioen van 900 pond, per termijn voorafgaand betaalbaar, en het dubbele van deze som als achterstallig tot 20 April verschuldigd was, op straffe van sequestratie van een voldoende aandeel der abdijsgoederen. De trouwe groep religieuzen — en voorzeker was het Ernst die wederom in hun naam optrad — protesteerde heftig te Brussel, zodat de centrale administratie van het departement der Nederlanden op 20 Juli 1796 (2 Thermidor, an IV) een nieuw besluit moest nemen, waardoor het pensioen aan Van de Wardt in klinkende munt slechts te betalen viel vanaf 19 Juni 1795 (en tot die datum in assignaten), maar tevens zijn aandeel in de abdijsgoederen onder toezicht van de beheerder der Nationale Domeinen werd gesteld. Wij hebben, uit de pen van Ernst, de minuut van een schrijven aan een zekere Heer Bochet, in dato van 26 Juli, waardoor bijzonder opgekomen wordt tegen het feit, dat zelfs indien de abdij het pensioen regelmatig betaalt, de Staat zijn medebeheer blijft behouden op een deel harer goederen.

Om zijn diplomatische talenten te doen gelden, bezocht de la Hamayde de gebroeders Van de Wardt om de pensioenzaak zonder Staatstussenkomst te regelen, maar

hij slaagde beter bij de leek dan bij de kanunnik. Hij schreef dan op 1 Augustus aan Ernst om het gevaar aan te tonen ener sequestratie niet alleen voor het aandeel van Van de Wardt maar ook voor dat van abt Chaineux. Hij dringt aan om door de religieuzen als overste gekozen te worden en alzo van zijn invloed te Parijs te kunnen gebruik maken om de stoffelijke belangen der abdij te verdedigen. Hij schijnt dan een vergelijk met prior Brech ontworpen te hebben waardoor deze de geestelijke jurisdictie zou blijven uitoefenen, en tracht door een nieuw schrijven van 4 Augustus Ernst daarvoor te winnen.

De gebeurtenissen zelf brachten de beslissing: op 1 September (15 Fuctidor, an IV) schafte de Franse republiek alle mannenkloosters af en maakte hun goederen tot Staatsbezit; ieder religieus kreeg echter een bon van 15000 francs om zulke genationaliseerde goederen aan te kopen, indien hij het wilde. De la Hamayde voelde dat zijn toestand tegenover zijn confraters onmogelijk werd en verdween uit hun omgeving; men dacht hem te Reims of te Parijs, maar, om welke reden weten wij niet, in November was hij aan de overzijde van de Rijn, hij zocht contact met Rolduc door tussenkomst van Ernst, doch deze liet hem verstaan dat, zonder volledige erkenning van zijn ongelijk, hij moeilijk welkom zou zijn in een communiteit welke op punt stond ontbonden te worden. De la Hamayde, de grote vriend der Fransen, verkoos dan aalmoezenier te worden in de legers die hen bestreden. Hij bleef in vriendschappelijke betrekkingen met Ernst, en stuurde hem zeer curieuze brieven over de militaire en godsdienstige toestanden in Duitsland.

Ook Van de Wardt schrijft later aan Ernst. Uit die beide voorbeelden bemerken wij zeer duidelijk het prestige dat Ernst geniet; zijn geest van gerechtigheid ging gepaard met een grote naastenliefde, zelfs degenen die hij had moeten bestrijden behielden hun vertrouwen in hem en bleven bij hem stoffelijken of zedelijken steun zoeken.

Ernst had maar één doel: alles in het werk stellen om de wederopbloei van Rolduc mogelijk te maken; door de incidenten met de la Hamayde en Van de Wardt was zijn

prestige gegroeid en was hij naar voren getreden als de enige die bij machte was om zulk verheven opzet na te streven.

II.

De wet van 1 September 1796 scheen natuurlijk alles in twijfel te brengen, en de eerste vraag die zich voordeed was deze of de afgeschafte religieuzen de bons mochten aannemen. Was het geen erkenning van het voldongen feit, van een maatregel welke zij niet mochten en niet konden goedkeuren? Velen meenden het raadzaam te aanvaarden wat gegeven werd en te trachten de eigen gebouwen terug te kopen, en zulks werd ook spoedig het plan van Ernst.

Een ongelukkige verwikkeling ontstond toen het Directoire op 6 December (16 Frimaire, an V) op de Belgische clerus een maatregel toepaste welke reeds in Frankrijk bestond: ieder priester moest een declaratie van trouw aan de wetten der Republiek doen; de afgeschafte kloosterlingen konden anders de bons niet in ontvangst nemen. De opinie, reeds in de zaak der bons verdeeld, geraakte het thans nog meer betreffende de declaratie, evenzeer als de Franse clerus het zelf was geweest.

Rolduc was gelegen in 't bisdom Luik, 't nabije Aefden in dat van Keulen: in beide was de bisschop gevlucht, te Luik stonden de meest hoge dignitarissen gunstig tegenover de declaratie, te Keulen zal deze door het Ordinariaat officieel toegelaten worden. Uit de brieven van Ernst aan zijn confraters vernemen wij dat hij in de declaratie eerst slechts een middel zag om aan de bons te komen, na echter zich meer over de kwestie gedocumenteerd te hebben, trad hij openlijk in 't gelid om te onderlijnen, dat de declaratie een restrictieven uitleg kon hebben, welke de boosheid er van wegnam.

Maar nu verergerde weer de zaak. De staatsgreep van 4 September 1797 (18 Fructidor, an V) te Parijs versterkte de extremistische tendenzen: de declaratie werd vervangen door een eed van haat tegen het koningschap. Kardinaal de Franckenberg, aartsbisschop van Mechelen, weigerde de eed te doen. De vicaris generaal van Luik legde de eed op, mits de nodige interpretatie

daaraan verbonden; die van Keulen keurde hem niet af. Ernst treedt ter hunner zijde, hij wenst zijn positie niet te verzwakken sedert hij de abdijgebouwen van Rolduc (voor 161 000 pond op 23 Maart 1797) en ook andere conventuele bezittingen terug heeft kunnen aanwerven: dit alles met de bons van twee en veertig kanunniken en van enkele andere kloosterlingen, waarvan hij ze afgekocht had. In ruil beloofde hij aan zijn confraters, bijzonder aan degene die geen pastorele bediening hadden, voor hun bestaan te zorgen. De uitgeweken abt stuurde ook nog steeds geld toe tot zijn afsterven in 1800. Maar die uitdelingen onder confraters gebeurden niet zonder discussies en ontevredenheden; heldhaftig nam Ernst die taak op zich, slechts door de hoop bezielde eens de abdij te doen herleven. Ook had hij gedurig belastingen en taxen te betalen voor de abdijgoederen en ondervond hij ontelbare moeilijkheden van wege de officiële instanties. De dood van de abt en van nog een paar kloosterlingen bracht betwistingen met hun erfgenamen en zaaide twijfel of onzekerheid bij de kanunniken, in zulke mate dat, in de herfst van 1801, twee hunner naast Ernst benoemd werden voor de administratie der abdijgoederen en een verdelingsplan der goederen tussen de confraters opgevat werd. Slechts het kloostergebouw met de pachthoeve zou in onverdeeldheid blijven. Het voornaamste bleef gered.

Maar toen kwam het Concordaat en de daaropvolgende — op 4 Juni 1803 — secularisatie van de leden der op het Frans grondgebied vroeger bestaande kloosters, alle hoop op heroprichten der abdij werd verloren.

Op 13 September 1803 heeft een nog al woelige vergadering der Rolducianers plaats; Ernst krijgt verschillende verwijten in ontvangst. Toch blijft hij de vroegere besliste zeer beperkte onverdeeldheid verdedigen, met een nieuw doel: het Concordaat laat toe de seminaries te heropenen, maar voorziet noch gebouwen noch geldelijken steun; Rolduc zal een seminarie worden, de onverdeeldheid zal gevormd wezen door de niet betwiste aandelen der afgestorven confraters en deze der levenden die zich verplichten hun aandeel aan 't seminarie te geven of,

zolang het niet tot stand komt, door testamentaire schikking over te laten. Maanden gaan voorbij om zulks wettelijk op 't papier te brengen, op een nieuwe vergadering van 8 October 1805 schijnen toch de bijzonderste akkoorden getekend geweest te zijn.

Intussen heeft Ernst, waarvan de parochie sedert het Concordaat evenwel als Rolduc onder de bisschop van Luik staat, met Monseigneur Zaepffel onderhandelingen aangeknoopt, deze zet hem aan Karel Roemers, „député au Corps Législatif” te Parijs, te raadplegen. Juist op dat ogenblik, op 14 Maart 1804, stemt dit Lichaam te Parijs een wet die in ieder kerkelijke provincie een seminarie voorziet, waarvoor de Staat én gebouwen én bibliotheek zal schenken en tevens een jaarlijkse som voor onderhoudskosten. Roemers schrijft op 18 Maart aan Ernst: hier hebt U nu de gewenste gelegenheid, laat ze niet voorbijgaan, schenkt de abdijgebouwen met een achttal bunder grond aan de Staat, opdat hij te Rolduc het metropolitaans seminarie voor de kerkprovincie Mechelen zou oprichten. De wet voorzag geen juridische persoonlijkheid voor de op te richten seminaries; deze bleven dus eigendom van de Staat en onder zijn toezicht; Roemers weerlegt op voorhand de opwerpingen welke te dien opzichte Ernst zou kunnen maken. Ernst had ook laten horen dat de kanunniken van Rolduc het gebruik van een vleugel der gebouwen zouden willen bewaren. Roemers komt — en hier moeten wij hem gelijk geven — tegen zulke zonderlinge zienswijze op.

Wij moeten onderlijnen dat de nieuwe kerkprovincie Mechelen, zoals zij door het Concordaat was opgericht, niet alleen de Belgische bisdommen, maar ook deze van Aken, Trier en Mainz behelsde en dus een drietalig grondgebied; Rolduc was bijna aan het contactpunt van die taalgrenzen gelegen en die keuze zou zo slecht niet geweest zijn.

Maar de meeste bisschoppen toonden weinig geestdrift voor de gedachte van een metropolitaans seminarie waarvan — zoals de nieuwe wet voorzag — de eerste Consul, op hun voorstel echter, bestuurder en leraren zou benoemen; zij gaven de voorkeur aan eigen bisschoppelijke seminaries: de aartsbisschop van Mechelen zelf, Mgr de Roque-

laure, had te Mechelen reeds in December 1803 een seminarie op eigen kosten geopend en Mgr Zaepffel vond Rolduc wat ver voor een diocesaan studiehuis.

Men ziet dus dat Ernst weinig positiefs kon aanbrengen om zijn zienswijzen te doen lukken op de vergadering van 8 October 1805, en dat hij veel moeite en geestdrift heeft moeten aanwenden om toch tot de nodige principiele akkoorden te geraken, waarvoor hem dan ook Mgr Zaepffel op 21 October bedankt. Deze zocht echter de gebouwen van de vroegere Premonstratensersabdij, te Luik zelf, als groot seminarie te bekomen. Zaepffel kwam einde Juli 1806 te Rolduc en omgeving vormen; voorzeker werd de kwestie dan nader besproken en ontstond het plan te Rolduc een voorbereidend of klein seminarie te vestigen. Dit plan werd op 7 Maart 1807 door een brief van Zaepffel aan Portalis, minister voor de Erediensten, voorgelegd, die op 11 April antwoordde dat hij er gunstig tegenover stond: om echter de juridische vorm van de schenking der abdijgoederen te bepalen moesten de kanunniken van Rolduc een schriftelijk voorstel doen met al de nodige bepalingen en voorwaarden. De Minister spreekt van een reductie der rechten op de schenkingsacte en men mag dus veronderstellen, dat het ditmaal ging over een schenking aan de bisschop van Luik en niet aan de Staat.

Toen stierf Portalis op 25 Augustus 1807, Zaepffel zelf op 17 October 1808, Rome was door de Fransen ingenomen geweest op 2 Februari 1808 en de toestand tussen Paus en Keizer was zeer gespannen; langs een andere kant verloren de kanunniken van Rolduc in eerste instantie hun proces tegen de erfgenamen van abt Chaineux en kwamen zij in moeilijkheden met dezen van twee in 1810-1811 gestorven confraters; ondanks al deze ongunstige omstandigheden blijft Ernst zijn ideaal, aan Rolduc een godsdienstige bestemming te geven, tegenover iedereen verdedigen en hij begroet met vreugde de Franse wet van 6 November 1813 welke aan ieder bisschoppelijk seminarie de rechtspersoonlijkheid geeft met de bevoegdheid van schenkingen en legaten te ontvangen, zelfs ten voordele van een voorbereidende afdeling.

Maar in 't begin van 1814 valt het Franse

regiem, gans het departement van de Nedermaas wordt ingelijfd bij een voorlopig regeringsgebied met als hoofdstad Aken en een Duitser als gouverneur, ingevolge de besluiten van 't Weense Congres zal Aefden bij Pruisen, de vroegere abdij Rolduc bij de Nederlanden ingelijfd worden. Aefden behoort toch nog (tot in 1820) bij 't bisdom Luik en, nu het groot seminarie te Luik geopend is, knoopt Ernst met de vicaris capitularis Barrett nieuwe besprekingen aan nopens het eventueel klein seminarie. Barrett doet hem in een brief van 23 April 1817 uitschijnen hoe moeilijk de betrekkingen met de Regering van Willem I, koning der Nederlanden, zijn. Zij is het die zich tegen de oprichting van klein seminaries verzet. Ernst ziet de dood aankomen en kan niets anders doen dan op 20 September 1817 een testament te maken waardoor hij aan 't groot seminarie van Luik zijn bibliotheek, een som geld, en zijn aandeel in die nog in onverdeeldheid zijnde abdijgoederen, ter oprichting van een klein seminarie aldaar, schenkt. Hij sterft op 11 December.

Het klein seminarie van Rolduc zal slechts onder Belgisch Regiem in September 1831 geopend worden en zal een tiental jaren later naar het bisdom Roermond overgaan. Zonder Ernst zou de godsdienstige bestemming van Rolduc nooit bewaard geweest zijn; zijn heldhaftige volharding, zijn tactvolle omgang met de confraters, zijn gedurige inspanningen om iedereen tevreden te stellen, hebben dat mogelijk gemaakt. Men mag over zijn houding in de eedkwestie verschillende opinies houden, het hoger ideaal dat hem bezieldde in zake Rolduc is onloochenbaar, het dwingt eerbied en dankbaarheid af.

Moge de jubelfeesten van 1954 — 850 jaar sedert Rolduc's bestaan — een gelegenheid zijn om bij middel van een gedenkplaat aan de opkomende geslachten die te Rolduc christelijk onderwijs en opvoeding genieten de naam van Ernst steeds ter herinnering te brengen.

Prof. Dr. C. de CLERCQ.

Het Handschrift van de oudste Annales Rodenses.

Zonder de **Annales Rodenses** (1104—1157) zouden wij bitter weinig weten over de oudste geschiedenis van de abdij Rolduc. Het was dan ook een zeer grote gebeurtenis, toen in 1949 het originele handschrift van deze belangrijke kloosterkroniek, na een eeuw in de Pruisische Staatsbibliotheek in Berlijn te hebben gelegen, naar Nederland terugkeerde. Sedert wordt het bewaard in het Rijksarchief te Maastricht.

Tot 1949 heeft ieder, die iets over het handschrift wilde te berde brengen, zijn kennis moeten opdoen uit foto's. Een handschrift bestuderen naar foto's kan even bedrieglijk zijn als trouwen op foto. Juist met het handschrift van de **Annales Rodenses** is dit bijzonder waar gebleken.

Zoals het er nu uitziet, bestaat het handschrift uit 22 bladen, die, met uitzondering van de papieren bladen 3 en 6, alle van perkament zijn. Oorspronkelijk waren het 24 bladen, verdeeld over drie katernen of schriften van elk 4 dubbelbladen, maar de twee laatste bladen zijn in de loop der tijden uitgescheurd. Blijkens het watermerk van de papierfabrikant Jan Honig, voorkomend op de schutbladen, en de gelijkenis met andere Rolducse banden uit de tijd van abt Joannes Goswinus Fabritius (1745—1757), moet de huidige lederen band tegen het midden der 18e eeuw zijn aangebracht.

De perkamenten bladen meten van 327/350 mm breedte. In grootte van formaat wordt het handschrift slechts door weinige overtroffen. Nog grotere handschriften, zg. reuze-codices, zijn bekend uit de naburige abdijen Sint-Truien en Stavelot-Malmédy. De schrijvers van middeleeuws Limburg schijnen een voorliefde voor grote formaten te hebben gehad. De schriftspiegel meet 245/250 bij 192/197 mm. en is niet verdeeld in kolommen. De bladzijden tellen doorgaans 34 regels. De gemiddelde regelhoogte is 7,3 mm.

Foto-reproducties van zulk een reusachtig

handschrift geven het schrift altijd op verkleinde schaal weer. De wijze van afschrijving, de verandering van inkt en de vele herschrijvingen op rasure komen op foto's niet uit, evenmin als het opmerkelijke kwaliteitsverschil van het perkament der verschillende katernen. Wat veel erger is: foto's doen ten enenmale niets vermoeden omtrent de wijze, waarop het handschrift is samengesteld.

Slechts een fragment.

De voornaamste verrassing, die de inzage van het originele handschrift mij heeft bezorgd, is deze, dat het handschrift eigenlijk geen handschrift is, maar slechts een fragment. Achterin zijn minstens twee bladen weggesneden, zoals reeds werd opgemerkt, maar veel belangrijker is, wat het begin te zien geeft.

De tekst van de **Annales** vangt aan op de achterzijde (versozijde) en niet op de voorzijde (rectozijde) van het eerste blad. Hij draagt geen titel of opschrift. Deze twee bijzonderheden wettigen reeds het vermoeden, dat we met een fragment te doen hebben, gescheurd uit een groter handschrift. Dit vermoeden wordt al gauw zekerheid, als wij de voorzijde van het eerste blad nader bekijken. Op die zeer vervuilde voorzijde is toch nog wel zoveel te zien, dat zij 24 regels schrift draagt van dezelfde hand als de daarop volgende **Annales**, en, naar de weinige leesbare woorden doen vermoeden, eveneens van geschiedkundige inhoud. Ook is te zien, dat die 24 regels het *e i n d e* vormen van een voorafgaande verhandeling.

De zekerheid, dat wij met een fragment hebben te maken, wordt steeds groter, als wij naar de signaturen der katernen zoeken en die ook werkelijk vinden. De tweede katern draagt de signatuur X, aangebracht in de beneden-buitenhoek van de voorzijde van het eerste blad (fol. 9r). Op overeenkomstige plaats (fol. 17r) heeft de derde katern

een signature Y. De signature V (VV, W). die op fol. 1r moet hebben gestaan, is niet of niet duidelijk meer te zien, omdat dit blad zeer vervuild is en bovendien ter plaatse afgesneden.

Ik meen nu met zekerheid te kunnen vaststellen, dat het handschrift, zoals het bewaard is, de katernen V, X en Y bewaard heeft van een veel groter handschrift, waarvan de katernen gesigneerd waren van A t/m Y en wellicht nog verder. Met andere woorden: onze *Annales Rodenses* zijn maar een brokstuk, wel het enig overgebleven brokstuk, van een groot handschrift en zij hebben zich oorspronkelijk achter in dat grote handschrift bevonden.

Nu is ineens verklaard, waarom de tekst der *Annales* geen opschrift heeft en op zo'n ongewone plaats begint. Maar wat er ook verloren moge zijn gegaan, de tekst van de eigenlijke *Annales Rodenses* hebben wij toch compleet voor ons. Zeker, achterin zijn minstens twee bladen weggesneden, maar daardoor heeft de tekst geen schade geleden. De laatste jaaraantekening (die van 1157) begint met een opvallend fraaie initiaal en wordt aan het einde afgesloten met een rode tak (palmtak). Deze uitzonderlijke versiering waarborgt reeds voldoende, dat de oorspronkelijke tekst werkelijk met het jaar 1157 werd afgesloten, maar de infra-rode lamp draagt nog een belangrijk steentje tot die zekerheid bij. Als wij namelijk de betrokken bladzijde (fol. 22v), die ook zeer vervuild is, onder die lamp leggen, kunnen wij onder de jaaraantekening 1157 duidelijk het woord *Finis* lezen, geschreven door een gelijktijdige hand.

Wat voor een handschrift is dat geweest, waar achterin de *Annales Rodensis* werden bijgeschreven? Te oordelen naar het einde van de voorgaande tekst op fol. 1r, is het waarschijnlijk in zijn geheel van geschiedkundige aard geweest. Als ik een vermoeden mag uiten, dan is het dit, dat het oorspronkelijke grote handschrift de wereldkroniek van Sigebert van Gembloux heeft bevat en dat de *Annales Rodensis* een soort vervolg daarop zijn. De wereldkroniek van Sigebert loopt tot en met 1111 in de jongste redactie en werd door de afschrijvers vaak vermeerderd met lokaal ge-

tinte vervolgen (*continuationes*). Een eenvoudig rekensommetje leert, dat het ontbrekende deel van ons handschrift juist groot genoeg was om die wereldkroniek te kunnen bevatten. Gaan we uit van de schriftspiegel van de drie bewaarde katernen, dan blijkt, dat de verloren katernen A t/m T 578952 letterruimten bevatten, terwijl wij daarnaast weten, dat Sigebert's kroniek in druk tegenwoordig 520330 letterruimten vraagt. Het verschil van 58622 letterruimten is te stellen op rekening van het voorwerk, het overig wit en de verluchting.

Volledige klaarheid inzake het ontstaan van het handschrift der *Annales Rodenses* is pas te verwachten, als met behulp van een bijzonder chemisch fotoprocédé de tekst van de vervuilde bladzijde fol. 1r — alsmede die van de vervuilde bladzijde 22v en de ondertekst van de talrijke herschreven passages — leesbaar zou zijn gemaakt. Naar men mij van verschillende zijden heeft verzekerd, is toepassing van het vereiste procédé in Nederland nog niet mogelijk.

Een imitatie-titelblad-in-druk.

De vervuilde bladzijde 1r biedt nog een verrassing numero twee. Over de 24 regels van het oorspronkelijke schrift heen zijn allerlei dingen geschreven en getekend, die deze bladzijde het voorkomen van gedrukte titelpagina verlenen.

Met afwisselend donkerbruine inkt en rode menie zijn over de bladzijde vier evenwijdige rechthoeken getrokken, die twee lijsten vormen, zoals men dat veel ziet op de titelpagina's van Duitse drukwerken uit het tweede kwart der 16e eeuw en later. Als ik goed zie, heeft bovenaan, weder over het oorspronkelijk schrift heen, in grote zwarte kapitalen de titel *Annales Rodenses* gestaan. Zoals de drukwerken van diezelfde tijd, draagt de titelpagina onderaan een motto, wederom in zwarte inkt. Dit motto is nog zeer goed leesbaar. **Quid facimus mortale est semper.** Het is de ascetische tegenhanger van het motto: **Non est mortale quod opto**, dat verschillende Nederlandse humanisten van de 16e eeuw voerden.

Rond het midden van de 16e eeuw schepden de afschrijvers er behagen in, de titelbla-

den van hun handschriften te doen lijken op die van drukwerken en verder voor de initialen in de tekst de initialen van bekende drukkers na te bootsen. In de schrijfateliers van Luik bijvoorbeeld is dit streven in de tweede helft van de 16e eeuw geregeld waar te nemen. Mij dunkt, dat met de *Annales Rodeses* rond 1550 in Rolduc hetzelfde is gebeurd.

Rond 1550 moet er in Rolduc iemand geweest zijn, die het verwaarloosde brokstuk perkament, dat de tekst der *Annales Rodeses* droeg en dat voordien uit een groter handschrift was gescheurd, wat meer toonbaar wilde maken door de eerste bladzijde het voorkomen van een titelblad te geven en wellicht ook nog door het gehele geval van een band te voorzien. De band, die het handschrift nu heeft en die van het midden der 18e eeuw dateert, is zeker niet de oudste. In de vouwen der bladen zijn bovenaan en onderaan telkens twee gaatjes zichtbaar, waarin vroeger bindersdraad heeft gezeten, lopend over de hoogte van de rug: een techniek van inbinden, die tegen het einde van de middeleeuwen en in de 16e eeuw gebruikelijk was.

Dat presentabel maken is dan gebeurd in dezelfde tijd, waarin een begin gemaakt werd met een Franse vertaling van de tekst. Die vertaling, aanvangend met de woorden *Furent jadis es parties de Flandre deux nobles freres* en eindigend in het jaar 1116 met het woord *reconseillier*, wordt sedert 1939 bewaard in het Algemeen Rijksarchief te Maastricht. De vertaler en de man, die een titelblad maakte, zijn misschien wel een en dezelfde persoon.

De houten borden, die bij het binden rond 1550 werden aangebracht, hebben er niet veel langer dan een eeuw omgezet. In de 17e eeuw werd het handschrift bewaard in het refugehuis, dat Rolduc in Aken bezat. Met moeite werd het gered uit de brand, die het refugehuis in 1656 vernielde. De documenten waren er geborgen in enkele kisten. Denkelijk heeft men, met het oog op de beperkte berggruimte, de houten borden van het handschrift losgemaakt, het zo vrijgekomen handschrift over de breedte in twee gevouwen en aan een der hoeken met een haak of clip gesloten.

Er zijn namelijk overduidelijke sporen, dat het handschrift eenmaal over de breedte gevouwen is geweest, zó dat fol. 1 aan de binnenkant en fol. 22 aan de buitenkant kwam te zitten. De vouw is over alle bladen zichtbaar, het sterkste achteraan. Op fol. 22 is de vouw uitgesleten tot een scheur. Een deel der hoeken is afgescheurd. Alle bladen zijn in de richting van de rechterbovenhoek gerekt en, later tot de vrije staat teruggekeerd, gekrompen. Aan de rechterbovenhoek, waartegen na het vouwen de rechterbenedenhoek kwam te zitten, moet een tijdlang een sluithaak of clip zijn bevestigd geweest.

De papieren bladen 3 en 6.

De perkamenten bladen 3 en 6 zijn niet meer aanwezig, maar in de 18e eeuw vervangen door twee papieren bladen, waarop vooraf de tekst van de oude bladen was afgeschreven. Volgens de overlevering zou het afschrift zijn gemaakt door de bekende abt Nicolaus Heyendal (1712—1733). Hier heeft de overlevering, die ik zelf vroeger ook heb aangehangen, het beslist mis.

Heyendal overleed in 1733 en een der twee watermerken, die op de papieren bladen voorkomen, draagt de naam van de fabrikant J. Honig, van wie vóór 1737 geen productie bekend is. De hand, die deze bladen beschreef, is zeker niet die van Heyendal. Volgens schriftelijke mededeling van Dr P. S. Everts te Rolduc, gelijkt zij op die van de secretaris van abt Jan Joseph Hagen (1757—1781).

Het ziet er derhalve naar uit, dat de papieren bladen 3 en 6 zijn geschreven en ingelast in dezelfde tijd ongeveer, waaruit de tegenwoordige band dateert, dat wil zeggen: tegen of rond het midden der 18e eeuw.

De tekst van de bladen 3 en 6 kan voor een deel vergeleken worden met die van de Franse vertaling, welke rond 1550 werd begonnen. Uit deze controle blijkt, dat de twee versies elkanders getrouwe weergave zijn. De conclusie is dan ook gewettigd, dat de nu bekende tekst sedert het midden der 16e eeuw niet is gewijzigd. Maar is deze tekst gelijk aan die, welke in de 12e eeuw werd geschreven? Een afdoend antwoord op deze vraag zou alleen kunnen worden gegeven, indien wij wisten, of het huidige afschrift

werd gemaakt naar de originele bladen 3 en 6 dan wel naar een ouder afschrift.

Ik sluit mij in dit punt aan bij Mgr. P. J. van Gils, die vele jaren geleden al als zijn mening heeft neergeschreven, dat de bladen 3 en 6 een afschrift zijn van een oude copie ¹⁾. Gaat men uit van de nauwkeurigheid van dit afschrift, dan zal men moeten aannemen, dat een bepaald soort leesteken, de *virgula*, dat men hier aantreft en dat op de oorspronkelijke bladen niet voorkomt, in het model heeft gestaan. Welnu, dit leesteken was vóór de 13e eeuw niet in zwang. Het afgeschreven model moet van na de 13e eeuw dateren, dus een copie zijn geweest. Een ander argument is te putten uit de afwezigheid van initialen, die het afschrift kenmerkt. Ook het model zal dus geen initialen hebben gedragen. Ja, bij nader toezien is er toch wel één rode initiaal aan te wijzen (een A, bovenaan fol. 3r), maar deze uitzondering bevestigt juist mijn gevolgtrekking. Want terwijl op de originele bladen nooit tweemaal dezelfde rode initiaal voorkomt, is de rode A van fol. 3r gelijk aan de A, welke zich onderaan het originele blad 2v bevindt. De afschrijver heeft dus op fol. 3r een initiaal van fol. 2v nagetekend.

Ook argumenten van interne critiek bewijzen, dat de huidige bladen 3 en 6 slechts een afschrift zijn van een afschrift. Als Fisen in 1647 schrijft over Ailbertus, de grondlegger van Rolduc, zwijgt hij over de voornaamste episoden uit Ailbertus' leven, die worden verhaald op de bladen 3 en 6. Dit zwijgen is veelbetekend, omdat Fisen zegt, te hebben geput uit een *perantiquus liber Rodensis*, met welk handschrift slechts onze *Annales* kunnen zijn bedoeld. De verzwegen feiten bestaan vooral hierin, dat Ailbertus in 1111 Rolduc verliet en zich in Noord-Frankrijk vestigde. Joannes Noppius was niet zo achterdochtig, omdat hij in zijn *Aacher Chronieck* van 1623 wel over deze gebeurtenissen sprak.

Reeds tegen 1472 was Nicolaus Clopper, toen hij in zijn *Florarium Temporum* een korte biographische notitie over Ailbertus inslakte, heengestapt over de gebeurtenissen, welke op de fol. 3 en 6 van de *Annales Rodenses*

den s s verhaald worden, en in een ander punt (nl. Ailbertus' geboorteplaats) had hij zelfs een mededeling gedaan, die lijnrecht in strijd is met wat de *Annales Rodenses* daarover vertellen ²⁾. Clopper zegt, zijn mededelingen te hebben ontleend aan een oude kroniek der bisschoppen van Luik, welke kort na 1238 moet zijn geschreven. Fisen heeft het werk van Clopper gekend; misschien heeft de tegenspraak, die hij tussen Clopper en de *Annales Rodenses* vaststelde, hem tot voorzichtigheid bewogen.

Er is nog iets heel vreemds. In de bovenrand van fol. 2r van het handschrift der *Annales Rodenses* leest men het Arabische cijfer 4, geschreven door een middeleeuwse hand in een vorm, die na het midden der 16e eeuw niet meer voorkomt. De plaats is die, waarop men in handschriften van die tijd, het folionummer of bladnummer placht aan te brengen. Is dit cijfer 4 werkelijk een folionummer? De overige bladen zijn aan de randen te veel afgesneden of te vuil om met het blote oog meer van dergelijke cijfers te laten onderscheiden. Mochten wij met een foliocijfer te doen hebben, dan zou daaruit volgen, dat reeds in de middeleeuwen het huidige blad 2 van katern (V) het nummer 4 droeg. Bijgevolg zou moeten worden aangenomen, dat reeds in de middeleeuwen de orde van katern (V) verstoord was. De geconstateerde nummerfout is dan alleen te verklaren, als men aanneemt, dat reeds tegen het einde der middeleeuwen de oorspronkelijke bladen 3 en 6 uit hun verband waren gelicht. De nummering klopt alleen, als deze bladen toen tussen de folia 1 en 2 zaten ingevoegd.

Dit tenminste mag met redelijke zekerheid worden aangenomen, dat de huidige bladen 3 en 6 slechts een afschrift zijn van een afschrift. Misschien waren reeds tegen het einde der middeleeuwen de originele bladen 3 en 6 er uit gelicht en vervangen door een afschrift, dat dan tot overmaat van ramp nog op een verkeerde plaats was ingebonden. Waarschijnlijk hebben Noppius en Fisen niet anders dan dit oude afschrift gezien en heeft ook de onbekende Franse ver-

¹⁾ P. J. M. van Gils, *Eenige opmerkingen over de oudste Annales Rodenses* (1912), blz. 9.

²⁾ P. C. Boeren, *Ailbertus van Antoing of Ailbertus van Keulen?*, in: Rolduc's Jaarboek, 1950, blz. 100—110.

taler, die rond 1550 aan het werk was, naar dit afschrift gewerkt.

Dat de huidige copie een getrouwe afschrift is van de oudere copie, kan niet worden betwijfeld, maar de vraag, of die oudere copie de tekst van de 12e eeuw zuiver weer geeft, blijft voorlopig een open probleem.

Wanneer werd het handschrift gesloopt?

Het oorspronkelijke, volledige handschrift heeft op zijn minst 23 katernen van 4 bladen elk bevat, gesigneerd A t.m. Y, in totaal 184 bladen, maar waarschijnlijk niet of niet veel meer. Het stemt droevig te bedenken, dat het nog vóór de grote veranderingen van de 16e eeuw en wel in Rolduc zelf is gesloopt geworden. De verwaarlozing, die het te beurt viel, was symptomatisch voor het treurige verval, waarin de abdy tegen het einde der middeleeuwen verkeerde. Het grootste deel van het geweldige handschrift werd aan de vernietiging prijs gegeven; de tekst, die het bevatte, werd blijkbaar niet de moeite waard geacht om bewaard te worden. Zoveel zelf-respect heeft men tenminste nog gehad, dat men de drie katernen, die de huiskroniek van de abdy uit de eerste halve eeuw van haar bestaan bevatten, er uit scheurde en op een of andere wijze bewaarde. Maar zelfs van de derde katern heeft men nog de twee laatste, onbeschreven gebleven, bladen weggesneden, uit misplaatste zuinigheid.

Ook buiten Rolduc had men nog weinig of geen aandacht voor de drie katernen met de huiskroniek, die toen nog geen titel had en eerst veel later de naam *Annales Rodenses* zou krijgen. Eigenlijk zijn er vóór het midden van de 16e eeuw geen schriftelijke getuigenissen te vinden, die het bestaan van de *Annales*, hetzij expliciet, hetzij impliciet, vermelden. Zelfs de kroniekschrijver Nicolaus Clopper, die in 1458 in Maastricht verbleef, enige tijd in Luik vertoefde en, naar mij later nog bleek, ook in Aken naar handschriften heeft gespeurd, is van het bestaan der huiskroniek van Rolduc niet op de hoogte geweest. Zijn zwijgen is des te wel-sprekender, omdat hij Rolduc wel kende — hij klaagt immers over het verval der tucht in de abdy — en van de oudste geschiedenis der abdy een andere voorstelling geeft dan de *Annales*.

Men zal mogen besluiten, dat de *Annales Rodenses* omstreeks 1458 geen bijzondere aandacht genoten, noch in noch buiten Rolduc. Het eerste teken van aandacht is wellicht het slopen van het grote handschrift geweest, waarbij men niet zonder reden de drie katernen met de tekst van de huiskroniek heeft gespaard. De sloping zal plaats hebben gehad tegen het einde van de 15e of in het begin van de 16e eeuw.

Van dan af gaat de belangstelling voor het fragment in stijgende lijn. Rond het midden van de 16e eeuw wordt het in het Frans vertaald, van een imitatie-titelpagina-indruk voorzien en waarschijnlijk ook gebonden. De toestand der bladen 3 en 6 moet al eerder zo erbarmelijk zijn geweest, dat men ze uit de eerste katern (V) had losgemaakt en vervangen door een afschrift. Mogelijk heeft men dit afschrift op een verkeerde plaats ingevoegd of ingebonden. Pas het afschrift, dat in de 18e eeuw van dit afschrift werd gemaakt, zou de juiste plaats krijgen.

De verdere lotgevallen van het handschrift — het ontdoen van de band, de opberging in het Akense refugehuis, de redding uit de brand in 1656, het opnieuw inbinden en tweede afschrijven van de bladen 3 en 6 tegen het midden der 18e eeuw — kwamen reeds terloops ter sprake.

Een werk van verschillende etappen.

Men moet het zich niet zo voorstellen, alsof op een gegeven ogenblik in de tweede helft van de 12e eeuw een kanunnik van Rolduc zich voor zijn lessenaar zou hebben gezet met het vooropgezette plan, in één adem de *Annales Rodenses* te schrijven. Zo juist is de verrassende bevinding gedaan, dat de *Annales Rodenses* niet meer zijn dan een reeks aantekeningen, ingeschreven achter in een groter handschrift op de daar nog resterende witte bladen. Men stelle de gang van zaken zich daarom eerder zo voor, dat van tijd tot tijd dan deze dan gene zich opmaakte, aan het bestaande grote handschrift iets toe te voegen uit de geschiedenis van het eigen huis, waartussendoor dan enkele aantekeningen van algemene aard werden gestrooid om het karakter van algemene kroniek te behouden, dat het handschrift in zijn geheel zal hebben gehad. Al-

lerlei verschillen tussen de uitrusting der drie bewaarde katernen onderling, alsmede de wisselingen van schrift, inkt en verluchting, wijzen er op, dat inderdaad het op schrift brengen der *Annales Rodenses* in verschillende etappen heeft plaats gehad.

Het perkament van de twee eerste katernen is van gelijke kwaliteit en zeer goed gepolijst; dat van de derde katern is dik en geel en weinig of niet gepolijst. De bladen van de twee eerste zijn afgeschreven en gelinieerd, maar in de derde katern vertonen de bladen 19—22 geen spoor van afschrijving en *réglure*. Dit wekt de indruk, dat het aanvankelijk niet de bedoeling is geweest, dat de derde katern helemaal zou worden beschreven.

Maar ook de *réglure* verschilt weer katern voor katern. De bladen van de eerste katern zijn doorgaans aan de ene zijde met de droge stift, aan de andere zijde met loodstift geregleerd. De meeste bladen van katern twee zijn aan beide zijden met loodstift geregleerd. De katernen een en twee hebben ook verschillende prikken (*piqûres*): die van katern een hebben de vorm van schuine streepjes, die van katern twee zijn verticale streepjes en staan bovendien veel verder (27 mm.) buiten de afschrijving. Ook tussen katern 1 en katern 2 ligt een scheiding.

Veel belangrijker zijn de wisselingen van schrift en verluchting. Veel is er gedispu-teerd over de vraag, of de tekst door één dan wel door drie of meer handen is geschreven, die dan elk weer met wisselende pen-nen werkten. Zo heel belangrijk is die vraag niet, al kan men ze niet voorbijgaan. Voor de ontstaangeschiedenis van het handschrift is veel belangrijker het voortdurend wisselen van pen, zelfs door dezelfde handen, in de katernen twee en drie. Deze wisselingen zijn een aanwijzing, dat de katernen twee en drie met stukjes en brokjes zijn beschreven. Maar als ik tenslotte nog iets over de han-den wil zeggen, zal ik alleen twee dingen opmerken, die voor iedere toeschouwer evi-dent zijn.

In de eerste plaats dan worde opgemerkt, dat het laatste blad (fol. 22) grotendeels be-schreven is door een hand, die geheel an-ders en ook jonger is dan de hand of de

handen, die aan de overige bladen hebben gewerkt. De inkt trouwens van deze hand is zwart, een kleur die overigens in het hand-schrift nergens gebruikt is.

In de tweede plaats is duidelijk, dat dit blad 22 door een andere hand is verlucht en gerubriceerd dan de overige bladen³⁾. De rubricator van de bladen 1—21 heeft zijn rubrieken en initialen uitgevoerd in donker-zinnober, die van blad 22 heeft gewerkt met oud-rood. De initialen van blad 22 zijn ook van een andere stijl dan die van de bladen 1—21, en van groter formaat.

De rubricator-illuminator van blad 22 heeft vermoedelijk ook een aandeel gehad in de correctie van de derde katern, waarin met dezelfde oud-rode inkt een aantal verbeteringen in de tekst zijn aangebracht. Boven een foutief woord staat het gewenste woord in volrood geschreven. Dit is voor de 12e eeuw werkelijk een abnormale manier van corrigeren. Vreemd is verder, dat deze wijze van correctie alleen voorkomt in de derde katern.

De herschrijvingen op rasure.

In het begin van dit artikel heb ik het feit, dat het handschrift slechts een brok-stukje van een groot, verloren handschrift is, de voornaamste verrassing genoemd, die de inzage van het origineel mij heeft be-zorgd. Een tweede, eveneens zeer voorname verrassing, vormen de zeer talrijke herschrij-vingen op rasure, waarvan op de foto's wei-nig zichtbaar is.

De fouten, die de schrijvers maakten, zijn op de meest uiteenlopende wijzen en in zeer uiteengelegen perioden verbeterd. Verschrij-vingen van een enkele letter zijn vaak her-steld door over de verkeerde letter heen een nieuwe te tekenen. Een deel van die overtekeningen lijken gelijktijdig, maar een ander deel is van zeer jonge datum, denke-lijk uit de 16e eeuw, te oordelen naar de kleur van de inkt. In andere gevallen zijn fouten verbeterd door *exponctatie*, door on-

³⁾ Terloops worde opgemerkt, dat in de *Annales Rodenses* rubricatie en verluchting door een de-zelfde persoon zijn aangebracht. Dat blijkt voldoende hieruit, dat de rubricatiestrepjes, die door de eerste regels van de jaaropectekeningen lopen, aan de initialen vastzitten.

der streping of door omwisselingstekens. In katern drie vindt men, zoals wij reeds zeiden, voorbeelden van correctie door simpele bovenschrijving in volrood. Verder zijn er vele gevallen waarin de foutieve woorden, zinsneden en zinnen met een mesje werden geradeerd, waarna op de aldus ontstane rasures de juiste tekst werd geschreven (herschrijvingen op rasure).

Dit opvallend gemis aan uniformiteit in de correctie is een aanwijzing te meer, dat het handschrift in verschillende etappen zijn tegenwoordige vorm heeft gekregen. Merkwaardig is vooreerst, dat de methoden van correctie, die in de 12e eeuw in zwang waren; de exponctatie en de onderstreping, uiterst zelden zijn toegepast. De correctie door bovenschrijving in volrood, zoals die alleen in katern drie voorkomt, is slechts uit de late middeleeuwen bekend. Verreweg overwegend zijn de correcties door overtekening en de correcties door herschrijving op rasuur. Een aanzienlijk deel van de overtekeningen is, te oordelen naar de grijszwarte inkt, van tamelijk moderne datum. Van de herschrijvingen op rasure is een deel gelijktijdig, een deel van later datum.

Zelfs als ik de zeer kleine rasures, die niet meer dan een enkele letter betreffen, uitzonder, kom ik al tellend nog tot een verbluffend totaal van 81 herschrijvingen op rasure. De meeste beslaan slechts de ruimte van een of een paar woorden, maar er zijn er ook van hele regels, zelfs van hele volzinnen — en wat haast niet te geloven is, als men het niet heeft gezien — ook van hele bladzijden. Als voorbeeld van een op rasuur geschreven volzin moge dienen de passage, waarin de bediening van Retherus van Dyck door Ailbertus van Antoin wordt verhaald. Bladzijde 11 v is met uitzondering van de regels 20—27 in haar geheel geradeerd, alsmede de eerste regel van bladzijde 12 r, en daarna herschreven. Hoe vakkundig dit raderen is geschied, wordt wel hierdoor bewezen, dat een foto van fol. 11 v er niets meer van aan het licht brengt. Maar het natuurlijke oog bedriegt niet, want neemt men de originele bladzijde voor zich, dan kan men hier en daar nog duidelijk een woord van de ondertekst lezen. Bladzijde 11 v is dus een ware palimpsestbladzijde.

Tenslotte zijn er nog passages, die werden geradeerd, maar niet herschreven. De voornaamste daarvan zijn de 24 regels uitgekraabte schrift op het pseudo-titelblad 1 r en vervolgens bladzijde 10 r, waar een twintigtal regels marginale en interlineaire aantekeningen bij het stervensverhaal van Ailbertus aan het mes ten offer vielen.

Hoe meesterlijk ook het radeermes werd gehanteerd, overal is nog wel een of ander woord van de ondertekst leesbaar gebleven. Het rood van de initialen heeft aan het mes zelfs volledig weerstand geboden. Dat blijkt vooral op de palimpsestbladzijde 11 v, waar de drie rode initialen (I, H en C), die werden weggekraab, nog heel wel zichtbaar zijn. Bij het herschrijven van deze bladzijde werd de tekst zoveel korter, dat de vier onderste regels van deze bladzijde en de eerste regel van de volgende niet meer werden beschreven, maar de rode initiaal C die deze passage opende, staat er nog steeds en maakt een zielig figuur, zo met niets dan wit achter zich, als een kloek zonder kiekens.

Gaat men de hier en daar nog zichtbare onderteksten na, dan blijkt, dat een deel dezer herschrijvingen op rasure van de oorspronkelijke schrijver stammen. Dat zal met de meeste der kleine herschrijvingen van dat soort wel het geval zijn. Anders is dat met de grotere herschrijvingen, die stellig van later tijd zijn en pas werden aangebracht, nadat het handschrift was geschreven, gecorrigeerd, gerubriceerd en verlucht. De grote herschrijvingen immers hebben geen rode initialen en over algemeen ook geen rubriceringen meer, zelfs niet op fol. 11 v, waar de ondertekst deze in groter getale had. Enkele zijn zelfs van een andere, duidelijk jongere hand dan de tekst.

Voor de kritiek zijn deze jongere herschrijvingen van groot belang. Er moet een belangrijke motief hebben gezeten achter het wegkrabben van meer uitgebreide passages. Vooral als de tekst bij de herschrijving aanzienlijk korter werd, zoals op fol. 11 v. In enkele gevallen kon ik door vergelijking van ondertekst en boventekst het motief van de herschrijving vaststellen, maar het zou in dit bestek niet mogelijk zijn, daarvan volledig rekenschap te geven. Het zou trouwens ook voorbarig zijn zolang de ondertekst van de

grote herschrijvingen op rasure niet volledig toegankelijk is gemaakt.

Paleografische datering.

Alles wat vroeger over de datering der *Annales Rodenses* werd geschreven, worde voor een ogenblik ter zijde gelaten. Ook worde voorlopig afstand genomen van de inwendige criteria, die de tekst kan bieden. In deze onbevangenheid het handschrift benaderend, zal men het spontane oordeel uitspreken: voor zover het oorspronkelijk is, dateert het schrift van dit handschrift uit de twaalfde eeuw.

Tot op het midden van fol. 21 v, tot het jaarbericht 1151, vertoont het schrift, hoezeer de pennen ook wisselen, een zekere eenheid. De eerste katern is in één trek beschreven, katern twee geeft een matige wisseling van pennen te zien, in het grootste deel van katern drie (het niet afgeschreven en niet regleerde deel) wisselt de pen verschillende malen per bladzijde. Theoretisch is het mogelijk, dat de eerste katern en het begin van de tweede katern (samen de tekst der biographie van Ailbertus bevattend) nog rond het midden der 12e eeuw zouden zijn beschreven en dat de overige bladen later geleidelijk broksgewijs werden volgeschreven door dezelfde of door een soortgelijke hand. De ongelijkmatige *réglure* — nu eens met droge stift, dan weer met loodstift — versterkt deze mogelijkheid, want de overgang bij de *réglure* van droge stift op loodstift valt juist in de 12e eeuw, volgens kenners al in de eerste helft der 12e eeuw⁴⁾.

Bij dit schrift past het etiket **Scriptura Carolina-Gothica**, dat Ehrle en Liebaert aan het overgangsschrift van de 12e eeuw hebben gegeven. Juist als overgangsschrift maant dit schrift tot zekere voorzichtigheid, vooral als het aan de Duitse kant voorkomt, waar de schriftontwikkeling een eind bij de algemene ten achter was.

Bij nader toezien, blijkt in dit geval voorzichtigheid verre van overbodig. Het schrift bevat enige elementen, welke ontleend zijn

aan een vorm van oorkondenschrift, die in de jaren 1140—1150 nog niet in zwang was. Dit geldt bijzonder voor de verhoogde *a* in het midden of aan het eind van een woord. Ook de verwisseling van *u* en *v* en van *c* en *t* wijst naar een jongere tijd. Enkele malen trof ik het 4-vormige afkortingsteken voor-*er* aan, dat zelfs voor het derde kwart der 12e eeuw nog ongewoon is. Vrij veelvuldig komen de critische tekens boven de *i* voor en de divisietekens (afkappingstekens) aan het einde der regels. Een deel dezer tekens is duidelijk van de oorspronkelijke hand. Rond 1150 is het gebruik van die tekens nog niet denkbaar en pas tegen het einde der eeuw beginnen zij gewoon te worden.

Te voorzichtiger moet men zijn, omdat het handschrift kennelijk geen autograaf is, maar een handschrift. Ik ga hierbij uit van de definitie, waarbij een autograaf wordt omschreven als een handschrift, dat door de schrijver werd vervaardigd onder eigen verantwoordelijkheid. Van eigen verantwoordelijkheid is in dit geval zeker geen sprake, omdat er duidelijk een officiële corrector aan het werk is geweest, die het toezicht had. Verschillende malen vindt men in margine een doorstreepte hoofdletter *R*: een wenk aan de rubricator-corrector om ter plaatse te verbeteren. Inderdaad zijn in de regels, waarbij zo'n *R* staat, belangrijke correcties aangebracht, meestal herschrijvingen op rasure. In het algemeen is aan de tekst zeer veel gedokterd, gelijk wij al zagen, en wel door verschillende personen. De wonderlijke mengeling van zeer archaïstische en van nogal recente schriftelementen, die het handschrift ons te zien geeft, past juist bij een afschrift van een oud model. Zeker zijn, mijns inziens, de katernen een en twee, elk aan een stuk gschreven en gezamenlijk lopende van 1104 tot 1140, een afschrift van een ouder model, en wellicht ook nog het begin van katern drie. Alleen het restant van katern drie, waar de wisseling van pennen en handen welhaast even talrijk is als de berichten of *alinea's* zijn, zou wellicht aanspraak kunnen maken op de kwalificatie van autograaf. Zeker alleen is blad 22 een autograaf, omdat daar sporen van correctie door andere hand dan die van de schrijver ontbreken.

⁴⁾ Het is een zeer voorlopige constatering, want het onderzoek naar deze omwenteling in de *réglure* verkeert pas in een beginstadium. Bovendien beperkt dit onderzoek zich tot het gewone boekschrift. In liturgische handschriften komt *réglure* met droge stift de hele middeleeuwen voor.

Zuiver paleografisch beoordeeld, moet dan ook naar mijn mening, het oorspronkelijke deel van het handschrift eerder in de tweede helft dan rond het midden van de 12e eeuw worden geplaatst, en wel in een nogal gevorderd stadium van de tweede helft dier eeuw. Dit oorspronkelijke deel heeft dan in katern drie met verloop van tijd verschillende vervolgen gekregen, die natuurlijk alle van jonger datum zijn. De vraag, waar precies in katern drie dit oorspronkelijke deel eindigt en de vervolgen beginnen, is van minder belang en moge hier in het midden worden gelaten. Alleen over de twee laatste toevoegingen wil ik iets te berde brengen, omdat ten aanzien daarvan wel enige evidentie bestaat.

De tweede helft van bladzijde 21 v, beginnend in het jaarbericht 1151, en de eerste regels van bladzijde 22 r zijn van een hand, die volgens verschillenden beslist een andere is dan die van de schrijver of van de schrijvers der bladen 1 t.m. 21 r. Ik ben hier niet van overtuigd en meen eerder, dat dit de hand van de gewone Annalist is, maar dan in een wat vergrootte, verzwaarde en meer ongedwongen vorm, waardoor zij haar jongheid verraad. Hetzelfde schrift wordt op andere bladen aangetroffen in enkele omvangrijke herschrijvingen op rasure.

Daarentegen is het volstrekt evident, dat het overige van blad 22 is beschreven door een hand, die elders in het handschrift niet voorkomt en ook beslist jonger van karakter is dan haar voorgangsters. Dit blad is, zoals hoger werd aangestipt, ook gerubriceerd en verlicht door een andere hand dan de voorgaande bladen. Er dient dan ook ernstig te worden gerekend met de mogelijkheid, dat dit blad 22 nogal geruime tijd later kan zijn beschreven dan de voorgaande bladen.

Omdat de grote herschrijvingen op rasure geen rubricatie en verluchting hebben en bovendien enkele sierletters in gewone inkt vertonen, wier vorm voor de 12e eeuw anachronistisch is, kunnen zij eerst zijn aangebracht, nadat het handschrift in zijn geheel was voltooid. Vooral het feit, dat de rode traits-d'union, die in het oorspronkelijke deel bij plaats- en persoonsnamen geregeld voorkomen, in de herschrijvingen ten enenmale ontbreken, lijkt mij veelzeggend.

Het eindoordeel van de paleograaf luidt, dat het gros van het handschrift een zekere eenheid vertoont, mogelijk zelfs van één hand kan zijn, en ogenschijnlijk in de tweede helft der twaalfde eeuw thuis hoort, maar tevens, dat dit oorspronkelijke deel in wat later tijd van toevoegsels is voorzien en door belangrijke herschrijvingen op rasure en andere correcties aanzienlijk is gewijzigd. Hoeveel tijd er nu tussen die verschillende etappen van op schrift brengen en redactie is verlopen, kan de paleograaf niet uitmaken en moet worden overgelaten aan de gewone historicus, die zich van de inwendige criteria bedient.

De inhoud der bladen 1—21.

Het feit, dat de Annalist zijn berichtgeving heeft afgesloten met het jaar 1157, is helemaal geen aanwijzing, dat hij in dat jaar de pen zou hebben neergelegd. Integendeel, de bijzondere verluchting van het jaarbericht 1157 en de plaatsing van een *Finis* aan het eind daarvan, bewijzen, dat het juist zijn bedoeling is geweest, om niet verder dan dat jaar te gaan. Een geschrift met dergelijke opzet kan dus heel wel enige tijd na 1157 zijn uitgevoerd.

De schrijver heeft rijkelijk geput uit een Akense bron, van omstreeks 1170, zoals wijlen Prof. Oppermann aantoonde. Hij geeft ook een tweetal berichten in gelijke bewoordingen als de *Annales Egmondenses*, die volgens de meest conservatieve datering op zijn vroegst van 1169 kunnen dateren.

De schrijver heeft zich ook van verschillende oorkonden bediend; het gebruik van drie ervan erkent hij zelfs met zoveel woorden. De vraag is nu, of hij deze oorkonden in de authentieke danwel in de vervalste vorm heeft gebruikt. Ofschoon ik persoonlijk meer vervalsingen aanneem dan Oppermann, acht ik het niet zeker, dat de Annalist zoveel valse oorkonden heeft verwerkt als Oppermann aannam. Van één valse uitvaardiging blijf ik evenwel zeker, dat zij door de Annalist is benut, namelijk de valse stichtingsoorkonde van 1108. Dat dit stuk een zegel van bisschop Otbert droeg, zoals de Annalist opmerkt, is al afdoende genoeg.

Het komt nu alleen maar op de datering van deze vervalsing aan.

Volgens Oppermann zou deze stichtings-oorkonde omstreeks 1175 zijn vervalst. Ik acht het niet uitgesloten, dat zij van iets later datum is, mogelijk pas uit de eerste jaren van de 13e eeuw. Het is hier niet de plaats om alle argumenten op te halen. Ik volsta met twee. Daar is in de eerste plaats de merkwaardige afkorting *d o n u s* voor *d o m i n u s*, die overigens alleen wordt aangetroffen in Rolducse stukken van ca 1225 en later. Vervolgens het feit, dat de priester Conradus van Mausbach *f r a t e r*, d.w.z. lid van de gebedsbroederschap heet, wat voor de 12e eeuw erg vroeg is.

Zowel de valse oorkonde van 1108 als het anniversarium van omstreeks 1400 noemen die priester-weldoener Conradus een *f r a t e r*, een lid van de gebedsbroederschap der abdij. Gebedsbroederschappen met zusterabdiën en met vorstelijke personen zijn wel sedert de 10e eeuw bekend, maar opneming van gewone personen daarin is volgens de huidige stand der historische kennis vóór de 13e eeuw niet denkbaar. De oudste lijsten van *fratres speciales*, die men tot nu toe kent, zijn van het midden der 13e eeuw. De Annalist schijnt zelf te hebben gevoeld, dat de stichtingsoorkonde in dit punt anachronistisch was, want hij heeft niet alleen de schenking van Conradus daaruit los gemaakt en in ander verband medegedeeld, maar hij heeft aan de man wijselijk ook de kwalificatie van *f r a t e r* onthouden. Ik moet echter toegeven, dat nieuwe vondsten tot herziening van onze kennis in dit punt kunnen dwingen. Het verluidt al, dat onlangs een broederschapslijst van de abdij Sint Mathias te Trier is ontdekt, die zou dateren van omstreeks 1180.

De grote herschrijving op fol. 11, die bijna geheel deze bladzijde beslaat, doet een nieuw, zeer belangrijk inwendig criterium aan de kant. Zij staat aan het begin van Erpo's abbatiaat en houdt in een samenvattend overzicht met laudatio van dat abbatiaat. Met een dergelijk lovend overzicht wordt in de *Annales* elk abbatiaat geopend, maar alleen dat van abt Erpo is uitgekrabt en daarna opnieuw geschreven. Dit overzicht kan zeer wel tijdens Erpo's leven

zijn te boek gesteld, maar niet tijdens zijn leven zijn uitgekrabt en overgedaan, te minder omdat de nieuwe redactie vijf regels korter werd dan de oude. Het uitkrabben en herschrijven moet hebben plaats gehad na Erpo's dood, die in of kort na 1178 overviel. Hoeveel tijd na zijn dood, dat is natuurlijk moeilijk te zeggen. In ieder geval zal zoiets wel niet op de dag van de begrafenis zelf zijn ondernomen.

Laten alzo enkele gegevens uit de inhoud vermoeden, dat de oorspronkelijke tekst dichters tegen het einde dan tegen het midden van de 12e eeuw werd op schrift gesteld, er zijn evenzo gegevens bij de hand, die er op wijzen, dat de vervaardiging toch nog vóór het begin der 13e eeuw kan hebben plaats gehad.

Op het jaar 1151 laat de Annalist verstaan, dat het H. Kruisaltaar in het midden van de kloosterkerk stond. Welnu, in 1224 is dit altaar verplaatst naar een nis van het Zuidelijk transsept. Men is niet zonder reden geneigd, hieruit te besluiten, dat de bladen 1—21, die met het jaar 1151 eindigen, in hun geheel vóór 1224 moeten zijn geschreven. Dwingend is de redenering evenwel niet, want bij nader inzien blijkt, dat de woorden in *medio ecclesie* (in het midden van de kerk) in de oorspronkelijke tekst niet hebben gestaan, maar pas achteraf bij herschrijving op rasuur zijn aangebracht.

Vaster grond geeft de kanttekening *I d u s D e c e m b r i s*, die langs de onderrand van fol. 20 r te lezen is en van dezelfde schrijvershand stamt als een deel van de tekst. Het feest van kerkwijding werd in Rolduc tot 1209 op *I d u s D e c e m b r i s* (13 December) gevierd. De voltooide bovenkerk werd in 1209 gewijd op 22 November. In 1224 werd het kerkwijdingssfeest verplaatst naar 17 September. De kanttekening *I d u s D e c e m b r i s* staat in geen enkel verband met de tekst der betrokken bladzijde; zij kan dus heel goed betrekking hebben op het feest van kerkwijding, zoals dat vóór 1209 werd gevierd. Op die dag had de schrijver zijn pen neer te leggen, want in de 12e eeuw was het nog verboden, op Zondagen en feestdagen schrijfwerk te verrichten⁵⁾.

⁵⁾ B. Kruitwagen, *Het schrijven op feestdagen in de middeleeuwen*, in: Tijdschrift voor Boek- en Bibliotheekwezen, 1907, blz. 97—120.

Uit een en ander is al gebleken, dat de palimpsestpassages voor de critiek van groot belang zijn en dat verdere ontcijfering nog wel nieuwigheden aan het licht kan brengen. Op gevaar af van dit artikel nodeloos te verzwaren, mogen hier nog enkele staaltjes worden gegeven.

Op het jaar 1122 geeft de Annalist in plaats van het concordaat van Worms de inhoud van de overeenkomst, in 1111 tussen paus Paschalis II en keizer Hendrik V gesloten: bisschoppen en abten zouden vrij worden gekozen; de keizer zou hen, zonder zich aan simonie schuldig te maken, de investituur met ring en staf mogen verlenen; daarna zouden de gekozenen en geïnvesteerden canoniek worden gewijd. Nu heeft er oorspronkelijk gestaan, dat de wijding daarop moest volgen (*oportere*), hetgeen de werkelijke strekking van het verdrag was. Maar achteraf is dit woord *oportere* uitgekrabt en de oorspronkelijke hand schreef in de plaats daarvan het woord *posse* (mogen, kunnen), dat aan de passage een geheel andere zin geeft, een zin die meer aan het standpunt der pauselijke partij tegemoet kwam. Ik zie in deze kleine correctie een aanwijzing te meer, dat de *Annals Rodenses* niet in hun geheel een autograaf zijn, maar ook een aanwijzing, dat de afgeschreven tekst het keizerlijke standpunt vertegenwoordigde. Het verzwijgen van het concordaat van Worms wijst daar te meer op. Mocht Sigebert van Gembloux de afgeschreven bron zijn, zoals hoger is geopperd, dan verwondert dit allerminst, want Sigebert's kroniek ademt inderdaad een pro-keizerlijke geest.

Tweemaal (fol. 6 v en fol. 11 r) verhaalt de Annalist van een ministeriaal, die zijn *proprium* aan Rolduc schonk, en dat zijn heer deze schenking voor hem deed. De Annalist zegt duidelijk, dat dit optreden van de heer niet te pas kwam, daar het geschonkene het *proprium* van de ministeriaal was. Met deze passages hebben de verklaarders nooit raad geweten, maar zij zijn ineens duidelijk, nu wij zien, dat er oorspronkelijk *feodum* stond, dat achteraf dit woord is weggekrabt en vervangen door het woord *proprium*. De oorspronkelijke tekst was juridisch volkomen in orde, en zal

zo uit het model zijn afgeschreven. De wijze van verbetering is op zijn zachtst gezegd zeer eigenaardig en wettigt het vermoeden, dat de schrijver en zijn omgeving van vervalsingen niet helemaal afkerig waren.

Tot een zeer merkwaardige slotsom leidt een herschrijving op het jaar 1147. Daar is namelijk sprake van wijngaarden der abdiij Rolduc, die vroeger bij Bornheim gelegen waren (*aput Burnheim constant sita fuisse*). Bedoelde wijngaarden zijn in 1243 door Rolduc geschonken aan de dochterpriorij Sinnich. Vanwege de verleden-tijdsvorm *fuisse* zou men kunnen besluiten, dat de Annalist zijn jaarbericht 1147 pas na 1243 kan hebben opgesteld en ik heb in een vroeger geschrift dat besluit werkelijk daaruit getrokken. Nu is het besluit niet dwingend, moet ik achteraf bekennen, maar iets vreemds, dat tot nadenken stemt, is er toch wel met deze passage, zoals spoedig zal blijken. Ook hier hebben we weer met een herschrijving op rasuur te maken. Nu heeft — verrassend genoeg — ook in de ondertekst reeds *fuisse* gestaan, maar nog meer verrassend is, dat de ondertekst als ligging niet Bornheim, maar Mayschosz gaf. De wijngaarden bij Mayschosz waren door Rolduc al in 1141 van de hand gedaan, namelijk aan de priorij Marienthal. De schrijver had zich dus werkelijk vergist en terecht heeft hij verbeterd; alleen heeft hij bij de verbetering vergeten de werkwoordsvorm *fuisse* in overeenstemming te brengen met de nieuwe lezing.

De inhoud van het fatale blad 22.

Tussen de beschrijving van de bladen 1—21 en die van het laatste blad, blad 22, heeft een zekere tijdspauze gelegen. Het optreden van een nieuwe schrijvershand en van een rubricator-illuminator bewijst dat. De inhoud levert nieuwe bewijzen daarvoor.

De jongere hand, die blad 22 afmaakte, vermeldt de intreden en schenking van 12 personen en van al deze 12 personen geeft zij ook de sterfdatum⁶⁾. Dat zijn dus 12 personen, die allen in de jaren 1151—1157

⁶⁾ Ik reken er 12 en niet 13, hoewel er 13 worden genoemd. De persoon van Henricus de Svernich namelijk trek ik af, omdat de hem rakende notitie een interpolatie is, misschien wel uit de 14e eeuw.

nog in leven waren, ten dele zelfs toen nog van jeugdige leeftijd waren (er waren scho- lieren onder hen!), maar die ook zonder uit- zondering allen reeds overleden waren, toen blad 22 werd beschreven. Tussen de jaren 1151-57 en de tijd, waarin blad 22 werd beschreven, moet dus minstens de tijd van een mensengeneratie liggen.

Juist op folio 22 r staat het merkwaardige bericht van een rechtzaak met de heer van Wassenberg over de hoeve van Curlo onder Dovern, een rechtzaak die ik met geen mo- gelijkheid in de 12e eeuw kan thuisbrengen. De heerlijkheid Wassenberg begon haar be- staan pas in 1215, toen zij als afzonderlijke heerlijkheid werd losgemaakt van Limburg en in erfbezit gegeven aan een zijlinie van het hertogshuis van Limburg⁷⁾. De recht- zaak, die wordt verhaald op fol. 22 r van de *Annales Rodenses* kan pas na 1215 zijn voorgevallen; volgens de bewoordingen van het verhaal immers was het de heer van kasteel van Wassenberg, die Rolduc moei- lijkheden bezorgde en grondde deze zijn aan- spraken op zijn heerlijkheid⁸⁾. Volgens de meer uitgewerkte bijzonderheden, die een laat-middeleeuwse valse oorkonde⁹⁾ weet mede te delen, zou de rechtzaak omstreeks 1246 moeten worden gedateerd. Ook al is zij vals, deze oorkonde gaf toch de plaatse- lijke traditie weer en zal waarschijnlijk wel op een echte vooroorkonde uit de 13e eeuw teruggaan.

Het is zeker verantwoord, deze valse oor- konde er bij te betrekken, maar zien we daarvan voor het ogenblik om tactische re- denen af, dan blijft toch nog waar, dat het bericht over de zaak Curlo niet vóór 1215 aan de *Annales Rodenses* kan zijn toegevoegd.

Het probleem.

Het oorspronkelijke deel — tevens verre- weg het grootste deel — der *Annales Rodenses* is geschreven in een schrift- stijl, die aan het midden van de 12e eeuw eigen is, maar bij nader toezien in dit geval in een zeer gevorderd decennium van de tweede helft der 12e eeuw thuishoort. Men zegt vaak, dat de schriftontwikkeling in de streken aan de Duitse kant zowat veertig jaar achter was bij die aan de Franse kant. Ook op Rolduc is dit van toepassing. Maar de *Annales Rodenses* bevatten ook gedeelten, die nog jonger zijn, met name een deel der herschrijvingen op rasure, het blad 22, en de correcties in oud-rood. De cor- recties in oud-rood vertonen zelfs al een zuiver gothische schriftvorm.

Duidelijker wijst de inhoud naar een tijd van vervaardiging, die niet vóór de jaren 1170-80 kan liggen. Het werk is geen auto- graaf en er is op zijn minst één valse oor- konde in verwerkt, die op zijn vroegst rond 1175 kan zijn opgesteld. De jongere schrift- elementen wijzen ook naar een jongere tijd van ontstaan. Het palimpsest-folio 11 v is stellig pas van na 1178 en blad 22 kan zelfs niet vóór 1215 zijn geschreven.

De uitwendige en de inwendige bevindingen dekken elkaar wat de terminus a quo (ca 1170-80) betreft, maar zij lopen uiteen inzake de terminus ante quem. Paleografisch kan alles — op een deel der correcties en toevoegingen na — nog in het laatst der 12e eeuw zijn voltooid, maar naar de inhoud van blad 22 te oordelen kan de voltooiing niet vóór 1215 haar beslag hebben gekregen.

Het voornaamste probleem, waarvoor de *Annales Rodenses* ons stellen, is dat van hun eenheid, want van deze eenheid hangt uiteindelijk de datering af. Het is ener- zijds wel waar, dat de *Annales Rodenses* in verschillende etappen zijn tot stand gekomen; vooral de katern drie vertoont daarvan de sporen. Maar het is van de an- dere kant onzeker, hoeveel tijd er tussen de verschillende etappen verloren is. Zijn die tussenpozen kort van duur geweest, dan zul- len de *Annales* in hun geheel dezelfde tijd dateren als blad 22, d.w.z. uit de eerste helft der 13e eeuw. Van de tweede helft der 12e eeuw kan het werk alleen dan dateren,

⁷⁾ Hierover nader bij Anton Schuffels, *Das Sankt-Georg-Stift zu Wassenberg*. Diss. Bonn 1911.

⁸⁾ In de uitgaven leest men, dat op de hoeve door de heer van het kasteel werd aanspraak gemaakt (*impe- tetur*). In het handschrift staat evenwel duidelijk: *imperetur*, hetgeen betekent: onder de heerschappij, onder de heerlijkheid van de kasteelheer viel. De lezing van het handschrift klopt volkomen met de historie. Het was de heer niet om het bezit van de hoeve Curlo te doen, hij wilde alleen zekere heerlijke rechten afdwingen, met name hand- en spandiensten.

⁹⁾ Tekst van deze oorkonde bij O. Oppermann, *Rhei- nische Urkundenstudien*, I, S. 453.

als het op schrift brengen enige malen zeer geruime tijd heeft stil gelegen.

Dit probleem der eenheid — en daarmee dat van de datering — zal waarschijnlijk eerst voorgoed kunnen worden opgelost, als alle geradeerde passages leesbaar zullen zijn gemaakt en ook de inhoud en de samenstelling zullen zijn opgehelderd van het grote handschrift, waarvan de *Annales Rodenses* slechts een fragment zijn.

Vooruitlopend, meen ik al vast voorop te mogen stellen, dat het handschrift een zekere eenheid vertoont, maar zelfs als men van de eenheid uitgaat, doen zich nog twee mogelijkheden van datering voor en welke van de twee mogelijkheden ook aan de werkelijkheid moge beantwoorden, steeds zullen er onprettige consequenties aan vast zitten.

Neemt men aan, dat het handschrift materieel van het midden of kort na het midden van de 12e eeuw zou dateren, dan zal men tegelijk moeten aannemen, dat het formeel een vervalsing is van latere tijd. Er is immers in later tijd, ten dele nog in het begin der 13e eeuw, veel aan gedokterd, waarbij hier en daar ingrijpende tekstwijzigingen werden aangebracht en ook een en ander werd toegevoegd. Dit dokteren is geschied op last van overheidswege, de verantwoordelijkheid daarvoor is gedragen door een officiële corrector. De met oud-rood werkende hand, die blad 22 rubriceerde en verluchtte, is denkelijk identiek met de hand van de rubricator-corrector R, die in katern drie een aantal correcties in oud-rood uitvoerde. Maar deze officiële corrector heeft ook geknutseld aan de katernen een en twee; immers bij een aantal correcties in die katernen, speciaal bij herschrijvingen op rasuur, komt eveneens de typische aanduiding R voor en in een paar ervan heeft de herschrijver zelfs met hetzelfde oud-rood gewerkt als de verluchter van blad 22. Uit de bijzondere verluchting van het jaarbericht 1157 en het plaatsen van een *Finis* daarachter, zou zelfs kunnen worden afgeleid, dat men het werk achteraf heeft willen laten

doorgaan voor een werk, dat omstreeks 1157 zou zijn geschreven.

Aanvaardt men deze gedachtengang, dan zou het werk materieel-paleografisch weliswaar van omstreeks 1157 of wat later dateren, maar dan zal men toch tevens moeten erkennen, dat het formeel-diplomatisch-juridisch gesproken in veel latere tijd is vervalst, en daardoor ook in zijn geheel formeel een vervalsing is. Op zich zelf zou een dergelijke manipulatie niet behoeven te verbazen — de overgeleverde oorkonden bewijzen, dat men in Rolduc op het gebied van vervalsing om en om 1200 voor geen kleintje vervaard was¹⁰⁾, maar in dit geval sluit zij te veel onwaarschijnlijke bijverschijnselen in om aannemelijk te kunnen zijn. Gezien de eenheid van schrift en vooral die van de officiële correctie, is het wel onmogelijk, dat tussen de oorspronkelijke op schriftbrenging en de latere bewerking, met name tussen de bewerking van de bladen 1—21 en de toevoeging van blad 22, een tijdsbestek van zowat een halve eeuw zou zijn verlopen. Maar vooral huiver ik, aan te nemen, dat het werk in zijn geheel een formele vervalsing zou zijn. Een enkele oorkonde werd licht vervalst om allerlei onschuldige redenen, maar dat men een officiële huiskroniek met het officiële levensverhaal van de stichter zou hebben vervalst, kan ik mij niet indenken.

Het meest voor de hand liggend gezichtspunt is, het werk zowel materieel als formeel als een eenheid te zien, tenminste als een betrekkelijk eenheid zonder al te grote tijdspauzen tussen de verschillende etappen van op schriftbrenging, dus ook zonder enig vervalsersoogmerk. Maar ook dit gezichtspunt heeft zijn onaangename zijde, althans voor sommigen: het voert noodzakelijk tot de conclusie, dat het werk in zijn geheel van jonger datum is dan vóór 1940 werd geloofd.

¹⁰⁾ P. C. Boeren, *De oudste oorkonden der abdij Rolduc en de Annales Rodenses*. Den Haag 1949.

Brief van Directeur Peters aan Mgr. Zwijsen

Rolduc, den 14 Junij 1850

Hoogwaardige en doorluchte Kerkvoogd!

Gedoog, dat ik mij met den diepsten eerbied aan Hoogwaarde wende, om U enige oogenblikken over eene zaak te onderhouden, welke voor onze heilige godsdienst van het hoogste belang is: namelijk het behoud der eenige katholieke Normaal-School, welke in ons land bestaat.

Het zou mij niet passen Uwe Hoogwaarde voor oogen te stellen, hoe dringend noodzakelijk het is goede en deugdzame onderwijzers te hebben, welke van jongs af in eenen waarlijk godsdienstigen zin zijn opgeleid, om eens met vrucht hunne nederige, maar tevens hoogst belangrijke taak te vervullen; deze noodwendigheid, Monseigneur, voelt en begrijpt Gij beter dan ik; de moeilijkheid bestaat slechts in het middel, om in deze noodwendigheid te voorzien.

Z.H. de Bisschop van Luik stichtte in 1835 te Rolduc de eerste der katholieke Normalscholen van België. Dit gesticht, hetwelk sedert dien tijd een aantal deugdzame en grondig onderwezene kweekelingen opleverde, toen Limburg van België werd afgescheiden door Z.H. Monseigneur Paredis, in stand gehouden. Z.H. wilde den Katholieken van Nederland daardoor een bestaand feit en een verkregen regt waarborgen. Opofferingen van allerlei aard waren nodig, om dit doel te bereiken; doch door de hoop gesterkt van in de toekomst door zijne doorluchtige Ambtgenoten van Nederland krachtig ondersteund te worden, deinsde Monseigneur Paredis voor geene moeilijkheden, hoe groot die dan ook zijn mogten, terug. Als Z.H. daarbij uitsluitend het welzijn van Limburg beoogde, dan zoude hij zoveel voor het behoud der Normaal-School niet beproefd hebben. Trouwens Z.H. was ten volle overtuigd, dat het hoogst moeilijk, om niet te zeggen, onmogelijk was voor Limburg alleen een Normaal-School staande te houden, en hierin kwam de ondervinding zijne overtuiging staven. Immers onze Normaal-School bestaat — weliswaar —, maar na verloop van enige tijd moet zij noodzakelijk te niet

gaan wijl zich in onze zoo beperkte provincie maar al te weinig jonge lieden voor het vak van onderwijzer opdoen, zodat weldra van Rolduc's Normaal-School niets meer dan de naam met een aandenken zal overblijven. Na acht jaren voortdurende opofferingen is thans het beslissende oogenblik gekomen, waarop wij Neerlands eenige katholieke Normalschool óf zullen zien herbloeijen; dank der gemeenzame samenwerking onzer Bisschoppen óf misschien voor altijd zien verdwijnen, en wel in eenen tijd, waarin het meer dan ooit noodzakelijk is aan de Katholieke Kerk al hare middelen van invloed op het opkomende geslacht te verzekeren.

In dit gewichtig oogenblik dan, neem ik de eerbiedige vrijheid, Monseigneur, mij op bevel en in naam van onze hoogwaardigsten Bisschop aan Uwe Hoogwaardige evenals aan Uwe doorluchtige Ambtgenoten te wenden, om Uwe machtige medewerking voor de thans te Rolduc gevestigde Normalschool in te roepen, ten einde dezelve vervolgens op meer uitgebreide grondslagen worde gevestigd en tevens een werk worde van algemeene belangstelling voor de katholieken van Nederland. Z.H. onze Bisschop heeft de voor de Normalschool bestemde gebouwen, welke vrij uitgestrekt zijn, volkomen laten herstellen en vernieuwen. Z.H. is tevens bereid, om bij genoemde gesticht eenen Directeur, eenen professor en eenen onderregent aan te stellen en hun een behoorlijke jaarwedde te verzekeren; bovendien wil hij nog jaarlijks eene toelage van 200 tot 300 Ned. gulden verschaffen, om bij wijze van beurzen onder die kweekelingen verdeeld te worden, welke voor goed gedrag, vlijt en voortgang in de studiën uitmunten.

Ik heb de vrijheid genomen van de overige doorluchtige Heeren, Bisschoppen van ons land te verzoeken, om ook ieder jaar eenen professor bij gezegd gesticht aan te stellen, hem zijne jaarwedde te verzekeren en tevens tot daarstelling van de bovengenoemde beurzen van studiën een gelijke toelage, als onze Bisschop te verleen.

Ik wend mij derhalve ook tot U, Monseigneur, om bij Uwe Hoogwaarde, in naam van onzen doorluchtigen Kerkvoogd, dezelfde deelneming af te smeeken; te weten van bij gezegde Normaal-School eenen door U bezoldigten geestelijken professor aan te stellen en jaarlijks eene voor beurzen bestemde toelage van 200 tot 300 Ned. gulden te verleenen. Moge toch onze roepstem niet slechts een kreet zijn in de woestijn! Moge dezelve door Uwe hoogwaarde en door Uwe doorluchtige Ambtgenooten gunstig opgenomen worden! Dán voorwaar zal de Normaal-School niet alleen behouden blijven, maar dan zal zij worden, wat wij in het belang onzer heilige godsdienst wenschten: eene katholieke Normalschool voor gansch Nederland.

Ik vertrouw, dat de ligging van Rolduc op de uiterste grenzen van Limburg geen hinderpaal zal stellen aan Uwe gulhartige medewerking, bijzonder omdat tegenwoordig het reizen zo gemakkelijk is. Overigens zullen wij volgaarne toelaten, dat de meest verwijderde kweekelingen de paasch-vacantie in het gesticht doorbrengen. Verders biedt de plaatsing van de Normaal-School te Rolduc oock menig voordeel aan.

De kweekelingen, behalve dat zij in de gelegenheid zullen zijn, om zich voor den post van organist en koster te vormen, zullen aldaar in staat gesteld kunnen worden om naderhand als onderwijzer in de fransche en hoogduitsche taal te kunnen optreden. Beter dan elders, dit durven wij vertrouwen, zullen zij te Rolduc het middel vinden, om voor deze laatste vakken de noodige kennis en vaardigheid te bekomen.

Ja juist, omdat wij hier op de uiterste grenzen gelegen zijn, zijn wij meer uit de oogen van zekere min verdraagzame protestanten, en minder blootgesteld aan de bespiedingen van sommige lieden, die immer achterdochtig zijn, als het de belangen der Katholieken geldt, en tevens meer beveiligd tegen soms van wege de regering te vreezen moeilijkheden, voornamelijk bij aldien alles met den minst mogelijken ophef geschiedt. Eindelijk,

en dit komt als een doorslaande beweeggrond voor, de Normalschool bestaat genoegzaam onder goedkeuring van het provinciaal bestuur en met oogluiking der hooge regering, daadwerkelijk en sedert jaren te Rolduc; en voor als nu is het nog mogelijk dit feit door eenparig streven en door gezamenlijke opofferingen te handhaven. En indien de daadzaak eenmaal kwam te verdwijnen, zou het ons dan wel ooit vergund zijn eene Katholieke Normaal-School in ons vaderland op te rigten??

Ziedaar, Monseigneur, onze gevoelens rondborstig en welligt al te vrijmoedig aan den dag gelegd. Uwe innige belangstelling in de onderhavige zaak ligt bij ons buiten alle twijfel: mogt evenzoo Uwe Hoogwaarde zich overtuigd houden van onze bereidwilligheid tot medewerking aan ieder beter voorstel en tot alle individuele opofferingen, opofferingen hoegenaamd. Ter bevordering der goede zaak naar ons vermogen bij te dragen, dit was tot dusverre en dit zal altijd de drijfveer onzer pogingen zijn en blijven.

De nood, de dringendste nood, heeft ons tot deze stap genoopt. En dit een en ander, wij vertrouwen het vast, zal bij eenen kerkvoogd van alom bekenden ijver voor al het goede, voor verschooning gelden. Met een vurig verlangen, maar tevens met een bedaard gemoed zien wij, Monseigneur, een vereerend antwoord tegemoet.

Gewaardig, benevens het huldebewijs van onzen diepsten eerbied de verzekering te aanvaarden, dat wij met eene kinderlijke verknochtheid in gemoede zijn, Monseigneur,

Uwe eerbiedigste en gehoorzaamste Dienaren.

H. Peters, Overste van Rolduc
P. F. H. Canoy
P. Hoefnagels.

Bissch. Archief 's-Hertogenbosch.
Portefeuille: Ingekomen Brieven Mgr. Zwijssen, 1850, no. 318.

Inhoud

President van der Mühlen	3
Kroniek 1952—1953	7
Jaarverslagen:	
Maria-congregaties	19
Missievereniging „Rolduc”	19
Jongerenconferentie „Don Bosco”	23
Academie „St. Augustinus”	26
Academie „Alberdingk Thijm”	27
Heemclub „Maasland”	28
Muziek, toneel en film:	
Muziek	30
Toneel	34
Filmvoorstellingen	40
Sport en Spel	41
Lerarencorps	45
Leerlingen	46
Prijsuitdeling	53
Personalia	64
In Memoriam:	
G van Poppel	67
J. Cuijpers	68
H. Turlings (Drs. V. H.)	70
J. Lotz	72
Monseigneur van Gils zestig jaar Priester	75
Presidentsfeest (C. B.)	78
Dr. A. Deumens veertig jaar Priester	82
Bij een zilveren Jubileum	84
S. P. Ernst	86
Het handschrift van de oudste Annales Rodenses	91
Brief Directeur Peters aan Mgr. Zwijssen	104